REGIOPLAN

INFORMATIEVERSTREKKING AAN SLACHTOFFERS VAN MISDRIJVEN

Evaluatie van het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers over de executiefase van tbs en jeugd

- eindrapport -

Elanor Tromp
Astrid van Osenbruggen
Ger Homburg

Amsterdam, mei 2009
Regioplan publicatienr. 1762

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Beleidsonderzoek in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum van het ministerie van Justitie.

© 2009 WODC, ministerie van Justitie. Auteursrecht voorbehouden.
Opdracht uitgevoerd in opdracht van het WODC van het ministerie van Justitie.

VOORWOORD

Lange tijd is het strafproces uitsluitend op daders gericht geweest. De laatste decennia is dat geleidelijk veranderd en is slachtofferzorg niet meer uit het Nederlandse strafproces weg te denken. Slachtoffers van misdrijven mogen op basis van de Aanwijzing Slachtofferzorg verwachten dat het Openbaar Ministerie hen op correcte wijze bejegent, hen snel de relevante informatie verschaft en zo veel mogelijk de afhandeling van eventuele schade regelt. Informatie over het verloop van een zaak is voor slachtoffers belangrijk, maar niet altijd voldoende. Bij ernstige delicten kan het voor slachtoffers en nabestaanden van belang zijn om te weten wanneer de dader voor verlof in aanmerking komt of vrijkomt (op proef of definitief). Een onverwachte ontmoeting van het slachtoffer met de dader kan in bepaalde gevallen een ernstige schok teweegbrengen.
Om dit zo veel mogelijk te voorkomen, is een informatieprocedure ingericht waarbij een groot aantal verschillende partijen in de strafrechtketen is betrokken. De procedure geldt voor slachtoffers en nabestaanden van een delict waarvoor de dader tot tbs is veroordeeld, en voor slachtoffers en nabestaanden van ernstige delicten die door jeugdigen zijn gepleegd. Het is de bedoeling dat de informatieprocedure in de toekomst verder wordt verbreed.

Naar aanleiding van signalen over haperingen in de procedure heeft het ministerie van Justitie besloten tot een procesevaluatie. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie heeft Regioplan Beleidsonderzoek gevraagd om deze evaluatie uit te voeren.

In dit rapport wordt hiervan verslag gedaan.
Het onderzoek is begeleid door een commissie bestaande uit:

Prof. dr. P.M. (Paul) Bagchus	Voorzitter
Drs. A. (Annemarie) ten Boom	Ministerie van Justitie, WODC
Mr. H.M.J. (Helga) Ezendam	Ministerie van Justitie, DSP
Dr. S. (Sonja) Leferink	Slachtofferhulp Nederland
Dr. T. (Tom) de Schryver	Vrije Universiteit, FSW

De opbouwende discussies in de begeleidingscommissie hebben zeker bijgedragen aan het eindresultaat.

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. Elanor Tromp en drs. Astrid van Osenbruggen.

Amsterdam, mei 2009
Drs. Ger Homburg
Projectleider

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting ..... **I**

1 Inleiding.. ..... **1**
1.1 Achtergrond 1
1.2 Aanleiding onderzoek en vraagstelling 2
1.3 Aanpak 3
1.4 Leeswijzer 5

2 Het proces van informatieverstrekking **7**
2.1 Inleiding 7
2.2 Het landelijk protocol informatieverstrekking 8
2.3 Beschrijving van de betrokken partijen en hun taken 13
2.4 Het proces in de praktijk 16
2.5 Beoordeling van het informatieproces 34
2.6 Samenvatting 43

3 Ervaringen van slachtoffers en nabestaanden… **45**
3.1 Inleiding 45
3.2 Het bereik van slachtoffers en nabestaanden 45
3.3 Beoordeling proces van informatieverstrekking 49
3.4 Inhoudelijke beoordeling van de verkregen informatie 56
3.5 Samenvatting 62

4 Conclusies en aanbevelingen **67**
4.1 Inleiding 67
4.2 Het proces van informatieverstrekking 67
4.3 Ervaringen slachtoffers en nabestaanden 70
4.4 Betekenis voor de informatieverstrekking 71

Bijlagen **75**
Bijlage 1 Overzicht benadering en respons 77
Bijlage 2 De enquêtes 81
Bijlage 3 Het bestand van het LIJV 99

SAMENVATTING

Inleiding

Sinds 2005 kunnen slachtoffers en nabestaanden van misdrijven waarvoor aan de dader tbs is opgelegd, worden geïnformeerd over het strafverloop in de executiefase. Dat betekent dat slachtoffers/nabestaanden worden geïnformeerd over met name de bewegingsvrijheid (onder andere bij verlof) van veroordeelden en over eventuele verlengingen van de tbs. Het Openbaar Ministerie (OM) is verantwoordelijk voor de verstrekking van informatie. Sinds 2006 bestaat een dergelijke voorziening ook voor slachtoffers/nabestaanden van misdrijven gepleegd door jeugddelinquenten met een PIJ[1]-maatregel of een jeugddetentie met een strafrestant van ten minste zes maanden.

Het onderzoek

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie heeft Regioplan Beleidsonderzoek opdracht gegeven de uitvoering van de informatieverstrekking aan slachtoffers over de executiefase te evalueren. Het onderzoek behelst een procesanalyse van de informatie-verstrekking en een inventarisatie van de ervaringen van slachtoffers en nabestaanden. Het is de bedoeling dat het proces van informatieverstrekking in de executiefase op basis van het onderzoek zal worden verbeterd.

De onderzoeksmethoden waren documentstudie, interviews met vertegen-woordigers van instellingen die bij het proces van informatieverstrekking zijn betrokken[2] en een enquête onder de executerende parketten en alle Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's). Daarnaast zijn zestig interviews gehouden met slachtoffers en nabestaanden. Het gaat om personen die zijn opgenomen in de registratie van het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof (LIJV), dat een centrale rol speelt bij de informatieverstrekking.

Uitkomsten van de procesanalyse

Betrokken partijen
De informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden en jeugddelinquenten is vastgelegd in een protocol tbs-gestelden en een protocol

[1] PIJ staat voor Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen (ook wel 'jeugd-tbs' genoemd).

[2] 4 arrondissementsparketten, 2 ressortsparketten, het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof (LIJV), de verlofunit, Individuele Jeugdzaken (IJZ), 4 Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's), 1 Justitiële jeugdinrichting, het Meldpunt Ongeoorloofde Afwezigheid.

jeugddelinquenten. Vanuit het OM hebben negentien arrondissementsparketten en vijf ressortsparketten (tezamen het executerend parket) taken in het informatieproces. Vanuit de DJI zijn de verlofunit,[3] twaalf FPC's en Individuele Jeugdzaken (IJZ) bij het informatieproces betrokken. Speciaal voor de informatieverstrekking is het LIJV in het leven geroepen. Het LIJV is ondergebracht bij het OM in Arnhem. Vanuit het OM en de DJI wordt het LIJV voorzien van relevante gegevens. Het LIJV geeft die informatie door aan de slachtoffers/nabestaanden.

De informatiestromen

De informatiestromen tussen de instanties verlopen volgens het protocol tbs als volgt:

1. Het executerend parket informeert de slachtoffers/nabestaanden over de mogelijkheid tot informatieverstrekking in de executiefase. Indien slachtoffers/nabestaanden deze informatie inderdaad willen, informeert het executerend parket hen te zijner tijd tevens over (de uitspraken in) verlengings- en beëindigingzittingen.
2. De slachtoffers/nabestaanden responderen aan het executerend parket en het parket registreert de informatiebehoefte van de slachtoffers/ nabestaanden.
3. Het executerend parket geeft de informatiebehoefte van de slachtoffers/ nabestaanden aan het LIJV door.
4. Het LIJV geeft de informatie van de slachtoffers/nabestaanden die geïnformeerd willen worden door aan de verlofunit van de DJI.
5. De verlofunit geeft de informatie door aan het betreffende FPC waar de tbs-gestelde wordt geplaatst.
6. Het betreffende FPC stelt het LIJV van de plaatsing van de tbs-gestelde op de hoogte.
7. Indien een verlofmachtiging wordt afgegeven, stelt de verlofunit het LIJV hiervan op de hoogte.
8. Het LIJV informeert de slachtoffers/nabestaanden over de plaatsing en over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde als er een (nieuwe) verlofmachtiging wordt afgegeven.

De informatieverstrekking in zaken met een jeugdige dader verloopt vergelijkbaar. Het LIJV geeft de informatiebehoefte van de slachtoffers/nabestaanden echter niet door aan de verlofunit, maar aan de afdeling IJZ. Daarnaast worden slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten niet geïnformeerd over plaatsing, maar uitsluitend over het eerste verlof.

Het verloop in de praktijk

In het onderstaande wordt de uitvoeringspraktijk per informatiestroom beschreven. Er wordt daarbij vooral ingegaan op de afwijkingen in de uitvoering ten opzichte van het protocol en op de knelpunten die zich in de praktijk voordoen.

[3] Samen met de plaatsingunit vormt de verlofunit de voormalige afdeling Individuele tbs-zaken (ITZ) van de DJI.

Informatiestroom 1
De parketten informeren slachtoffers/nabestaanden over de informatie-voorziening

Uit het onderzoek blijkt dat binnen het OM niet eenduidig wordt gewerkt wat betreft het aanschrijven van slachtoffers/nabestaanden over de informatie-mogelijkheid in de executiefase. Ook binnen parketten handelen verschillende medewerkers verschillend. Volgens het protocol moeten de slachtoffers/ nabestaanden gelijktijdig met de uitslag van het vonnis worden geïnformeerd. Sommige parketten informeren hen echter gelijktijdig met de uitspraak in de strafzaak en sommige parketten daarna. Soms wordt in de brieven niet vermeld welke informatie de slachtoffers/nabestaanden van de parketten kunnen krijgen terwijl in het protocol is opgenomen dat slachtoffers/ nabestaanden duidelijk geïnformeerd dienen te worden over de (on)mogelijk-heden van informatiestrekking over de executiefase. De verschillende werkwijzen kunnen ontstaan omdat zowel op overkoepelend niveau (OM) als op het niveau van individuele parketten niet altijd wordt gewerkt met een standaard en/of schriftelijk vastgelegde werkprocedure. Daarnaast houden bij elf van de achttien geënquêteerde parketten meerdere medewerkers zich bezig met de informatieverstrekking en worden medewerkers bij tien parketten op dit punt niet aangestuurd door een leidinggevende.
Uit het onderzoek blijkt tevens dat de parketten op basis van hun administratie niet kunnen aangeven of zij alle slachtoffers/nabestaanden bereiken. Twee parketten geven expliciet aan dat dit niet het geval is. De oorzaken van een niet-sluitend bereik zijn dat de werkzaamheden van verschillende afdelingen binnen de parketten die bij de informatieverstrekking zijn betrokken, niet altijd goed op elkaar zijn afgestemd, niet alle medewerkers binnen het parket op de hoogte zijn van het feit dat zij slachtoffers/nabestaanden aan moeten schrijven en gegevens over de slachtoffers/nabestaanden niet goed worden gecontro-leerd (bijvoorbeeld op juistheid van adresgegevens).
Als gevolg van deze onvolkomenheden wordt informatiestroom 1 op basis van het onderzoek beoordeeld als een zwakke schakel in het informatieproces. Dit is een probleem omdat ze de basis vormt van het proces.

Informatiestroom 2
De parketten registreren de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden en informeren hen over verlengings- en beëindigingzittingen

Uit het onderzoek blijkt dat het grootste deel van de parketten de respons van slachtoffers/nabestaanden *niet* of alleen *schriftelijk* administreert. Gegevens worden dus beperkt digitaal verwerkt en bovendien niet intern gecontroleerd op bijvoorbeeld juistheid van gegevens over de zaak. Deze gang van zaken leidt tot knelpunten, omdat de parketten zelf het overzicht verliezen over wel/niet aangeschreven slachtoffers/nabestaanden en bovendien niet kunnen beoordelen in welke mate de aanschrijving correct gebeurt. Ook levert dit problemen op in de gevallen waarin het LIJV aanvullende vragen heeft, die de

parketten vanwege een niet accurate administratie niet volledig en/of snel kunnen beantwoorden.
De parketten hebben niet alleen de taak om de informatiebehoefte te achterhalen bij de slachtoffers/nabestaanden, maar ook om hen te zijner tijd te informeren over verlenging en beëindiging van de tbs-maatregel of jeugddetentie. Van de veertien geënquêteerde arrondissementsparketten geeft de helft aan dat zij dit proces niet goed of matig vinden verlopen: deze informatie wordt volgens hen niet sluitend doorgegeven aan de slachtoffers/ nabestaanden. De oorzaken daarvan zijn volgens de parketten dat er onvoldoende samenwerking is tussen de verschillende betrokken afdelingen; dat deze taak intern onvoldoende is ingebed; of dat het voor de parketten niet bekend is dat het tot hun takenpakket behoort. Uit de enquête blijkt ook dat de datum, vordering en uitspraak van verlengings- en beëindigingzittingen niet altijd worden doorgegeven aan het LIJV terwijl het protocol dit wel voorschrijft. In het verlengde van informatiestroom 1 wordt informatiestroom 2 beoordeeld als een zwakke schakel.

Informatiestroom 3
De parketten geven de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden door aan het LIJV

Het protocol schrijft niet voor op welke manier de informatiebehoefte door moet worden gegeven aan het LIJV. De parketten geven de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden op uiteenlopende wijze door aan het LIJV, per fax, per telefoon, per brief of een combinatie daarvan.
Het LIJV schat dat 65 procent van de binnengekomen informatie moet worden gecontroleerd op bijvoorbeeld juistheid van adresgegevens en van gegevens over de zaak. Daarnaast schat het LIJV dat twintig procent van de slachtoffers/nabestaanden via een andere weg dan via de parketten bij het LIJV wordt aangemeld. Uit het onderzoek blijkt dat ook de parketten niet zeker weten of zij het LIJV sluitend informeren over de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden. In verschillende parketten ontbreekt het aan een interne aansturing door leidinggevenden en is de informatieverstrekking niet goed ingebed in de organisatie. De betrokken afdelingen stemmen de werkzaamheden niet altijd goed af en sommige medewerkers hebben onvoldoende kennis van de werking van het informatieproces en hun eigen taak daarin. Eén parket geeft aan dat het informatie alleen doorgeeft als het LIJV daarom vraagt terwijl een ander parket aangeeft dat de faxen niet altijd goed aankomen bij het LIJV. Ook werken niet alle parketten met een vaste contactpersoon voor het LIJV. Dit is in strijd met het protocol. Hierdoor kan het LIJV niet makkelijk aanvullende informatie opvragen.
Zoals bij informatiestroom 2 ook bleek, is de beperkte administratie van de parketten eveneens een knelpunt bij de informatie-uitwisseling tussen instanties. De meerderheid van de parketten houdt geen – of alleen een schriftelijke – administratie bij. Dit maakt de communicatie tussen de parketten en het LIJV lastig en een interne controle van de gegevens door de parketten

slecht uitvoerbaar. Tot slot is relevant om te noemen dat de (digitale) administratiesystemen van de parketten en het LIJV niet op elkaar aansluiten. Ook dit is anders dan vermeld in het protocol. In het protocol wordt aangegeven dat het LIJV met Osiris werkt, het systeem van het OM (de parketten). In de praktijk werkt het LIJV met Oracle Database.
Als gevolg van de genoemde punten wordt informatiestroom 3 beoordeeld als een zwakke schakel in het informatieproces. De informatie wordt immers niet sluitend doorgegeven. Als het LIJV niet op de hoogte is van de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden, kan het deze informatiebehoefte ook niet doorgeven aan de verlofunit. Het LIJV krijgt vervolgens geen informatie over plaatsing en verlof en kan daardoor de betrokken slachtoffers/nabestaanden niet informeren over deze onderwerpen. De slachtoffers/nabestaanden krijgen mogelijk wel informatie over verlengings- en beëindigingzittingen, namelijk in die gevallen waarin de parketten de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden wel hebben verwerkt in de eigen administratie en hen op basis daarvan informeren over verlenging en beëindiging van de tbs/jeugddetentie.

Informatiestroom 4
Het LIJV geeft de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden door aan de verlofunit en IJZ van de DJI

Het doorgeven van de informatiebehoefte door het LIJV aan de verlofunit en IJZ van de DJI verloopt volgens het protocol. Er zijn hierbij geen noemenswaardige knelpunten. Zeker na het maken van werkafspraken tussen het LIJV en de verlofunit in de loop van 2008, verloopt dit contact goed. Het enige aandachtspunt is dat IJZ niet met een vaste contactpersoon werkt.

Informatiestroom 5
De verlofunit geeft de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden door aan de FPC's[4]

De FPC's worden niet actief op de hoogte gesteld van de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden door de plaatsing- of verlofunit. De FPC's kunnen deze informatie in de praktijk uit het digitale registratiesysteem van de DJI (MITS) halen. De verlofunit heeft de informatie in dit systeem ingevoerd. Soms kunnen de FPC's uit de door de plaatsingunit overgedragen strafdossiers eveneens opmaken dat betrokken slachtoffers/nabestaanden een informatiebehoefte hebben. Deze werkwijze is echter niet volgens het protocol. Het protocol schrijft voor dat de afdeling ITZ, tegenwoordig opgeknipt in de plaatsing- en verlofunit, de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden moet registreren in het overkoepelende informatiesysteem van de DJI.

[4] IJZ hoeft de informatiebehoefte niet door te geven aan de Justitiële jeugdinrichtingen omdat slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten niet worden geïnformeerd over plaatsing.

Daarnaast moet de afdeling ITZ op het moment dat duidelijk is in welke FPC de tbs-gestelde wordt geplaatst, aan de betreffende instelling doorgeven of betrokken slachtoffers/nabestaanden informatiebehoefte hebben. Dat dit niet gebeurt, is mogelijk het gevolg van de opsplitsing van de afdeling ITZ zonder dat de taken daarvan sluitend zijn ondergebracht bij de nieuwe units.
Als gevolg van de afwijking ten opzichte van het protocol, wordt informatiestroom 5 beoordeeld als een zwakke schakel in het informatieproces.

Informatiestroom 6
De FPC's informeren het LIJV over de plaatsing van tbs-gestelden

Het in kennis stellen van het LIJV over de plaatsing van tbs-gestelden door de FPC's gebeurt bij iets meer dan de helft van de FPC's. Hoe de plaatsing moet worden doorgegeven, is niet vastgelegd in het protocol. In de praktijk gebeurt dit op uiteenlopende manieren: soms eens per maand voor een aantal plaatsingen tegelijk; soms per individuele plaatsing. De plaatsing wordt doorgegeven per fax of per mail. Evenals bij de parketten zijn binnen de FPC's vaak meerdere medewerkers bij het informatieproces betrokken en wordt er niet gewerkt met een vaste werkprocedure of op basis van instructies van leidinggevenden. Dit bemoeilijkt het contact tussen het LIJV en de FPC's.
Opvallend in het contact tussen het LIJV en de FPC's is dat dit vaak voor het eerst plaatsvindt op het moment dat de FPC's het slachtofferonderzoek uitvoeren. Dit onderzoek wordt ten behoeve van de verlofaanvraag voor de tbs-gestelde uitgevoerd en gaat buiten het protocol van informatieverstrekking om. Op het moment van het slachtofferonderzoek hebben de FPC's belang bij contact met het LIJV omdat een verlofaanvraag zonder slachtofferonderzoek niet in behandeling wordt genomen.
Informatiestroom 6 is een zwakke schakel in het informatieproces. Dat de plaatsing niet goed wordt doorgegeven, heeft echter minder grote gevolgen voor het gehele informatieproces dan een haperende informatiestroom 1 of 3. Bovendien ondervangt de verlofunit, buiten het protocol om, de knelpunten die zich voordoen bij informatiestroom 6 door het LIJV informeel te informeren over plaatsing. De DJI geeft – indien bekend – de plaatsing aan het LIJV door op het moment dat de DJI wordt geïnformeerd over de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden (informatiestroom 4).

Informatiestroom 7
De verlofunit/IJZ stelt het LIJV op de hoogte van de afgegeven verlofmachtiging

Indien een verlofaanvraag van een FPC wordt goedgekeurd, stuurt de verlofunit of IJZ een afschrift van de afgegeven verlofmachtiging per post aan het LIJV. Sinds 2008 verloopt dit goed en zoals het protocol voorschrijft. In 2008 hebben het LIJV en de verlofunit gezamenlijk gecontroleerd of de tot dan toe aangeleverde informatie door de verlofunit compleet was. Verlofmachtigingen

die niet waren doorgegeven, zijn dat vanaf dat moment alsnog. Bovendien is de verlofunit vanaf 2008 gaan werken met een vaste contactpersoon voor het LIJV, zoals het protocol voorschrijft.

Informatiestroom 8
Het LIJV informeert de slachtoffers/nabestaanden over met name plaatsing en verloven

Het LIJV behoort de informatie over plaatsing en verloven per brief door te geven aan de slachtoffers/nabestaanden. De input hiervoor komt van de parketten (over de slachtoffers/nabestaanden die moeten worden geïnformeerd), van de FPC's (informatie over plaatsing) en van de verlofunit (informatie over plaatsing en afgegeven verlofmachtigingen). Omdat de parketten de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden niet sluitend opvragen en/of administreren en/of doorgeven aan het LIJV, valt een deel van de slachtoffers/nabestaanden dat in beeld komt van het LIJV en bereikt zou moeten worden met informatie, af. Het is onbekend hoe groot dit deel is.
Van de slachtoffers/nabestaanden die wel in beeld komen van het LIJV en in de administratie zijn opgenomen, zijn met zestig personen interviews gehouden. Van hen is 82 procent met informatie bereikt. Of de overige respondenten terecht (er is nog geen informatie) of onterecht (er is wel informatie maar die wordt niet verstrekt) geen informatie krijgen, is onbekend.
Het LIJV weet dit bereik klaarblijkelijk te realiseren ondanks het gemis van een digitale administratie. Het LIJV registreert de binnengekomen informatie in Oracle Database *en* in een papieren administratie. Het LIJV beschikt dus niet, zoals het protocol voorschrijft, over het systeem van het OM (Osiris). Omdat de medewerkers van het LIJV onvoldoende bekend zijn met de mogelijkheden, functies en het gebruik van de database, werken zij met name vanuit de papieren administratie. Het LIJV geeft hierbij aan dat het niet kan garanderen dat dit foutloos gebeurt.
Zoals het nu verloopt, is informatiestroom 8 een sterke schakel in het informatieproces. Omdat het LIJV in beperkte mate gedigitaliseerd werkt, is informatiestroom 8 echter niet bestand tegen een uitbreiding van het informatieproces. Het geven van een jaarlijkse update van de stand van zaken in de executiefase aan de slachtoffers/nabestaanden, of een uitbreiding van het informatieproces naar het gevangeniswezen, is bijvoorbeeld niet haalbaar. In die gevallen zou, bij een ongewijzigde administratieve situatie, informatiestroom 8 kunnen veranderen in een zwakke schakel.

Slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten
Het informatieproces van slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten staat nauwelijks nog op de rails. Een belangrijke oorzaak daarvan is dat dit protocol een jaar later in werking is getreden dan het protocol voor tbs. Een tweede belangrijke oorzaak is dat het LIJV tot nu toe vooral bezig is geweest om het proces van informatievoorziening aan slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden vlot te trekken.

Ervaringen van slachtoffers/nabestaanden

In deze paragraaf volgt de samenvatting van de ervaringen van de slachtoffers en nabestaanden met de verkregen informatie. In de eerste plaats wordt ingegaan op het bereik van de slachtoffers/nabestaanden met informatie, vervolgens op hun oordeel over het proces van informatieverstrekking en tot slot op de verkregen informatie (inhoudelijk). De inhoud van deze paragraaf is gebaseerd op interviews met zestig slachtoffers/nabestaanden. Het gaat om slachtoffers/nabestaanden die in de registraties van het LIJV zijn opgenomen en dus hebben aangegeven een informatiebehoefte te hebben.

Slachtoffers/nabestaanden worden door de parketten op de hoogte gebracht van de informatiemogelijkheid. Dit gebeurt met behulp van de *aankondigingsbrief*. Als slachtoffers/nabestaanden inderdaad een informatiebehoefte hebben en dit aangeven op het meegestuurde antwoordformulier, krijgen zij na verloop van tijd van het LIJV een bevestiging dat hun informatiebehoefte is geregistreerd. Dit gebeurt met de *bevestigingsbrief*. Na de bevestigingsbrief volgt de feitelijke informatieverstrekking door het LIJV of het parket.

Bereik

Van de zestig slachtoffers/nabestaanden is driekwart volgens henzelf aangeschreven over de informatiemogelijkheid in de executiefase. Zij konden door het invullen van een antwoordformulier hun informatiebehoefte aangeven. Het merendeel van deze personen weet niet welke instantie hen deze brief heeft gestuurd. Ruim de helft heeft na het invullen van het antwoordformulier de bevestigingsbrief gekregen. Bij 41 procent van hen stond in die brief al de eerste informatie over de executiefase, met name over de plaatsing van de tbs-gestelde in een FPC. Na de bevestigingsbrief heeft zeventig procent van de zestig slachtoffers/nabestaanden inmiddels verdere informatie gekregen. In totaal is 82 procent van de slachtoffers/nabestaanden in de bevestigingsbrief en/of daarna met informatie bereikt door het LIJV en/of het parket.

Beoordeling informatieproces

Alle geïnterviewde slachtoffers/nabestaanden zijn erg positief over *de mogelijkheid* om informatie te krijgen over het strafverloop in de executiefase. Het krijgen van informatie geeft volgens de respondenten zekerheid en een gevoel van veiligheid en vermindert gevoelens van stress.
In de praktijk blijkt dat het voor de meerderheid van de respondenten niet duidelijk is welke instantie de informatie verstrekt. Zo weet tachtig procent van de slachtoffers/nabestaanden die informatie hebben gekregen, niet goed dat het LIJV het centrale aanspreekpunt is en weet een derde (tevens) niet aan welke instantie zij vragen kunnen stellen. Een kwart van de respondenten weet op basis van de aankondigings- of bevestigingsbrief niet welke informatie zij tijdens de executiefase kunnen verwachten, omdat dit volgens hen niet in de brieven wordt gespecificeerd. De stijl van de brieven wordt echter

overwegend goed beoordeeld en getypeerd als helder, kort en bondig. Bij de aankondigingsbrief staat vooral het antwoordformulier de respondenten helder voor ogen terwijl de bevestigingsbrief de slachtoffers/nabestaanden de zekerheid geeft daadwerkelijk in het informatiesysteem te zijn opgenomen. Bijna driekwart van de respondenten vindt de informatieverstrekking per brief een goede methode en zou niet per e-mail op de hoogte gehouden willen worden. Ruim de helft van de slachtoffers/nabestaanden die al informatie hebben gekregen, vindt dat de informatie tijdig is ontvangen. Vijfenveertig procent geeft daarentegen aan dat (een deel van) de informatie te laat of zelfs helemaal niet is ontvangen. Voor een kwart van de slachtoffers/nabestaanden die al informatie hebben gekregen, is niet duidelijk met welke regelmaat zij geïnformeerd zouden moeten worden. Zij weten niet of zij terecht niet worden geïnformeerd (bijvoorbeeld omdat er geen wijzigingen in de situatie zijn opgetreden) of dat zij zijn vergeten. Als belangrijkste verbeterpunt wat betreft het proces noemen de slachtoffers/nabestaanden dat de informatie eerder en volledi ger zou moeten worden verstrekt. Ook zou een jaarlijkse update van de stand van zaken van de executiefase erg welkom zijn, ook als er geen veranderingen zijn.

Beoordeling verkregen informatie

Van de respondenten die informatie hebben gekregen in de bevestigingsbrief of in de brieven daarna (49), vindt de grote meerderheid de informatie begrijpelijk, omdat de brieven kort en bondig zijn en helder wat betreft taalgebruik. Hoewel de brieven begrijpelijk zijn, vindt 61 procent de informatie die in de brieven staat onvoldoende. Men vindt dat per onderwerp te weinig informatie wordt gegeven (wanneer vindt een verlof exact plaats; waar mag de veroordeelde naartoe) en dat over te weinig onderwerpen wordt geïnformeerd. Men heeft bijvoorbeeld behoefte aan informatie over het behandelplan en de psychiatrische gesteldheid van de veroordeelde.

Of de respondenten de verkregen informatie voldoende vinden, wordt met name bepaald door drie factoren: is de veroordeelde een bekende van het slachtoffer/de nabestaande of woont de veroordeelde in de buurt; wat is de uitkomst van een beslissing (wat betreft het toekennen van verlofmachtigingen en het verlengen van tbs of van de PIJ-maatregel); en hoe lang geleden is het delict gepleegd?

Van de slachtoffers/nabestaanden die na de bevestigingsbrief informatie hebben gekregen, vindt 43 procent dat de informatie voldoet aan de verwachtingen. Deze respondenten geven aan dat zij op basis van de aankondigings- of bevestigingsbrief goed voor ogen hadden wat zij konden verwachten. Dit zijn tevens de respondenten die tevreden zijn over de informatieverstrekking omdat die volgens hen helderheid geeft over de stand van zaken. Voor 45 procent voldoet de informatie niet aan de verwachtingen.

Als belangrijkste verbeterpunten worden genoemd dat de informatie gedetailleerder zou mogen zijn (waar, wanneer en hoe lang mag de veroordeelde met verlof) en dat over meer onderwerpen zou mogen worden geïnformeerd. Met name het eerste punt geldt vooral als de veroordeelde met verlof mag en/of in de buurt van de slachtoffers/nabestaanden woont.

Conclusies en aanbevelingen

Complex proces
Het informatieproces is een complex – en daarmee kwetsbaar – proces. Een groot aantal instanties is bij het proces betrokken. De instanties voorzien elkaar van informatie: de informatiestromen. Omdat het OM en de DJI ieder over eigen stukjes informatie beschikken die het LIJV nodig heeft om slachtoffers/nabestaande te kunnen informeren, is de complexiteit van het informatiesysteem echter onvermijdelijk. Het is dan ook niet zinvol om te proberen de basis van het huidige informatiesysteem te veranderen. Op een enkel onderdeel is aanpassing wellicht wel mogelijk. Zo kan de plaatsing- of verlofunit het informeren over plaatsing aan het LIJV overnemen van de FPC's.

Haperende uitvoering
Gezien de (onvermijdelijke) complexiteit en kwetsbaarheid van het proces is het belangrijk dat de betrokken instanties een goed beeld hebben van het totale informatieproces en hun eigen taak daarbinnen en die taak bovenal adequaat uitvoeren. Het onderzoek laat zien dat het in de praktijk op deze punten hapert, met name bij de parketten en de FPC's.
Voor de haperende uitvoering is een aantal oorzaken aan te wijzen die bij elkaar opgeteld het complexe informatieproces nog kwetsbaarder maken. In de eerste plaats voert het OM (de parketten) zijn taken niet eenduidig uit. Op overkoepelend niveau is er bijvoorbeeld geen sprake van een vaste werkwijze. Maar ook binnen de parketten kan de aanpak per betrokken medewerker verschillen. Hetzelfde geldt voor de FPC's. Voor het LIJV resulteert dit in een onoverzichtelijke situatie.
De ad-hocwerkwijze van de parketten en FPC's uit zich ook in de gevoerde registratiesystemen. Zo is het overkoepelende beeld op basis van het onderzoek dat geen systematische digitale administratie wordt bijgehouden over het aanschrijven van slachtoffers en het doorgeven van informatie aan het LIJV. Daar waar parketten/FPC's wel digitaal administreren, zijn onvolkomenheden sneller op te sporen en kunnen vragen van het LIJV sneller worden beantwoord. Maar ook in die gevallen doen zich nog knelpunten voor. De digitale systemen van de betrokken instanties sluiten niet op elkaar aan waardoor een zelfstandige controleslag (bijvoorbeeld controle van adresgegevens en van gegevens over de zaak) door het LIJV niet mogelijk is. Tot slot is een knelpunt dat de medewerkers van het LIJV over onvoldoende kennis en/of software beschikken om gegevens uit de database te kunnen ontsluiten. Als gevolg daarvan werken de medewerkers voornamelijk vanuit een papieren administratie.

Ervaringen slachtoffers en nabestaanden
Van de totale populatie slachtoffers en nabestaanden worden niet alle personen met informatie bereikt. Hoe groot het niet bereikte deel is, kan op basis van het onderzoek niet worden aangegeven. Van de slachtoffers/

nabestaanden in de registraties van het LIJV wordt 82 procent bereikt met informatie. Daarvan heeft twaalf procent uitsluitend in de bevestigingsbrief informatie gekregen en niet in de fase daarna.

De beoordeling van het informatieproces door slachtoffers/nabestaanden weerspiegelt de onvolkomenheden in het proces. Het voornaamste punt van kritiek is dat informatie laat gekregen wordt of (delen daarvan) zelfs helemaal niet. Daarnaast vraagt een kwart van de slachtoffers/nabestaanden zich expliciet af met welke regelmaat zij de informatie behoren te krijgen. Voor eveneens een kwart van de respondenten is het evenmin duidelijk welke informatie precies kan worden gekregen.
Twee vijfde van de slachtoffers/nabestaanden vindt de informatie die zij krijgen voldoende, drie vijfde onvoldoende. De informatie blijkt met name te voldoen als de veroordeelde een onbekende is/niet in de buurt woont; als uit de informatie blijkt dat de veroordeelde nog niet met verlof mag; en/of dat de tbs of jeugddetentie wordt verlengd en als het delict al meerdere jaren geleden is gebeurd. Ziet de situatie er anders uit, dan neemt de behoefte aan meer gedetailleerde informatie toe.

Betekenis voor de informatieverstrekking
Overwogen kan worden om de informatieverstrekking op drie hoofdpunten te verbeteren en/of uit te breiden:

1. Alle slachtoffers/nabestaanden met een informatiebehoefte moeten worden bereikt met informatie.

Dit punt vereist dat de betrokken instanties op een meer gestructureerde manier uitvoering geven aan de informatieverstrekking. In de eerste plaats zouden de parketten en de FPC's eenduidig moeten werken. Naast de eenduidigheid van werken, moeten gegevens op meer gestructureerde wijze geadministreerd en geregistreerd worden, terwijl een toets- of controlesysteem ervoor zou moeten zorgen dat daadwerkelijk alle slachtoffers/nabestaanden worden aangeschreven. Het zou voor de uitwisseling van informatie bovendien meerwaarde hebben als de computersystemen van de betrokken partijen op elkaar zouden aansluiten. Binnen het LIJV moet worden onderzocht of er voldoende software en/of kennis in huis is om de Oracle Database optimaal te kunnen gebruiken.

2. Slachtoffers/nabestaanden zouden periodiek geïnformeerd kunnen worden over de stand van zaken in de executiefase.

Om aan dit punt te kunnen voldoen, moet de ketensamenwerking goed verlopen. Het LIJV moet een accuraat overzicht hebben van slachtoffers/nabestaanden met informatiebehoefte per parket en van plaatsingen en afgegeven verlofmachtigingen. Het LIJV kan de informatie echter pas periodiek, bijvoorbeeld jaarlijks, doorgeven aan slachtoffers/nabestaanden als het beschikt over voldoende software en/of kennis om de informatie uit de Oracle Database te kunnen ontsluiten.

3. Mogelijkheden voor een meer gedetailleerde informatievoorziening zouden kunnen worden onderzocht.

Onder bepaalde omstandigheden hebben slachtoffers/nabestaanden behoefte aan meer informatie dan zij in de huidige opzet kunnen krijgen. Aan deze behoefte is lastig tegemoet te komen in verband met de bescherming van de privacy van veroordeelden. Toch zou kunnen worden nagegaan in hoeverre er mogelijkheden zijn om meer gedetailleerde informatie te verstrekken.

Samenvattend zijn de belangrijkste verbeterpunten:

1. De betrokken instanties, met name de parketten, moeten eenduidig werken.
2. De betrokken partijen moeten gegevens structureel en digitaal administreren en controleren.
3. Onderzocht kan worden of de plaatsing voortaan doorgegeven kan worden door de plaatsing- of verlofunit in plaats van door de FPC's.
4. Alle partijen moeten zijn voorzien van een deugdelijk automatiseringssysteem. De partijen zouden toegang kunnen krijgen tot elkaars systemen of met eenzelfde systeem kunnen werken.
5. Onderzocht moet worden of het LIJV beschikt over voldoende software en/of kennis om te kunnen werken met het automatiseringssysteem.

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

Rol slachtoffer in strafproces
Sinds eind jaren zeventig van de vorige eeuw is de aandacht voor slachtoffers van delicten groeiende. In deze tijd werden de eerste bureaus voor slachtofferhulp in Nederland opgericht. In de tweede helft van de jaren tachtig kreeg slachtofferzorg ook bij de politie en het Openbaar Ministerie (OM) een plaats.[1] Met de invoering van de Wet Terwee in 1995 werd de positie van het slachtoffer in zowel formele als materiële zin aanzienlijk versterkt. Inmiddels is slachtofferzorg niet meer weg te denken uit het Nederlandse strafproces. De bij de rechtsgang betrokken partijen zijn tot het besef gekomen dat slachtofferzorg noodzakelijk is voor een goed verloop van het strafproces. Het besef is gegroeid dat veronachtzaming en het niet serieus nemen van (de wensen van) het slachtoffer kan leiden tot een afname van het vertrouwen in politie en justitie en zelfs tot normoverschrijdend gedrag als gevolg hiervan.[2] Slachtoffers die correct worden bejegend en goed worden geïnformeerd, blijken daarbij meer tevreden dan slachtoffers voor wie dit niet geldt.[3]

Rol OM in kader van informatieverstrekking aan slachtoffers
Voor veel slachtoffers eindigt het strafproces in de politiefase, omdat de dader niet bekend is geworden of omdat bewijs ontbreekt om verdachten verder te vervolgen. De slachtoffers van wie de zaak in de strafrechtelijke fase belandt, mogen van de zijde van het OM op basis van de Aanwijzing Slachtofferzorg verwachten dat het OM hen op correcte wijze bejegent, hen snel de relevante informatie verschaft en zo veel als mogelijk de afhandeling van eventuele schade regelt.[4]

Informatie over het verloop van een zaak is voor slachtoffers belangrijk, maar niet altijd voldoende. Bij ernstige delicten kan het voor slachtoffers en nabestaanden van belang zijn om te weten wanneer de dader voor verlof in aanmerking komt of vrijkomt (op proef of definitief). Een onverwachte ontmoeting van het slachtoffer met de dader kan in bepaalde gevallen een schok teweegbrengen en het slachtoffer psychische schade toebrengen.[5]

---

[1] Notitie inzake de positie van het slachtoffer in het strafproces, Universiteit van Tilburg, z.j.

[2] Wemmers, J.A.M. (1996) Victims in the criminal justice system. Dissertatie.

[3] Winkel, F.W. e.a. (2007) Tevredenheid van slachtoffers met rechtspleging en slachtofferhulp. In opdracht van het WODC.

[4] Aanwijzing Slachtofferzorg (2004) gepubliceerd in de Staatscourant van 27 april 2004, nr. 80, blz. 17.

[5] Minister van Justitie in een brief aan de Tweede Kamer. Vergaderjaar 2004-2005, dossier 29 452, nr. 18.

Daarom kan informatie over de executiefase van de sanctie voor slachtoffers belangrijk zijn.
Vanaf 2005 bestaan er regels voor het verstrekken van informatie over de executiefase. Het OM is hiervoor verantwoordelijk. Concreet betekent dit dat het OM slachtoffers en nabestaanden, indien zij dit wensen, informeert over met name de bewegingsvrijheid van de veroordeelde en over eventuele verlenging van de tbs. Regels hiervoor zijn in het geval van tbs-stelling sinds 2005 van kracht.[6] Sinds 2006 bestaan er afspraken in het kader van jeugddetentie. In de toekomst zullen voor het gevangeniswezen vergelijkbare afspraken worden gemaakt.

1.2 Aanleiding onderzoek en vraagstelling

Er zijn signalen dat het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers over de executiefase niet altijd verloopt zoals beoogd. Niet alle slachtoffers van tbs-gestelden en jeugddelinquenten die hebben aangegeven geïnformeerd te willen worden over de executiefase, ontvangen de informatie waar zij recht op hebben.
Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie heeft aan Regioplan Beleidsonderzoek opdracht gegeven om hier een onderzoek naar uit te voeren.

Het onderzoek is gericht op een procesanalyse van de informatieverstrekking en een inventarisatie van de ervaringen van slachtoffers en nabestaanden met als doel te komen tot aanbevelingen voor de verbetering van de informatieverstrekking in de executiefase. Hiervoor zijn de volgende tien onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Wat schrijven de protocollen en het instructiedocument voor in verband met de informatieverstrekking over de executiefase?
2. Hoe wordt de informatie-uitwisseling tussen de betrokken instanties in de praktijk gerealiseerd? Zijn er knelpunten? Zo ja, welke?
3. Hoe verloopt het proces van informatieverstrekking door het LIJV aan slachtoffers? Zijn er knelpunten?
4. In hoeverre worden bij de informatie-uitwisseling de protocollen nageleefd? In welke gevallen wordt hiervan afgeweken en waarom? Zijn er verschillen tussen arrondissementen?
5. Welke gevolgen heeft het eventuele afwijken van protocollen voor de slachtoffers (zowel negatieve als positieve gevolgen)?
6. Hoe groot is naar schatting het deel van de gevallen waarin de informatieverstrekking juist verloopt en wat is het deel waarin de informatieverstrekking niet juist verloopt? Wat gaat er in de laatste

[6] Zie hiervoor 'Protocol Informatieverstrekking aan slachtoffers van Delinquenten over de executiefase' (2005) en Protocol Informatieverstrekking aan slachtoffers van tbs-gestelden over de executiefase (2005) van het OM/DJI.

gevallen verkeerd en waar in het proces is dit? Zijn er verschillen tussen arrondissementen?
7. In hoeverre voldoet de verstrekte informatie aan de verwachtingen van de slachtoffers? Op welke punten wel, en op welke punten niet? Is er een verschil op dit punt tussen nabestaanden en primaire slachtoffers? En zijn er verschillen tussen arrondissementen?
8. Welke knelpunten worden door slachtoffers gesignaleerd? In hoeverre hangen deze samen met het al dan niet naleven van de protocollen? En zijn er verschillen tussen arrondissementen?
9. Op welke wijze kan de informatieverstrekking in de executiefase volgens de professioneel betrokkenen en de slachtoffers worden verbeterd?
10. Aan welke voorwaarden dient nog te worden voldaan om te komen tot een goed functionerende informatieverstrekking?

De tien onderzoeksvragen worden kernachtig verwoord in de volgende drie hoofdvragen:

1. Hoe verloopt de informatieverstrekking en welke knelpunten doen zich voor?
2. In hoeverre voldoet de informatieverstrekking aan de verwachtingen van de slachtoffers?
3. Welke mogelijkheden zijn er om de informatieverstrekking te verbeteren?

Deze drie hoofdvragen vormen de leidraad voor de rapportage.

1.3 Aanpak

De gegevens voor de beantwoording van de onderzoeksvragen zijn verzameld door middel van diverse methoden:

- documentstudie;
- interviews met vertegenwoordigers van een selectie van de instellingen die bij het proces van informatieverstrekking betrokken zijn: het OM, het ministerie van Justitie, Forensisch Psychiatrische Centra[7] (FPC's) en een Justitiële jeugdinrichting;
- aanvullend op de interviews: een enquête onder arrondissements- en ressortsparketten en FPC's;
- interviews met slachtoffers en nabestaanden.

In het onderstaande worden de methoden toegelicht. Voor een specificatie van benaderde instellingen, slachtoffers/nabestaanden en de respons verwijzen we naar bijlage 1.

[7] Een forensisch psychiatrische centrum is een kliniek waar tbs ten uitvoer wordt gebracht.

Documentstudie
Het onderzoek is gestart met het bestuderen van documenten over de informatieverstrekking aan slachtoffers in het strafproces.[8] Het voornaamste doel van deze activiteit was het verzamelen van informatie over informatieverstrekking aan slachtoffers in meer algemene zin, alsmede de ervaringen die hiermee elders, of in andere fasen van het strafproces, zijn opgedaan. Verder zijn in deze fase de protocollen over de informatieverstrekking aan slachtoffers en nabestaanden in de executiefase voor de sector Jeugd en de sector tbs bestudeerd.

Interviews met vertegenwoordigers van instellingen
Om goed zicht te krijgen op het proces rondom de informatieverstrekking aan slachtoffers en de informatie-uitwisseling die hieraan voorafgaat, zijn interviews gehouden met vertegenwoordigers van de betrokken instellingen. Het doel was in beeld te krijgen hoe de informatiestromen in de praktijk lopen en na te gaan in hoeverre hierbij wordt afgeweken van de vastgestelde procedures (in protocollen of instructies).
Er zijn in totaal vijftien interviews gehouden met vertegenwoordigers van het OM (arrondissementsparketten, ressortsparketten en het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof LIJV), het ministerie van Justitie, FPC's en een Justitiële jeugdinrichting. De interviews zijn deels face to face en deels telefonisch afgenomen. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de instellingen waarvan een vertegenwoordiger is geïnterviewd.

Schriftelijke enquête onder instellingen
Door de gesprekken met vertegenwoordigers van de betrokken instellingen en afdelingen is een beeld van de gang van zaken bij de informatieverstrekking gevormd. Voor een vollediger en nauwkeuriger beeld is daarnaast een schriftelijke vragenlijst uitgezet onder alle arrondissementsparketten, ressortsparketten, en FPC's. De enquêtes voor arrondissementsparketten[9] en FPC's zijn in bijlage 2 opgenomen. In de enquête is, net als in de interviews, gevraagd naar ervaringen met de gegevensuitwisseling (kwalitatieve informatie). Daarnaast is een aantal kwantitatieve gegevens verzameld. In totaal zijn 36 formulieren uitgezet. De respons bedroeg 75 procent.

Interviews met slachtoffers en nabestaanden
Om de ervaringen en verwachtingen van slachtoffers en nabestaanden te inventariseren, zijn interviews met hen gehouden. De respondenten zijn geselecteerd uit de registratie van het LIJV. Op basis van een steekproefsystematiek van de onderzoekers is door medewerkers van het LIJV een lijst met potentiële respondenten opgesteld. Zij zijn schriftelijk

[8] Zie bijvoorbeeld Groenhuijsen, M.S. en A. Pemberton (2007) Het slachtoffer in de strafrechtelijke procedure, de implementatie van een Europees kaderbesluit. Justitiële verkenningen nr.3.

[9] De enquête voor ressortsparketten komt overeen met de enquête voor arrondissementsparketten en is derhalve niet opgenomen in de bijlage.

benaderd met een brief van het LIJV waarin het onderzoek wordt toegelicht en waarin is gevraagd of zij aan het onderzoek zouden willen meewerken. Slachtoffers/nabestaanden die willen meewerken aan het onderzoek, konden dit via een antwoordstrook (of per e-mail) kenbaar maken. Uiteindelijk hebben 75 mensen aangegeven mee te willen werken en zijn zestig slachtoffers en nabestaanden geïnterviewd (zie bijlage 1). Hiervoor moesten 343 mensen worden aangeschreven. De respons bedroeg dus 22 procent.[10]
In het onderzoek is gekozen voor een mix-mode van face-to-facegesprekken en telefonische interviews. Bij de keuze uit een van beide vormen hebben we ons laten leiden door de voorkeur van de respondent. Uiteindelijk zijn 57 van de zestig interviews telefonisch en drie interviews face to face afgenomen. Aanvullend op de zestig interviews zijn gesprekken gevoerd met twee vertegenwoordigers van lotgenotengroepen.
De gegevens voor de beantwoording van de onderzoeksvragen zijn verzameld in de periode oktober 2008 tot en met maart 2009.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. In deze inleiding zijn de aanleiding voor het onderzoek, de vraagstelling en de aanpak van het onderzoek besproken. In hoofdstuk 2 volgt een beschrijving en analyse van het proces van informatieverstrekking en worden knelpunten geïdentificeerd. Hoofdstuk 3 gaat over de ervaringen en verwachtingen van slachtoffers en nabestaanden. In hoofdstuk 4 worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan over mogelijkheden tot verbetering van het proces van informatieverstrekking.

[10] Niet-deelnemers die redenen voor niet-deelname hebben opgegeven (12% van het totale aantal aangeschreven slachtoffers/nabestaanden heeft dat gedaan), noemden vooral dat de herinnering aan het delict te pijnlijk is; dat zij het gebeurde hebben afgesloten; dat zij geen behoefte hebben aan een interview; of dat zij daarvoor geen tijd hebben.

2 HET PROCES VAN INFORMATIEVERSTREKKING

2.1 Inleiding

De informatieverstrekking aan slachtoffers en nabestaanden in de executiefase – de fase waarin de strafmaatregel ten uitvoer wordt gebracht – vindt sinds enkele jaren plaats. Vanaf januari 2005 kunnen slachtoffers en nabestaanden informatie krijgen over het strafverloop van tbs-gestelden.[1] Een jaar later kregen ook slachtoffers en nabestaanden van jeugddelinquenten met een PIJ-maatregel[2] of een jeugddetentie met een strafrestant van ten minste zes maanden het recht om informatie te krijgen over de bewegingsvrijheid van de jeugddelinquent.

De informatieverstrekking is een complex proces waarbij veel partijen zijn betrokken. Slachtoffers en nabestaanden worden door het executerend parket van het OM – dat wil zeggen het parket waar de zaak is behandeld – aangeschreven over de mogelijkheid van informatieverstrekking in de executiefase. De informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden wordt doorgeven aan een centraal loket dat is opgericht om de slachtoffers/nabestaanden te informeren over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde of jeugddelinquent. Het centraal loket ontvangt de informatie over de bewegingsvrijheid van diverse instanties, zoals het ministerie van Justitie (verlof), klinieken (plaatsing) en het Korps Landelijke Politiediensten (bij ontsnapping of onttrekking tijdens het verlof). Aangezien de betrokken organisaties geen toegang hebben tot elkaars datasystemen, gaat de uitwisseling van informatie hoofdzakelijk per fax.
Om de informatie-uitwisseling zo veel mogelijk te stroomlijnen is door het ministerie van Justitie en het OM een landelijk protocol ontwikkeld waarin de informatiestromen worden beschreven. In 2006 is dit protocol uitgebreid met een tweede protocol voor de jeugdsector. In dit hoofdstuk gaan wij in op de informatiestromen volgens deze landelijke protocollen. Vervolgens wordt het informatieproces beschreven zoals dat in de praktijk verloopt.

Voor de leesbaarheid van dit rapport wordt in het vervolg gesproken van ‘jeugddelinquenten’ daar waar ‘jeugddelinquenten met een PIJ-maatregel of een jeugddetentie met een strafrestant van zes maanden of meer’ worden bedoeld.

[1] Tbs staat voor terbeschikkingstelling.

[2] De kinderrechter kan naast of in plaats van jeugddetentie ook een maatregel tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel) opleggen aan minderjarigen die een ernstig misdrijf hebben gepleegd. De PIJ-maatregel is de zwaarste strafrechtelijke maatregel voor jeugdigen. De PIJ-maatregel is vergelijkbaar met de tbs-maatregel voor volwassenen en wordt daarom ook wel ‘jeugd-tbs’ genoemd.

2.2 Het landelijk protocol informatieverstrekking

De wijze waarop de informatieverstrekking dient te verlopen, is vastgelegd in twee protocollen: één voor de informatieverstrekking aan slachtoffers/ nabestaanden van tbs-gestelden en één voor slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten. In deze paragraaf staan wij kort stil bij deze protocollen, waarna we in paragraaf 2.3 dieper ingaan op de verschillende betrokken partijen en hun taken in het informatieproces.

2.2.1 Het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof

De uitvoering van de informatieverstrekking in de executiefase is neergelegd bij een centraal loket, dat hiervoor speciaal in het leven is geroepen: het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof (LIJV). Het betreft een landelijk opererend informatiepunt, ondergebracht bij het OM in Arnhem. Het LIJV informeert slachtoffers en nabestaanden die aan het executerend parket – het arrondissementsparket of het ressortsparket indien de zaak in hoger beroep heeft gediend – hebben laten weten dat ze op de hoogte willen worden gehouden in de executiefase. We komen hier in paragraaf 2.3 op terug.

Het LIJV informeert de slachtoffers/nabestaanden over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde of jeugddelinquent. Daarbij gelden voor slachtoffers/ nabestaanden van tbs-gestelden andere informatiemomenten dan voor slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten. Het executerend parket informeert de slachtoffers/nabestaanden over verlengingszittingen en/of beëindigingzittingen.
In tabel 2.1 staat omschreven welke informatie kan worden verstrekt aan slachtoffers/nabestaanden en door welke partij.

Tabel 2.1 Informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden in de executiefase

Slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden (sinds 2005)	Slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten (sinds 2006)
Informatie via het LIJV	
- De tbs-gestelde is opgenomen in een tbs-kliniek (niet *welke* kliniek);	- Er is verlof toegekend (deze informatie wordt alleen verstrekt bij het eerste verlof)
- Er is incidenteel verlof verleend op basis van humanitaire overwegingen of medische noodzaak (bijvoorbeeld een begrafenis of ziekenhuisbezoek)	- Er is incidenteel verlof verleend op basis van humanitaire overwegingen of medische noodzaak (alleen als dit het eerste verlof is)
- Er is begeleid of onbegeleid verlof toegekend (informatie over specifieke verlofdagen is niet mogelijk)	- De jeugddelinquent is ongeoorloofd afwezig (heeft zich bijvoorbeeld onttrokken tijdens het verlof)
- De tbs-gestelde gaat buiten de kliniek wonen (transmuraal verlof)	- Eventueel overlijden van de jeugddelinquent
- De tbs-gestelde is ongeoorloofd afwezig (heeft zich bijvoorbeeld onttrokken tijdens het verlof)	
- Eventueel overlijden van de tbs-gestelde	
Informatie via het executerend parket	
- Verlengingszitting tbs (datum, vordering, uitspraak) - Beëindigingszitting tbs	- Verlengingszitting PIJ (datum, vordering, uitspraak) - Beëindigingszitting PIJ

Het LIJV kan geen informatie verstrekken over de behandeling, en wanneer en waar de tbs-gestelde of jeugddelinquent daadwerkelijk met verlof gaat. Slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten worden niet op de hoogte gebracht van de plaatsing van de jeugddelinquent.

De protocollen voor de tbs-sector en de jeugdsector verschillen enigszins: waar slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden recht hebben op informatie over zowel plaatsing als over de verschillende verlofmachtigingen die worden afgegeven, kunnen de slachtoffers/nabestaanden van een jeugddelinquent alleen informatie krijgen over het eerste verlof van de jeugddelinquent, het zogenoemde planmatig verlof[3]. We gaan eerst in op de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden.

[3] Omdat jeugddelinquenten direct in een justitiële jeugdinrichting worden geplaatst, wordt geen informatie verstrekt over de plaatsing. Aan de tenuitvoerlegging strafmaatregel tbs gaat een gevangenisstraf vooraf, waardoor slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden wel informatie over de plaatsing krijgen. De reden waarom slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden over meerdere verlofmachtigingen worden geïnformeerd en slachtoffers/ nabestaanden van jeugddelinquenten slechts over het eerste verlof, hebben we niet kunnen achterhalen.

2.2.2 Informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden

Op grond van de Aanwijzing Slachtofferzorg[4] informeert het OM (het executerend parket) slachtoffers/nabestaanden die hebben aangegeven dat zij informatie wensen over het verloop van de strafzaak, dat in hun zaak uitspraak is gedaan en dat een tbs-maatregel is opgelegd. Tevens wordt aan slachtoffers/nabestaanden gevraagd of zij informatie wensen over de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel. Om feitelijk informatie te verstrekken over de executiefase moet deze zaak onherroepelijk zijn.
Zoals reeds vermeld, informeert het LIJV de slachtoffers/nabestaanden over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde. Het LIJV ontvangt de hiervoor benodigde informatie van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) van het ministerie van Justitie. De DJI is namelijk verantwoordelijk voor de plaatsing en het afgeven van verlofmachtigingen aan de tbs-gestelden en jeugddelinquenten.
De DJI dient het LIJV op de volgende momenten te informeren:

- bij de plaatsing/opname (aan slachtoffers/nabestaanden wordt meegedeeld dat een tbs-gestelde in een kliniek of inrichting is geplaatst. Niet wordt vermeld in welke kliniek de tbs-gestelde is geplaatst);
- bij verlofmachtigingen (voor begeleid en/of onbegeleid verlof en voor transmuraal of proefverlof) en intrekkingen daarvan;
- bij ongeoorloofde afwezigheid (via het Meldpunt Ongeoorloofde Afwezigheid van het Korps Landelijke Politiediensten);
- bij overlijden van de tbs-gestelde (in detentie).

Daarnaast wordt het LIJV door het executerend parket over de volgende beslissingen geïnformeerd:

- de omzetting van tbs met voorwaarden naar tbs met dwangverpleging[5];
- verlengingszittingen tbs[6] (datum, vordering, uitspraak);
- voorwaardelijke beëindiging van de tbs met dwangverpleging;
- beëindiging op andere wijze.

Het executerend parket informeert zelf de slachtoffers/nabestaanden over deze beslissingen.

---

[4] Aanwijzing Slachtofferzorg (2004), gepubliceerd in de Staatscourant van 27 april 2004, nr. 80/pag.17.

[5] Tbs met voorwaarden wordt opgelegd als dwangverpleging niet noodzakelijk is/lijkt om recidive te voorkomen. Tbs met voorwaarden duurt maximaal vier jaar, kan worden opgelegd in combinatie met een gevangenisstraf van maximaal drie jaar en kan worden omgezet in tbs met (dwang)verpleging als de betrokkene zich niet houdt aan de voorwaarden (geen nieuw delict plegen, meewerken aan de begeleiding door de reclassering; opname in een psychiatrisch ziekenhuis of meewerken aan ambulante behandeling of medicatie). Slachtoffers/nabestaanden krijgen *geen* informatie over het verloop van de strafmaatregel tbs met voorwaarden, maar alleen over het verloop van de strafmaatregel tbs met (dwang)verpleging.

[6] Tbs wordt aanvankelijk voor twee jaar opgelegd. Daarna beoordeelt de rechter of de tbs-maatregel moet worden verlengd. Dat kan hetzij met een jaar of met twee jaar. Het verzoek tot verlenging moet worden onderbouwd met een recent advies. Als verlenging betekent dat de totale duur meer dan zes jaar gaat bedragen, moet advies worden uitgebracht door twee onafhankelijke (gedrags)deskundigen.

Om de informatie-uitwisseling tussen de diverse instanties inzichtelijk te maken, is in het protocol het volgende stroomschema opgenomen:

Figuur 2.1 Informatiestromen volgens het protocol tbs[7]

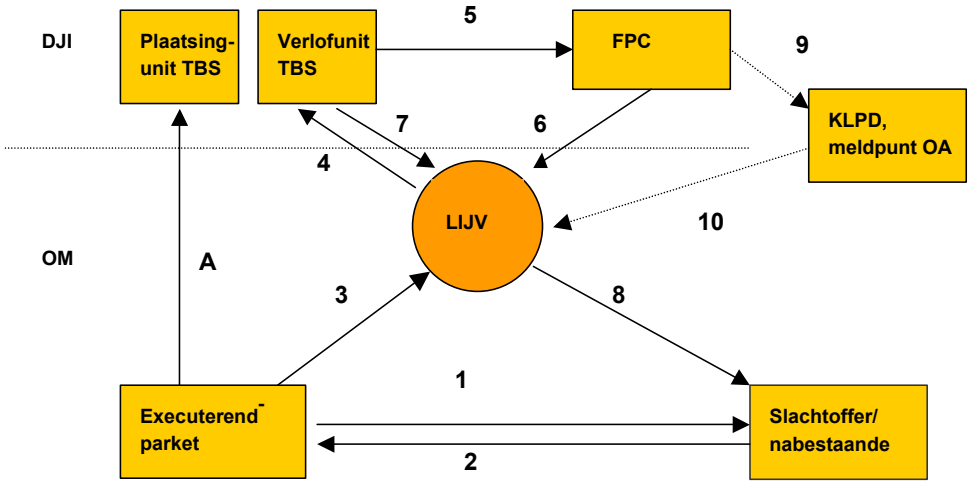

Toelichting bij informatiestromen

A. Het executerend parket – het arrondissementsparket of het ressortparket – verstrekt het dossier aan de DJI (de plaatsingunit) ter executie. Het executerend parket geeft hierbij aan of slachtoffers/nabestaanden wel of niet geïnformeerd willen worden over de executiefase.
1. Het executerend parket informeert de slachtoffers/nabestaanden over het vonnis en vraagt of zij te zijner tijd geïnformeerd willen worden over de bewegingsvrijheid (door het LIJV) en verlengings-/beëindigingszittingen van de tbs-gestelde (door het executerend parket).
2. Respons van de slachtoffers/nabestaanden en registratie van de informatiebehoefte door het executerend parket.
3. Het executerend parket verstrekt de benodigde gegevens van de slachtoffers/nabestaanden en over hun informatiebehoefte aan het LIJV.
4. Het LIJV geeft de informatie van de slachtoffers/nabestaanden die geïnformeerd willen worden door aan de verlofunit van de DJI.
5. De verlofunit geeft de informatie door aan de betreffende kliniek (FPC).
6. Het FPC stelt het LIJV tijdig op de hoogte van de plaatsing van de tbs-gestelde in het FPC.
7. De verlofunit stelt bij de toekenning van het verlof naast het FPC ook het LIJV op de hoogte. Aanvullende informatie – over de plaatsing en overlijden van de tbs-gestelde – wordt door het FPC aan het LIJV verstrekt.

[7] Het oorspronkelijke stroomschema is iets aangepast. Per 1 januari 2008 is de afdeling Individuele tbs-zaken (ITZ) onder de Directie Forensische zorg (DForZo) opgegaan in de units Inkoop, Plaatsing en Verlof. Deze laatste twee units houden zich bezig met plaatsing dan wel verlofmachtigingen. Het stroomschema hebben we hierop aangepast. De stromen 9 en 10 zijn door ons zelf toegevoegd. Deze stromen zijn wel opgenomen in het landelijke protocol maar niet weergegeven in het oorspronkelijke stroomschema.

8. Het LIJV informeert de slachtoffers/nabestaanden over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde.

Informatiestromen die alleen gelden bij ongeoorloofde afwezigheid:

9. Bij ongeoorloofde afwezigheid van de tbs-gestelde stelt het FPC binnen een uur het Meldpunt Ongeoorloofde Afwezigheid (OA) van het KLPD op de hoogte.
10. Het Meldpunt OA stelt het LIJV op de hoogte van de ongeoorloofde afwezigheid. Het LIJV informeert na overleg al dan niet de slachtoffers/nabestaanden. Ook als de ongeoorloofde afwezigheid is afgelopen dienen de slachtoffers/nabestaanden te worden geïnformeerd.

In paragraaf 2.3 gaan we nader in op de betrokken instellingen en afdelingen bij het informatieproces en hun taken volgens het protocol van de tbs-sector.

2.2.3 Informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten

De gegevensuitwisseling bij de informatieverstrekking in zaken met een jeugdige dader verloopt op een vergelijkbare wijze als bij de zaken met een tot tbs veroordeelde dader. We hebben reeds vermeld dat voor slachtoffers/ nabestaanden van jeugddelinquenten andere informatiemomenten gelden dan voor slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden. De eerste stappen in het proces – het aanschrijven van de slachtoffers/nabestaanden over de informatiemogelijkheid in de executiefase en het doorgeven van de informatiebehoefte aan het LIJV – komen overeen. De informatiebehoefte van de slachtoffers/nabestaanden van een jeugddelinquent wordt door het LIJV vervolgens doorgegeven aan de afdeling Individuele Jeugdzaken van de DJI. Individuele Jeugdzaken is verantwoordelijk voor de plaatsing en het verstrekken van verlofmachtigingen aan de jeugddelinquent.

Individuele Jeugdzaken informeert het LIJV over:

- het verlenen van de *eerste* verlofmachtiging (het planmatig verlof);
- bepaalde gevallen van incidentele afwezigheid;
- bepaalde gevallen van ongeoorloofde afwezigheid (meestal via het Landelijk Meldpunt OA);
- overlijden.

Er wordt geen informatie verstrekt over de plaatsing en over andere verlofmachtigingen.

Het LIJV wordt door het executerend parket over de volgende beslissingen geïnformeerd:

- de verlengingszittingen PIJ[8] (datum, vordering, uitspraak);
- voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel;
- einddatum van de jeugddetentie;
- beëindiging van de PIJ-maatregel of jeugddetentie op andere wijze.

Ook hier geldt dat het executerend parket de slachtoffers/nabestaanden zelf informeert over deze beslissingen.

In de volgende paragraaf wordt meer in detail ingegaan op de betrokken instellingen en afdelingen bij het informatieproces en hun taken volgens het protocol van de jeugdsector.

2.3 Beschrijving van de betrokken partijen en hun taken

2.3.1 De betrokken partijen

Bij de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden over de executiefase (plaatsing en verloven) zijn twee ministeries, drie overkoepelende instanties, en zeven typen instellingen of afdelingen betrokken. Met betrekking tot de overkoepelende instanties en de instellingen of afdelingen gaat het om:

Het Openbaar Ministerie:
- arrondissementsparketten (in totaal 19 parketten);
- ressortsparketten[9] (in totaal 5 parketten), voor zover zij zaken in hoger beroep afhandelen;
- het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof (LIJV). Het LIJV is onderdeel van het arrondissementsparket in Arnhem.

De Dienst Justitiële Inrichtingen
Tbs: de Directie Forensische Zorg (DForZo), namelijk:
- de verlofunit;
- Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's, in totaal 12 centra)
  Jeugd;
- Individuele Jeugdzaken (IJZ).

Het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD):
- Het landelijk Meldpunt Ongeoorloofde Afwezigheid (Meldpunt OA).

[8] De duur van de PIJ-maatregel is minimaal twee jaar vanaf het onherroepelijk worden van de uitspraak. Verlenging van maximaal twee jaar is mogelijk wanneer er sprake is van een gewelds- of zedendelict. Wanneer tevens sprake is van een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis van de geestesvermogens, kan de maatregel nogmaals met twee jaar worden verlengd. De PIJ-maatregel kan dus maximaal zes jaar duren.

[9] Ressortsparketten handelen zaken in hoger beroep af. De arrondissementsparketten en ressortsparketten vormen samen het executerend parket.

Het OM en de DJI vallen onder het ministerie van Justitie. Het KLPD valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Om de informatieverstrekking aan het LIJV soepel te laten verlopen, dienen de afdelingen van de DJI, de FPC's en de arrondissements- en ressortparketten volgens het protocol binnen hun eigen organisatie ieder een contactpersoon aan te wijzen voor het LIJV. Medewerkers van het LIJV kunnen dan indien nodig op eenvoudige wijze aanvullende informatie opvragen bij een van de instellingen of afdelingen.
Deze instellingen zijn elk verantwoordelijk voor het naleven van de gemaakte afspraken zoals neergelegd in het protocol. Voor de uitvoering van hun taken zijn de instellingen van elkaar afhankelijk. Tabel 2.2 laat zien welke instellingen betrokken zijn bij de informatievoorziening aan slachtoffers/ nabestaanden van tbs-gestelden en welke instellingen dat zijn voor slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten.

Tabel 2.2 Betrokken instellingen bij de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden en van jeugddelinquenten

Tbs-gestelden (vanaf 2005)	Jeugddelinquenten (vanaf 2006)
OM	
- Executerend parket (arrondissements-parketten en ressortsparketten) - LIJV	- Executerend parket (arrondissements-parketten en ressortsparketten) - LIJV
DJI	
- Verlofunit - FPC's	- IJZ
KLPD	
- Meldpunt OA	- Meldpunt OA

In tegenstelling tot de FPC's hebben de Justitiële jeugdinrichtingen geen rol in het informatieproces.

2.3.2 Taken van de betrokken partijen

In het onderstaande schetsen we kort welke taken de instellingen die bij de informatievoorziening aan slachtoffers/nabestaanden betrokken zijn, volgens het landelijke protocol hebben.

Het executerend parket
De executerende parketten hebben de taak om slachtoffers/nabestaanden die bij het proces-verbaal hebben aangegeven geïnformeerd te willen blijven over het verloop van de strafzaak, na de gerechtelijke uitspraak te vragen of zij ook geïnformeerd willen worden over de executiefase. In de eerste lijn gebeurt dit door de arrondissementsparketten, in hoger beroep door de ressortsparketten. Vervolgens hebben executerende parketten weer een rol in het informatie-

proces bij verlengingszittingen en beëindigingzittingen: zij dienen slachtoffers/ nabestaanden over deze zittingen te informeren.

Het LIJV
Het LIJV vervult de spilfunctie in het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden. Het LIJV ontvangt van de executerende parketten de NAW-gegevens (naam, adres, woonplaats) van de slachtoffers/ nabestaanden die geïnformeerd willen worden over de executiefase. Het LIJV registreert de gegevens in een apart databestand (Osiris[10]). Het LIJV stelt vervolgens de verlofunit en IJZ in kennis of slachtoffers/nabestaanden wel of niet geïnformeerd willen worden. Via de FPC's ontvangt het LIJV bericht als tbs-gestelden in een instelling worden geplaatst. Informatie over het toekennen van een verlofmachtiging ontvangt het LIJV van de verlofunit. Ontvangen informatie over plaatsing en verloven communiceert het LIJV per brief aan de betrokken slachtoffers/nabestaanden.
Informatie over het toekennen van de eerste machtiging voor het planmatig verlof aan een jeugddelinquent ontvangt het LIJV van IJZ. Het LIJV wordt niet geïnformeerd over de plaatsing van een jeugddelinquent.
Het LIJV wordt bemenst door twee medewerkers die worden aangestuurd door een afdelingschef van het parket waaronder het LIJV valt.

Individuele Jeugdzaken (IJZ)
IJZ vervult een functie in het verstrekken van informatie aan het LIJV over het afgeven van de eerste verlofmachtiging van een jeugddelinquent. Justitiële jeugdinrichtingen dienen bij IJZ een verlofmachtiging aan te vragen. Na goedkeuring wordt de verlofmachtiging naar de Justitiële jeugdinrichting gestuurd. Indien slachtoffers/nabestaanden van de betreffende jeugddelinquent over de executiefase geïnformeerd willen worden, stuurt IJZ een kopie van de machtiging naar het LIJV.

De verlofunit
De verlofunit vervult een functie in het verstrekken van informatie aan het LIJV over het afgegeven en intrekken van verlofmachtigingen. FPCs' dienen verlofaanvragen voor tbs-gestelden in bij de verlofunit waar ze vervolgens procedureel worden beoordeeld. Daarbij wordt onder meer gekeken of het FPC een slachtofferonderzoek[11] heeft uitgevoerd. Inhoudelijk wordt de aanvraag beoordeeld door het Adviescollege in Utrecht (AVT). Bij goedkeuring

[10] Het geautomatiseerd systeem van het OM waarin zaken worden geregistreerd, Compas, kent een aparte module voor slachtoffers/nabestaanden: Osiris. Alle slachtoffers/ nabestaanden worden in Osiris geregistreerd (ieder slachtoffer krijgt een Osirisnummer).

[11] Voorafgaand aan de verlofaanvraag zijn FPC's verplicht om een slachtofferonderzoek uit te voeren. Zie hiervoor de circulaire Toetsingskader Verlof ter beschikking gestelden (2007). Het slachtofferonderzoek houdt in dat het FPC moet nagaan of er slachtoffers/ nabestaanden zijn, waar deze slachtoffers/nabestaanden wonen en werken en wat de behoeften en wensen van slachtoffers/nabestaanden zijn. Op basis van deze gegevens geeft het FPC aan wat wel en niet mogelijk is binnen de verlofmachtiging (waarheen kan de tbs-gestelde met verlof: zijn er beperkingen?).

van de aanvraag wordt de verlofmachtiging verstuurd naar het FPC en doorgegeven aan het LIJV. De verlofmachtiging geldt voor één jaar. Daarna moet opnieuw een machtiging worden aangevraagd door het FPC.

De Forensisch Psychiatrische Centra
Tbs-gestelden worden behandeld in Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's). Dit zijn zowel Justitiële inrichtingen, onderverdeeld in particuliere en rijksinrichtingen, als niet-justitiële inrichtingen (bijvoorbeeld als onderdeel van een GGZ-instelling[12]). De unit Plaatsing van de DJI draagt zorg voor de plaatsing van een tbs-gestelde in een FPC. De FPC's hebben tot taak het LIJV te informeren over de plaatsing van de tbs-gestelde in hun inrichting en eventueel over het overlijden van de tbs-gestelde.

Het Landelijk Meldpunt Ongeoorloogde Afwezigheid (Meldpunt OA)
Bij ongeoorloofde afwezigheid van de tbs-gestelde of jeugddelinquent – zoals een ontsnapping of onttrekking tijdens verlof – dient de directeur van het FPC of van de Justitiële jeugdinrichting binnen een uur melding te doen bij het Meldpunt Ongeoorloofde Afwezigheid (Meldpunt OA). Het Meldpunt OA valt onder de afdeling Groep Opsporingen Onttrekkingen (GOO) van het KLPD. Het Meldpunt OA informeert op zijn beurt het LIJV. Het LIJV kan dan vervolgens de slachtoffers/nabestaanden benaderen.

2.4 Het proces in de praktijk

In deze paragraaf wordt ingegaan op het informatieproces in de praktijk. Als uitgangspunt wordt het schema van de informatiestromen uit het protocol gebruikt (zie figuur 2.1): per stap zal worden gekeken welke activiteiten de betrokken instanties daadwerkelijk uitvoeren met betrekking tot de informatie-verstrekking, waar wordt afgeweken van het protocol, en waar eventuele problemen (kunnen) optreden.
Elke beschrijving zal worden ingeleid met een tekstkader waarin de informatie-stroom volgens het protocol nogmaals staat beschreven.

Onderstaande beschrijving van het proces in de praktijk is gebaseerd op vijftien interviews en op 27 geretourneerde enquêtes van parketten en FPC's. Een verantwoording van de respons is opgenomen in bijlage 1.

2.4.1 Het verstrekken van het strafdossier ter executie

Wanneer een verdachte bij de rechtbank of het gerechtshof wordt veroordeeld tot een tbs-maatregel of jeugddetentie en het vonnis onherroepelijk is, biedt het executerend parket het vonnis aan ter executie aan de minister van Justitie. De DJI is belast met de feitelijke tenuitvoerlegging van de uitspraak.

[12] GGZ staat voor geestelijke gezondheidszorg.

Stap A
Het executerend parket – het arrondissementsparket of het ressortparket – verstrekt het dossier aan DJI (de plaatsingunit of IJZ) ter executie. Het executerend parket geeft hierbij aan of het slachtoffer wel of niet wil worden geïnformeerd over de executiefase.

Activiteiten
De executerende parketten dragen het strafdossier ter executie over aan de DJI, te weten de plaatsingunit of Individuele Jeugdzaken (IJZ). De plaatsingunit draagt vervolgens zorg dat de tbs-gestelde in één van de twaalf FPC's die Nederland telt, wordt geplaatst. Ook draagt de plaatsingunit zorg voor de verwerking van gegevens van de tbs-gestelde in het overkoepelende informatiesysteem van de DJI: MITS.[13] Na plaatsing draagt de plaatsingunit het strafdossier over aan de desbetreffende FPC.
IJZ plaatst de jeugddelinquent in een Justitiële jeugdinrichting en verwerkt deze gegevens in een eigen informatiesysteem van IJZ (TULP[14]). Na plaatsing draagt IJZ het strafdossier over aan de desbetreffende Justitiële jeugdinrichting.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
Uit de interviews met parketten is gebleken dat de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden in de executiefase niet consequent wordt vermeld in het strafdossier. De parketten geven aan dat bij overdracht van het dossier de informatiebehoefte nog niet altijd bekend is. Door sommigen wordt het doorgeven van de informatiebehoefte als taak van het LIJV gezien. Uit de enquête is gebleken dat vier van de negen FPC's uit het strafdossier kunnen afleiden wat de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden is. De meeste FPC's halen deze informatie uit MITS. We komen hier bij stap 6 op terug.

2.4.2 Achterhalen van de informatiebehoefte

Wat betreft de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden, staan de executerende parketten – in het bijzonder de arrondissementsparketten – aan de basis van het informatieproces. Het is hun taak om de slachtoffers/nabestaanden te bevragen over hun informatiebehoefte en te informeren over de informatie die aan de slachtoffers/nabestaanden kan worden verstrekt over de executiefase.

Stap 1
Het executerend parket informeert het slachtoffer over het vonnis en vraagt of hij/zij te zijner tijd wil worden geïnformeerd over de bewegingsvrijheid (door het LIJV) en verlengingszittingen van de tbs-gestelde/jeugdige dader (door het executerend parket).

[13] MITS staat voor Monitoring Informatiesysteem TerbeschikkingStelling.

[14] TULP staat voor TenUitvoerLeggingsProgramma.

Activiteiten
Het arrondissementsparket vraagt aan slachtoffers/nabestaanden die hebben aangegeven dat zij informatie wensen over het verloop van de strafzaak, of zij tevens informatie wensen over de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel. De gegevens over de zaak en de slachtoffers/nabestaanden staan in het strafdossier of de geautomatiseerde registratie van het OM.
Indien een strafzaak in hoger beroep wordt behandeld, stuurt het arrondissementsparket het dossier van de zaak naar het ressortsparket, waarbij vermeld wordt of slachtoffers/nabestaanden nog bevraagd moeten worden over hun informatiebehoefte.

Het bevragen van de slachtoffers/nabestaanden over hun informatiebehoefte gebeurt schriftelijk. Het LIJV heeft een algemene brief opgesteld waarin uitleg staat over de strafmaatregel en welke informatie de slachtoffers/nabestaanden van het LIJV kunnen ontvangen. De parketten hebben op basis van deze brief een eigen brief opgesteld die wordt gegenereerd uit de geautomatiseerde registratie van het OM: voor arrondissementparketten is dat de slachtoffermodule Osiris van het datasysteem Compas, en voor de ressortsparketten is dat het systeem Nias.
De helft van de arrondissementsparketten die de enquête hebben ingevuld (7 van de 14), geeft de brief over de informatiemogelijkheden in de executiefase gelijktijdig met de brief waarin de gerechtelijke uitspraak staat. Vier arrondissementsparketten hebben aangeven deze brief te versturen als het vonnis onherroepelijk is[15] – dat willen zeggen dat hoger beroep niet meer mogelijk is. De overige arrondissementsparketten en ressortsparketten schrijven de slachtoffers/nabestaanden op een ander moment aan, namelijk enige tijd na de uitspraak (bijvoorbeeld als het strafdossier ter executie gaat, of binnen 28 dagen na de uitspraak). Het is niet duidelijk om welke redenen deze parketten de slachtoffers/nabestaanden op een later moment bevragen over de informatiebehoefte.

De afdeling van waaruit de informatieverstrekking in de executiefase in de plaatsvindt, is bij de meeste parketten een andere afdeling dan van waaruit de informatieverstrekking over het verloop van de strafzaak plaatsvindt en tevens een andere afdeling dan die van waaruit het strafdossier ter executie wordt verstrekt aan de DJI. Daarnaast blijkt uit de enquête dat bij de helft van de arrondissementsparketten en alle ressortsparketten er meerdere uitvoerende medewerkers zijn die zich bezighouden met de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden in de executiefase (tabel 2.3). Dit is vooral bij de grotere parketten het geval.

[15] De parketten hebben niet aangegeven of, en zo ja, hoeveel tijd er zit tussen het meedelen van de gerechtelijke uitspraak aan het slachtoffer/de nabestaande, het onherroepelijke vonnis en het informeren van het slachtoffer/de nabestaande.

Tabel 2.3 Aantal uitvoerende medewerkers dat zich bezig houdt met de informatieverstrekking in de executiefase

	Arrondissementsparketten	Ressortsparketten
Eén medewerker	7	-
Meerdere medewerkers	7	4
Weet niet	-	-
Totaal	14	4

Bovendien werken niet alle parketten met een vaste contactpersoon voor de informatie-uitwisseling met het LIJV.

De uitvoerende medewerkers die zich bezighouden met de informatieverstrekking vanuit de arrondissementsparketten, worden in de meeste gevallen niet specifiek aangestuurd of geïnstrueerd door een leidinggevende, zoals blijkt uit tabel 2.4. In de ressortsparketten gebeurt dit wel.

Tabel 2.4 Worden de uitvoerende medewerkers aangestuurd of geïnstrueerd door een leidinggevende?

	Arrondissementsparketten	Ressortsparketten
Ja	2	3
Nee	10	-
Anders	2*	1**
Weet niet	-	-
Totaal	14	4

* Toezicht door beleidsondersteunend of coördinerend medewerker.
** Er is een werkinstructie gemaakt door de coördinator backoffice.

Hoewel dertien van de veertien arrondissementsparketten en alle (4) ressortsparketten in de enquêtes aangeven dat zij een vaste werkprocedure hanteren voor de informatieverstrekking in de executiefase, is in de interviews gebleken dat de werkwijze zowel tussen de parketten als binnen de parketten verschilt: verschillende medewerkers hanteren vaak verschillende werkwijzen. Als er binnen een parket wel met vaste werkprocedures wordt gewerkt, zijn deze procedures vaak onderdeel van algemene werkprocedures voor de slachtofferzorg binnen de parketten. Ze zijn bovendien niet altijd schriftelijk vastgelegd.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
De eerste informatiestroom – de slachtoffers/nabestaanden bevragen over de informatiebehoefte – wijkt in de praktijk op verschillende punten af van het protocol. De helft van de arrondissementsparketten en geen van de ressortsparketten verstuurt de brieven waarin wordt ingegaan op de informatiemogelijkheden in de executiefase gelijktijdig met het vonnis, en niet altijd wanneer het vonnis onherroepelijk is, zoals wordt voorgeschreven in het protocol. Ten tweede wordt in de meeste brieven aan slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden vaak wel vermeld wat slachtoffers/nabestaanden kunnen verwachten van het LIJV, maar niet altijd welke

informatie ze van het arrondissementsparket krijgen. Ook komt het voor dat slachtoffers/nabestaanden van daders die voorwaardelijke tbs hebben gekregen, worden aangeschreven door het parket, terwijl er aan deze slachtoffers/nabestaanden geen informatie wordt verstrekt in de executiefase.

Doordat de medewerkers die zich bezighouden met de informatieverstrekking voor hun informatie afhankelijk zijn van andere afdelingen binnen het parket, en er niet wordt gecontroleerd of de slachtoffergegevens kloppen, kunnen slachtoffers/nabestaanden door het systeem 'glippen' waardoor ze niet worden aangeschreven. Twee van de vier geïnterviewde arrondissementsparketten waar meerdere medewerkers zich bezighouden met de informatieverstrekking, geven aan dat er geen controle is of alle slachtoffers/nabestaanden wel zijn aangeschreven. Ook wanneer een zaak in hoger beroep dient, wordt niet altijd aan het ressortsparket doorgegeven welke slachtoffers/nabestaanden nog moeten worden bevraagd over de informatiebehoefte, waardoor ook bij hoger beroep slachtoffers/nabestaanden 'vergeten kunnen worden'. Er is geen zicht op het aantal slachtoffers/nabestaanden dat niet wordt aangeschreven door het executerend parket. De medewerkers van het LIJV merken op dat naar schatting 65 procent van de gegevens over slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden onvolledig wordt aangeleverd door de parketten, terwijl naar schatting twintig procent helemaal niet door de parketten wordt aangeleverd. Dit beeld wordt bevestigd in de interviews met de parketten. Het LIJV heeft met minstens twee parketten de bestanden met slachtoffers/nabestaanden vergeleken. Uit deze vergelijking bleek dat het LIJV over meer gegevens van slachtoffers/nabestaanden beschikt dan bij de parketten bekend was. Daarnaast merkt het LIJV op dat er vanuit de parketten maar weinig gegevens over slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten worden doorgegeven. Het idee leeft dat parketten en jeugdinrichtingen niet goed weten dat zij sinds 2006 ook slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten moeten bevragen over hun informatiebehoefte. Twee parketten hebben aangegeven dat alleen slachtoffers/nabestaanden met een PIJ-maatregel worden aangeschreven en niet de slachtoffers/nabestaanden van andere jeugddelinquenten. Dit zou wel moeten volgens het protocol.

2.4.3 Informeren van het LIJV

De brief waarin de informatiemogelijkheid staat, gaat vergezeld van een antwoordformulier waarop de slachtoffers/nabestaanden hun informatiebehoefte kunnen invullen en dat zij kunnen retourneren aan het parket.

Stap 2 en 3
Respons slachtoffer en registratie door executerend parket. Het executerend parket verstrekt de benodigde gegevens aan het LIJV.

Activiteiten
De meeste parketten geven de informatiebehoefte van slachtoffers/ nabestaanden binnen enkele dagen nadat de slachtoffers/nabestaanden het antwoordformulier hebben geretourneerd door aan het LIJV. Er zijn geen eenduidige werkafspraken met het LIJV over de responstermijn. Eén van de ressortsparketten verstrekt alleen de informatiebehoefte van slachtoffers/ nabestaanden op het moment dat het LIJV hierom vraagt.

Als slachtoffers/nabestaanden het antwoordformulier niet aan de parketten retourneren, wordt er in de regel vanuit gegaan dat er geen informatiebehoefte is. Het adres wordt niet gecontroleerd en evenmin worden de slachtoffers/ nabestaanden nogmaals aangeschreven. Er zijn wel enkele arrondissements-parketten en ressortsparketten die aan het LIJV doorgeven dat deze slachtoffers/nabestaanden niet hebben gereageerd. Het LIJV controleert dan zelf of het adres klopt en schrijft de slachtoffers/nabestaanden opnieuw aan. Eén van de ressortsparketten merkt op dat slachtoffers/nabestaanden die in de eerste aanleg niet op het aanbod van informatieverstrekking hebben gereageerd, in de tweede aanleg opnieuw worden aangeschreven als de zaak in hoger beroep wordt behandeld.

Buiten het protocol om vraagt het LIJV aan de parketten om tevens de NAW-gegevens te verstrekken van slachtoffers/nabestaanden die hebben aangegeven geen informatie te wensen of niet hebben gereageerd op het schrijven van de executerende parketten. Deze gegevens zijn nodig zodat het LIJV – volgens het protocol – aan de DJI kan laten weten of slachtoffers/ nabestaanden wel of niet geïnformeerd willen worden. We komen hier bij de stap 4 en op terug. Een van de parketten heeft in de interviews aangegeven tot voor kort het LIJV niet te informeren bij afwezigheid van een informatie-behoefte of reactie, omdat het parket niet op de hoogte was dat ook deze informatie aan het LIJV moet worden verstrekt. Twee geïnterviewde parketten geven aan het LIJV wel te informeren als slachtoffers/nabestaanden hebben aangegeven geen informatiebehoefte te hebben; maar geven de non-respons niet aan het LIJV door.

Voor het aanleveren van de slachtoffergegevens heeft het LIJV een formulier ontwikkeld, waarin behalve naar de NAW-gegevens (naam, adres en woonplaats) en de informatiebehoefte van de slachtoffers/nabestaanden, ook wordt gevraagd naar overige gegevens over de zaak (datum vonnis, aard van het delict), de strafmaat, informatie over de dader (naam en geboortedatum van de tbs-gestelde of jeugddelinquent), het parketnummer, en tot slot de relatie van de veroordeelde met de slachtoffers/nabestaanden. De gegevens van de zaak en de dader heeft het LIJV naar eigen zeggen nodig om de slachtoffergegevens te administreren. Gegevens over het aard van het delict en de relatie van de dader met het slachtoffer/de nabestaande heeft het LIJV nodig om het slachtoffer goed te woord te staan.

In tabel 2.5 is te zien dat het LIJV de informatie op verschillende manieren van de parketten krijgt aangeleverd. De ressortsparketten geven de gegevens van de slachtoffers/nabestaanden en de informatiebehoefte veelal per brief door terwijl de meeste arrondissementsparketten dit per fax doen.

Tabel 2.5 Wijze van doorgeven van de informatiebehoefte aan het LIJV

	Arrondissementsparketten	Ressortsparketten
Alleen per brief	2	3
Alleen per mail	1	-
Allen per fax	6	-
Telefonisch en per brief	3	-
Per mail en per fax	1	1
Per mail en per brief	1	-
Totaal	14	4

De meeste arrondissementsparketten en ressortsparketten houden het aanschrijven van slachtoffers/nabestaanden, hun informatiebehoefte en het doorgeven van de informatie aan het LIJV bij in een papieren administratie (zie tabel 2.6 en tabel 2.7). Er zijn echter ook arrondissementsparketten die dergelijke informatie niet administreren.

Tabel 2.6 Wordt het aanschrijven van slachtoffers/nabestaanden; hun informatiebehoefte; en het doorgeven van deze informatie aan het LIJV systematisch geadministreerd door arrondissementsparketten?

	Aanschrijven slachtoffers/ nabestaanden	Infobehoefte slachtoffers/ nabestaanden	Doorgeven info aan het LIJV*
Ja, digitaal	2	3	1
Ja, schriftelijk	8	8	7
Ja, beide	1	1	2
Nee	3	2	3
Totaal	14	14	13

* Eén parket heeft deze vraag niet beantwoord.

Tabel 2.7 Wordt het aanschrijven van slachtoffers/nabestaanden; hun informatiebehoefte; en het doorgeven van deze informatie aan het LIJV systematisch geadministreerd door ressortsparketten?

	Aanschrijven slachtoffers/ nabestaanden	Infobehoefte slachtoffers/ nabestaanden	Doorgeven info aan het LIJV
Ja, digitaal	2	1	1
Ja, schriftelijk	2	3	1
Ja, beide	-	-	1
Nee	-	-	-
Weet niet	-	-	1
Totaal	4	4	4

Tabellen 2.5, 2.6 en 2.7 laten zien dat er geen sprake is van een systematische digitale administratie bij de parketten.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
Ook hier geldt dat de informatie-uitwisseling in de praktijk niet op alle punten overeenkomt met het protocol. Bij de vorige stap bleek dat sommige parketten slachtoffers/nabestaanden onterecht aanschrijven als de tbs-maatregel voorwaardelijk is. De informatiebehoefte van deze personen wordt vervolgens aan het LIJV doorgegeven. Zij hebben echter geen recht op informatie over de bewegingsvrijheid van veroordeelden die tbs met voorwaarden opgelegd hebben gekregen. Om dit recht te zetten, verstuurt het LIJV deze slachtoffers/nabestaanden een brief waarin het LIJV uitlegt dat zij geen informatie over de executiefase kunnen ontvangen.

Het LIJV schat dat ongeveer 35 procent van de tbs-zaken foutloos wordt aangeleverd door het parket. Het restant vraagt aanvullende acties van het LIJV om de juiste informatie te verkrijgen. Het LIJV heeft geen zicht op het aandeel jeugdzaken dat foutloos wordt aangeleverd.
Indien slachtoffergegevens niet volledig worden aangeleverd (het adres klopt niet, de informatiebehoefte is niet bekend of de relatie tussen de veroordeelde en de dader is niet bekend), vraagt het LIJV aan de parketten deze gegevens alsnog aan te leveren. Het komt regelmatig voor (het is niet bekend hoe vaak) dat deze gegevens niet geadministreerd zijn door het parket en dat het strafdossier waarin deze informatie wel staat, al ter executie is verstuurd naar de FPC of de Justitiële jeugdinrichting via de plaatsingunit. Het LIJV neemt in deze gevallen contact op met de FPC of de Justitiële jeugdinrichting om de gemiste informatie alsnog te achterhalen. Dit is een tijdrovend proces.

In de enquête is gebleken dat twee parketten de respons van de slachtoffers/nabestaanden niet registeren. Uit de interviews blijkt tevens dat niet alle parketten de non-respons aan het LIJV doorgeven. Volgens het protocol hoeft de non-respons ook niet te worden doorgegeven aan het LIJV, maar het LIJV vraagt wel om deze gegevens zodat het deze alsnog kan controleren. In de interviews werd duidelijk dat niet alle parketten hiervan op de hoogte zijn, of tot voor kort waren, en dat daarom deze gegevens ook niet zijn doorgegeven. Parketten die wel registreren, hanteren daarbij overwegend een papieren administratie. Daarnaast merken zowel parketten als het LIJV op dat uitgaande informatie over slachtoffers/nabestaanden niet altijd wordt gecontroleerd op fouten. Het LIJV weet daardoor niet of alle slachtoffers/nabestaanden sluitend worden bereikt door het parket en aan het LIJV worden doorgegeven. Het LIJV moet als het ware per zaak de informatie controleren en vaak aanvullende informatie opvragen om slachtoffers/nabestaanden alsnog aan te kunnen schrijven. Omdat de parketten veelal schriftelijk administreren of zelfs helemaal niet, zijn de vragen van het LIJV niet altijd accuraat en zeker niet snel te beantwoorden. Dit effect wordt versterkt als de parketten niet werken met een vaste contactpersoon. Dit beeld wordt zowel in de interviews als in de enquêtes bevestigd.

Eerder werd al aangegeven dat er van weinig slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten gegevens aan het LIJV worden doorgegeven. Het LIJV doet wel pogingen om aanvullende informatie van slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten te achterhalen, maar het proces rondom de informatie-verstrekking over jeugddelinquenten staat nog in de kinderschoenen. De prioriteit van het LIJV heeft tot nu toe vooral gelegen bij het verbeteren van de informatie-uitwisseling met de parketten over de tbs-zaken.

In het protocol staat dat iedere instelling die zich bezighoudt met de informatie-verstrekking, een contactpersoon dient aan te wijzen voor de communicatie met het LIJV. Niet alle arrondissementsparketten hebben dit gedaan, met als gevolg dat het LIJV niet eenvoudig aanvullende informatie kan opvragen, indien dat nodig is.

2.4.4 Informeren van de DJI

In de eerste stappen van het proces vindt de informatie-uitwisseling plaats binnen het OM. Om de slachtoffers/nabestaanden te kunnen informeren over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde of jeugddelinquent, vindt vervolgens informatie-uitwisseling plaats tussen het LIJV en de DJI.

Stap 4 en 5
Het LIJV geeft de informatie van het slachtoffer dat wil worden geïnformeerd door aan de verlofunit van de DJI of aan Individuele Jeugdzaken van de DJI. De verlofunit geeft de informatie door aan het FPC.

Activiteiten
Volgens het protocol dient het LIJV de informatie over slachtoffers/ nabestaanden te registeren in het databestand Osiris. Het LIJV heeft echter geen toegang tot dit databestand. De informatie die het LIJV van de parketten ontvangt, wordt door het LIJV in een papieren dossier en in een eigen digitale database[16] geregistreerd, met vermelding van het parketnummer. Het LIJV informeert de contactpersoon bij de verlofunit en de selectiefunctionaris[17] bij Individuele Jeugdzaken (IJZ) vervolgens per fax over de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden, ook als de slachtoffers/nabestaanden geen informatiebehoefte hebben.

De contactpersoon van de verlofunit verwerkt deze gegevens in het overkoepelende digitale informatiesysteem van de DJI (MITS) onder de naam van de betreffende tbs-gestelde. De plaatsingunit en de FPC's werken ook met dit systeem. De verlofunit stuurt de fax van het LIJV ter bevestiging van de

[16] Het gaat om Oracle, een database waarin gegevens kunnen worden ingevoerd en waaruit gegevens kunnen worden ontsloten.

[17] De selectiefunctionaris van IJZ is verantwoordelijk voor de plaatsing van de jeugddelinquenten.

ontvangstinformatie terug met daarop – indien bekend – een aantekening over onder meer de datum van plaatsing van de tbs-gestelde in een FPC en de naam van het FPC. Deze informatie haalt de verlofunit uit MITS.
Ook de selectiefunctionaris bij IJZ krijgt van het LIJV een fax met de naam van de jeugddelinquent en daarbij de vermelding of er wel of geen slachtoffers/ nabestaanden geïnformeerd moeten worden. Een van de medewerkers van IJZ verwerkt deze gegevens in het digitale informatiesysteem van IJZ (TULP) onder de naam van de betreffende jeugddelinquent. Indien in TULP staat dat aan de jeugddelinquent reeds een verlofmachtiging is verstrekt, faxt IJZ deze informatie aan het LIJV. Dit komt zelden voor. De Justitiële jeugdinrichtingen hebben geen toegang tot het gedeelte van TULP waar de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden staat.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
De informatie-uitwisseling tussen het LIJV en IJZ en tussen het LIJV en de verlofunit loopt zoals voorgeschreven in het protocol. IJZ heeft echter geen vaste contactpersoon voor de informatie-uitwisseling met het LIJV.
De verlofunit geeft de informatiebehoefte niet rechtstreeks door aan het FPC waar de tbs-gestelde wordt geplaatst, maar zet dit in MITS, het datasysteem waar zowel de plaatsingunit, de verlofunit als de FPC's toegang toe hebben. Vijf van de negen FPC's geven aan de informatiebehoefte uit MITS te halen. FPC's geven aan de informatiebehoefte daarnaast uit het strafdossier dat is verstrekt door de plaatsingunit of via andere FPC's te achterhalen (wanneer er sprake is van een overplaatsing), of via een andere bron (via de plaatsingunit, de verlofunit, het LIJV of het slachtoffer zelf'.

Tabel 2.8 Manieren waarop de FPC's op de hoogte worden gesteld van de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden (meer antwoorden mogelijk: aantallen tellen op tot meer dan 9)

Informatiebron	Aantal
Dat staat in het dossier	4
Dat staat in MITS	5
Door de plaatsingunit van de DJI	2
Door de verlofunit van de DJI	1
Door het LIJV	5
Door andere FPC's	1
Door het slachtoffer zelf	2

In de interviews wordt wel aangegeven dat de informatiebehoefte niet altijd in het strafdossier staat vermeld.

Buiten het protocol om geeft de contactpersoon van de verlofunit – indien bekend – de datum en naam van het FPC waar de tbs-gestelde is geplaatst, aan het LIJV door. We komen hierop terug bij de volgende stap in het infomatieproces.

De bespreking van de stappen 4 en 5 laat zien dat de verschillende instanties met verschillende systemen werken die niet op elkaar aansluiten. Dat betekent

dat gegevens telkens opnieuw moeten worden ingevoerd. Bovendien blijkt uit het interview met het LIJV dat de medewerkers slechts in beperkte mate gebruikmaken van het digitale registratiesysteem van het LIJV: Oracle Database. De medewerkers gebruiken de database alleen voor de invoer van gegevens. Rapportages worden er niet mee gemaakt. Het genereren van gegevens gebeurt handmatig op basis van de papieren dossiers. Het LIJV geeft hierbij aan dat de gegenereerde cijfers daardoor misschien niet volledig correct zijn. Dat de database beperkt wordt gebruikt, komt omdat het LIJV niet beschikt over voldoende software en kennis om met de database te kunnen werken.

2.4.5 Plaatsing

Volgens het protocol is het doorgeven van plaatsingsinformatie aan het LIJV een taak van het FPC.

Stap 6
Het FPC stelt het LIJV tijdig op de hoogte van de plaatsing van de tbs-gestelde in het FPC. Het FPC verstrekt het LIJV aanvullende informatie bij overlijden.

De FPC's hebben de taak het LIJV te informeren over de plaatsing van tbs-gestelden in hun instelling. Deze taak wordt veelal uitgevoerd door de afdeling administratie. De plaatsingsmelding komt binnen bij een andere afdeling.
Het verschilt per FPC op welke wijze de informatie aan het LIJV wordt overgedragen, bijvoorbeeld per fax of elektronisch, en binnen welk tijdsbestek. FPC's hebben op dit punt geen eenduidige werkwijze, ook niet binnen de instelling. Sommige FPC's wachten bijvoorbeeld met het doorgeven van een plaatsing aan het LIJV totdat meerdere tbs-gestelden zijn ingestroomd, andere FPC's geven de plaatsing direct door. Uit de enquête blijkt dat drie van de negen FPC's alleen de plaatsing doorgeven als bekend is dat slachtoffers/nabestaanden een informatiebehoefte hebben. Bovendien is uit de interviews gebleken dat niet alle FPC's de plaatsingsinformatie doorgeven, bijvoorbeeld omdat zij niet weten dat dit tot hun takenpakket behoort of omdat het niet is ingebed in hun organisatie. De enquête ondersteunt deze bevinding. Tabel 2.9 laat zien dat slechts vijf van de negen FPC's weten dat zij het LIJV moeten informeren over plaatsing en dit ook doen. Vijf FPC's geven aan dat zij het informeren van het LIJV over verloven als hun taak zien. We komen hier bij stap 7 op terug.

Tabel 2.9 Taken in het proces van informatieverstrekking volgens de FPC's en de daadwerkelijk uitgevoerde activiteiten door de FPC's (n=9)

	Wel een taak volgens FPC's; activiteit wordt ook uitgevoerd	Wel een taak volgens FPC's; activiteit wordt niet uitgevoerd	Geen taak volgens FPC's; actviteit wordt wel uitgevoerd	Geen taak volgens FPC's; activiteit wordt niet uitgevoerd
Het LIJV informeren over de plaatsing	5	-	-	4
Het LIJV informeren over verloven	5	1	-	3
So/nb* informeren over plaatsing	-	1	-	8
So/nb informeren over verloven	-	1	1	7

* So/nb staat voor slachtoffers/nabestaanden.

Twee FPC's merken bovendien op via het LIJV in contact te treden met slachtoffers/nabestaanden indien slachtoffers/nabestaanden dit wensen.

Los van de plaatsings- en verlofinformatie, wordt ook andere informatie aan het LIJV doorgegeven (zie tabel 2.10). Zo geven drie van de negen FPC's aan het LIJV op de hoogte stellen bij het overlijden van een tbs-gestelde.

Tabel 2.10 Overige informatie die aan het LIJV wordt doorgegeven

Overige informatie	Aantal
Overlijden TBS-gestelde	3
Ongeoorloofde afwezigheid, incidentele verlof en overlijden	2
Overplaatsing naar een andere FPC	1
Geen	2
Weet niet	1
Totaal	9

Uit de enquêtes is gebleken dat acht van de negen FPC's met verschillende uitvoerende medewerkers voor de informatieverstrekking werken. Bij de helft van de FPC's worden deze medewerkers voor deze taak niet altijd aangestuurd of geïnstrueerd door een leidinggevende. Uit de interviews is tevens gebleken dat niet alle FPC's met een vaste contactpersoon werken voor de communicatie met het LIJV. Deze situatie is daarmee vergelijkbaar met de situatie bij de parketten.

In tabel 2.11 is te zien hoe FPC's de betrokken acties met betrekking tot de informatieverstrekking administreren. Zeven van de negen FPC's administreren deze acties digitaal, waarvan vier ook schriftelijk. Eén FPC geeft aan de ondernomen acties bij de informatieverstrekking niet te administreren.

Tabel 2.11 Worden de ondernomen acties omtrent de informatieverstrekking door de FPC's systematisch geadministreerd?

Administratie ondernomen acties	Aantal
Ja, digitaal	3
Ja, schriftelijk	1
Ja, beide	4
Nee	1
Weet niet	-
Totaal	9

Het meeste contact tussen de FPC's en het LIJV vindt plaats op een later tijdstip dan het moment van plaatsing, namelijk wanneer FPC's met het LIJV contact over het slachtofferonderzoek hebben, zo blijkt uit de interviews en de enquête. FPC's moeten dit onderzoek verplicht uitvoeren voorafgaand aan een verlofaanvraag. Zij moeten hiertoe achterhalen wat de precieze wensen en behoeften van slachtoffers/nabestaanden zijn en wat slachtoffers/ nabestaanden wel en niet aankunnen bij een mogelijke confrontatie met de dader als deze met verlof is. Deze informatie wordt door de FPC's vooral verkregen via het LIJV. Ook sommige Justitiële jeugdinrichtingen nemen – eveneens buiten het protocol om – contact op met het LIJV om voor het slachtofferonderzoek gegevens over slachtoffers/nabestaanden te achterhalen. Voor het aanvragen van een verlofmachtiging voor een jeugddelinquent is een slachtofferonderzoek niet verplicht.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
Hoewel de meeste FPC's in de enquêtes aangeven volgens een vaste procedure te werken, is gebleken dat de werkwijze zowel tussen FPC's als binnen FPC's verschilt. In tegenstelling tot wat het protocol voorschrijft, geven niet alle FPC's de plaatsing van een tbs-gestelde door aan het LIJV en zijn ook niet alle FPC's ervan op de hoogte dat ze bij overlijden van de tbs-gestelde het LIJV moeten informeren. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het niet bekend is of alle FPC's te maken hebben gehad met het overlijden van een tbs-gestelde. In de interviews met enkele FPC's is echter aangegeven dat het doorgeven van het overlijden niet hun taak is, maar een taak van de plaatsingunit of de verlofunit. Deze taak is weliswaar in het schematisch overzicht van het stroomschema opgenomen, maar wordt niet duidelijk in het protocol beschreven.

Dat FPC's niet structureel de plaatsing doorgeven, wordt sinds medio 2008 ondervangen door acties van de verlofunit. De verlofunit geeft sindsdien namelijk ook de plaatsing door aan het LIJV.

Sommige FPC's die de plaatsing doorgeven aan het LIJV, doen dit niet altijd tijdig maar wachten totdat er meerdere tbs-gestelden zijn geplaatst. In die gevallen is het LIJV al vaak op de hoogte gesteld over de plaatsing door de verlofunit. Buiten het protocol om heeft het LIJV aan de FPC's verzocht om alle plaatsingen door te geven, ook van tbs-gestelden waarbij slachtoffers/ nabestaanden geen informatiebehoefte hebben of dit niet bekend is.

Desondanks geeft een derde van de FPC's alleen de plaatsing door indien bekend is dat slachtoffers/nabestaanden een informatiebehoefte hebben. Ook het overlijden van tbs-gestelden wordt niet door alle FPC's doorgegeven.

Uit het interview met het LIJV blijkt dat het veelvuldig voorkomt dat het LIJV van het FPC informatie krijgen over de plaatsing van een tbs-gestelde terwijl de slachtoffers/nabestaanden niet bij het LIJV bekend zijn. Het LIJV schat, zoals eerder vermeld, dat het om circa twintig procent van de slachtoffers/ nabestaanden met een informatiebehoefte gaat. Het komt niet zelden voor dat het LIJV pas voor het eerst hoort over een zaak wanneer een FPC of Justitiële jeugdinrichting contact opneemt in het kader van het slachtofferonderzoek. Als de zaak alsnog bij het LIJV terechtkomt, gaat het LIJV bij het executerend parket na of er slachtoffers/nabestaanden bij de zaak horen en bevraagt hen zelf over de informatiebehoefte. Het genoemde slachtofferonderzoek is een proces dat zich in feite buiten het protocol om afspeelt, maar dat voor het LIJV toch heel waardevol kan zijn.

2.4.6 Verlof

De verlofaanvragen voor tbs-gestelden worden ingediend door de FPC's en procedureel beoordeeld door de verlofunit.

Stap 7
De verlofunit dan wel IJZ stelt bij de toekenning van het verlof naast de FPC dan wel de Justitiële jeugdinrichting ook het LIJV op de hoogte. IJZ verstrekt alleen de machtiging voor het eerste verlof aan het LIJV.

Een verlofaanvraag wordt inhoudelijk beoordeeld door het Adviescollege in Utrecht (AVT). Een verlofmachtiging is geldig voor een jaar, maar kan voortijdig worden ingetrokken. Bij de beoordeling van een verlofaanvraag voor een tbs-gestelde wordt onder meer gekeken of het FPC een slachtoffer-onderzoek heeft uitgevoerd. Bij goedkeuring van de aanvraag wordt de verlofmachtiging door de verlofunit per fax en post verstuurd naar het FPC. Tevens stuurt de contactpersoon een brief naar het LIJV. De informatie in de brief is afgeleid van de inhoud van de machtigingsbrief aan het FPC. De contactpersoon ontvangt deze informatie van de beoordelaars. Het intrekken van een verlofmachtiging werd tot 2009 niet doorgegeven aan het LIJV.

IJZ beoordeelt zelf de verlofaanvragen voor jeugddelinquenten. Bij toekenning van het eerste verlof wordt in TULP nagegaan of bij de jeugddelinquent staat vermeld of slachtoffers/nabestaanden een informatiebehoefte hebben. Indien dit het geval is, wordt de machtiging tevens gefaxt naar het LIJV.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
De informatieverstrekking tussen het LIJV en IJZ en tussen het LIJV en de verlofunit verloopt volgens het protocol.

Tot februari 2008 had de verlofunit – in tegenstelling tot wat het protocol voorschrijft – geen vaste contactpersoon voor de communicatie met het LIJV. Er waren verschillende medewerkers die zich bezighielden met de informatie-uitwisseling met het LIJV. Verlofmachtigingen werden destijds niet consequent doorgegeven. Het LIJV werd tevens niet geïnformeerd over het intrekken van verlofmachtigingen. Een vergelijking van de tbs-zaken maakte duidelijk dat er verschillende verlofmachtigingen niet waren doorgegeven. Sinds het najaar van 2008 is de contactpersoon van de verlofunit bezig met een inhaalslag: het LIJV wordt alsnog voorzien van informatie over (ingetrokken) verlofmachtigingen die vóór deze tijd zijn afgegeven.
Er is (nog) geen bestandsvergelijking geweest tussen het LIJV en IJZ. De informatie-uitwisseling tussen IJZ en het LIJV is echter overzichtelijk aangezien IJZ alleen de eerste verlofmachtiging hoeft door te geven aan het LIJV.

2.4.7 Informeren van slachtoffers/nabestaanden over de bewegingsvrijheid

Op basis van de informatie die de verlofunit, de FPC's en IJZ aan het LIJV verstrekken, kan het LIJV de slachtoffers/nabestaanden informeren over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde dan wel de jeugddelinquent. Daarnaast heeft ook het executerend parket een taak in de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden in de executiefase. Deze laatste informatiestroom is niet als zodanig opgenomen in het schematisch overzicht van de informatiestromen, maar wordt wel genoemd in het protocol.

Stap 8
Het LIJV informeert slachtoffers/nabestaanden over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde dan wel van de jeugddelinquent. Het executerend parket informeert slachtoffers/nabestaanden over verlengings- en/of beëindigingszittingen.

Activiteiten van het LIJV
Het LIJV registreert ontvangen informatie over plaatsing en verloven in de papieren administratie en in het geautomatiseerde systeem en verstrekt deze informatie per brief aan de betrokken slachtoffers/nabestaanden. Het LIJV werkt met Oracle Database. In het systeem kan het LIJV alleen mutaties invoeren (activiteiten richting slachtoffers/nabestaanden; verloven die zijn aangevraagd/ toegekend; data van zittingen/uitslagen van vonnissen). Het LIJV kan er geen geaggregeerde informatie uithalen (tellingen van slachtoffers/nabestaanden; hoeveel zijn er aangeschreven; wanneer voor het laatst et cetera). Dat gebeurt handmatig, uit de papieren dossiers.

Uit het interview met het LIJV blijkt dat het vaak voorkomt dat het LIJV pas voor het eerst hoort over een zaak wanneer een FPC contact opneemt in het kader van het slachtofferonderzoek. Ook als de verlofunit of IJZ de verlofmachtiging aan LIJV doorgeeft, komt het voor dat het LIJV nog niet op de hoogte was van de zaak. Op het moment dat de zaak alsnog bij het LIJV

terechtkomt, probeert het LIJV bij het executerend parket te achterhalen of er slachtoffers/nabestaanden bij de zaak horen die mogelijk een informatiebehoefte hebben.

Het LIJV informeert slachtoffers/nabestaanden over de volgende zaken:
- de datum van plaatsing van een tbs-gestelde;
- het verstrekken van een verlofmachtiging (bij jeugddelinquenten alleen bij de eerste verlofmachtiging);
- het eventueel overlijden.

Vaak krijgt het LIJV aanvullende vragen van slachtoffers/nabestaanden over bijvoorbeeld de bewegingsvrijheid tijdens verloven (wáár gaat de tbs-gestelde heen, in welke kliniek verblijft de tbs-gestelde, et cetera). Dergelijke informatie kan het LIJV niet aan slachtoffers/nabestaanden verstrekken. Wel neemt het LIJV in die gevallen contact op met het betreffende FPC om te vragen of het bereid is extra informatie te verstrekken. Sommige FPC's gaan hier wel op in, terwijl andere instellingen de privacy van hun patiënt zo veel mogelijk willen beschermen. Tevens zijn er FPC's die op eigen initiatief contact zoeken met slachtoffers/nabestaanden in het kader van het slachtofferonderzoek. Voor de Justitiële jeugdinrichtingen is dit niet bekend.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
Het LIJV was er tot voor kort niet van op de hoogte dat een verlofmachtiging een jaar geldig is en slachtoffers/nabestaanden werden hier ook niet over geïnformeerd. Ook werden slachtoffers/nabestaanden niet geïnformeerd over ingetrokken verlofmachtigingen, omdat het LIJV deze informatie niet van de verlofunit kreeg.

Sommige slachtoffers/nabestaanden krijgen meer informatie over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde of jeugddelinquent dan andere. Dit ligt aan de ene kant aan de mondigheid van slachtoffers/nabestaanden en aan de andere kant aan de bereidwilligheid van FPC's. Het LIJV kan – buiten het protocol om – een intermediërende rol tussen het FPC en slachtoffer/ nabestaanden spelen.

Volgens het protocol dient het LIJV voor de administratie het databestand Osiris, dat onderdeel is van Compas, het geautomatiseerde systeem van de arrondissementsparketten, te gebruiken. Het LIJV heeft geen toegang tot dit systeem; het LIJV gebruikt in plaats daarvan de Database Oracle. Bij de stappen 2 en 3 werd al vermeld dat het LIJV niet over de juiste software of niet over voldoende kennis beschikt om rapporten uit deze database te draaien. Het LIJV haalt de informatie die verstrekt moet worden aan de slachtoffers/nabestaanden uit de papieren administratie en verwerkt deze handmatig in Word, om vervolgens de brief aan slachtoffers/nabestaanden op stellen. Controle van uitgaande informatie is daardoor niet goed mogelijk.

Activiteiten van het arrondissementsparket
Alleen arrondissementsparketten informeren de slachtoffers/nabestaanden over data en uitspraken van verlengings- en beëindigingszittingen, ook als deze in hoger beroep plaatsvinden. De ressortsparketten spelen in dit gedeelte van de informatieverstrekking geen rol meer. De meeste arrondissementsparketten halen de informatiebehoefte van de slachtoffers/ nabestaanden over een verlengingszitting of beëindigingzitting uit de eigen administratie (zie tabel 2.12).

Tabel 2.12 Manieren waarop de informatiebehoefte van slachtoffers/ nabestaanden over de verlengings- of beëindigingszitting wordt achterhaald

	Aantallen*
Uit de eigen administratie	7
Via het LIJV	1
Uit eigen administratie en via het LIJV	3
Uit eigen administratie en uit het strafdossier	1
Uit het strafdossier en via het LIJV	1
Totaal	13

* Eén arrondissementsparket heeft deze vraag niet beantwoord.

Verschillende afdelingen binnen het parket kunnen zich bezighouden met de informatieverstrekking rondom zittingen. Bij het ene arrondissementsparket verstrekt de afdeling die de zitting plant tevens de informatie over deze zitting aan de slachtoffers/nabestaanden. Bij het andere arrondissementsparket plant de afdeling die zich met zittingen bezighoudt alleen de zittingen; het informeren van de slachtoffers/nabestaanden over deze zitting gebeurt door de afdeling die slachtoffers/nabestaanden ook over de informatiemogelijkheden heeft geïnformeerd. Informatie over verlenings- en beëindigingszittingen staat in het datasysteem Compas.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
Informatie over de datum, vordering en uitspraak van verlengingszittingen en de beëindiging van de tbs-maatregel dan wel de jeugddetentie, dient niet alleen aan slachtoffers/nabestaanden maar ook aan het LIJV te worden doorgegeven. In de praktijk wordt deze informatie niet structureel doorgegeven. Uit de interviews met de arrondissementsparketten blijkt dat het niet voor alle arrondissementsparketten bekend is welke partij – het LIJV of zijzelf – de slachtoffers/nabestaanden dient te informeren over de beëindiging van de tbs-maatregel dan wel de jeugddetentie.

2.4.8 Ongeoorloofde afwezigheid

De laatste stappen in het informatieproces gelden alleen wanneer een tbs-gestelde of een jeugddelinquent ongeoorloofd aanwezig is – dus bijvoorbeeld is ontsnapt uit de instelling of zich onttrokken heeft aan toezicht tijdens verlof. Bij deze stap komt een laatste betrokken partij in beeld: het Meldpunt Ongeoorloofde Afwezigheid van het KLPD.

Stap 9 en 10
Bij ongeoorloofde afwezigheid van de tbs-gestelde dan wel de jeugdige dader stelt het FPC binnen een uur het Meldpunt Ongeoorloofde Afwezigheid (OA) van het KLPD op de hoogte, dat op zijn beurt het LIJV informeert. Het LIJV informeert na overleg al dan niet het slachtoffer.

Activiteiten
Bij ongeoorloofde afwezigheid dient het FPC of de Justitiële jeugdinrichting zowel de DJI als het Meldpunt OA te informeren. Het FPC of de Justitiële jeugdinrichting kan de melding 24 uur per dag doorgeven aan het Meldpunt OA. De klinieken dienen deze melding eerst telefonisch door te geven. Vervolgens sturen klinieken per mail of via de fax een formulier op met aanvullende informatie. Deze informatie is niet altijd compleet.
Ongeoorloofde afwezigheid wordt volgens het Meldpunt steeds vaker gemeld, vooral door de Justitiële jeugdinrichtingen is dit enorm verbeterd. Voorheen gebeurde dat niet altijd.

Tijdens kantooruren wordt de melding telefonisch doorgegeven aan het LIJV zodat het LIJV de slachtoffers/nabestaanden direct kan inlichten. In samenspraak met het Meldpunt OA en de betreffende kliniek wordt besloten of de ongeoorloofde afwezigheid wordt doorgegeven aan de slachtoffers/ nabestaanden.
Buiten kantooruren stuurt het Meldpunt OA een e-mail naar het LIJV en licht het zelf de slachtoffers/nabestaanden in via de politie in de desbetreffende regio. De beslissing om slachtoffers/nabestaanden te informeren, wordt op basis van een risicoanalyse genomen.

Afwijkingen ten opzichte van het protocol
Het Meldpunt OA was tot januari 2007 bij de Dienst Nationaal Recherche Informatie (DNRI) te Zoetermeer gevestigd. De ongeoorloofde afwezigheid werd destijds structureel aan LIJV doorgegeven.
Per 1 januari 2007 is het Meldpunt overgegaan naar de Groep Opsporing en Onttrekkingen (GOO) van het KLPD te Driebergen. Er is tussen DNRI en GOO toen niet afgestemd wie het LIJV zou informeren bij ongeoorloofde afwezigheid. In deze periode heeft het LIJV geen meldingen van ongeoorloofde afwezigheid gehad. Na een landelijke conferentie over de informatieverstrekking in oktober 2008 werd pas duidelijk dat het LIJV geen meldingen meer kreeg en zijn er nieuwe werkafspraken gemaakt. Sindsdien geeft het Meldpunt OA van het GOO de meldingen van ongeoorloofde afwezigheid door aan het LIJV.

Aangezien het LIJV niet 24 uur per dag bereikbaar is, kan het niet alle meldingen van ongeoorloofde afwezigheid doorgeven. Buiten kantooruren doet het Meldpunt OA dat zelf. Het Meldpunt OA heeft echter niet alle informatie die het LIJV heeft over de slachtoffers, zoals de informatiebehoefte en de telefoon- of adresgegevens. Er is geen elektronische uitwisseling van gegevens. Veelal vraagt het Meldpunt OA informatie over slachtoffers aan de klinieken of aan de politie.

Buiten het protocol om geeft een enkele FPC een melding van ongeoorloofde afwezigheid ook rechtstreeks door aan het LIJV.

2.5 Beoordeling van het informatieproces

In deze paragraaf komt de beoordeling van het informatieproces zoals dit in de praktijk verloopt aan bod. We kijken eerst naar de beoordeling die de betrokken partijen zelf geven, zowel over het proces in het algemeen als over hun rol in de informatieverstrekking. Vervolgens wordt ingegaan op de knelpunten in het informatieproces en bespreken we de verbeterpunten die de betrokken partijen zelf benoemen.

2.5.1 Beoordeling door de instellingen

Beoordeling volgens executerende parketten
In de enquêtes is aan de executerende parketten gevraagd hoe zij het verloop van de informatieverstrekking vanuit hun parket beoordelen. Hierbij is onderscheid gemaakt naar het informeren van slachtoffers/nabestaanden over de mogelijkheid tot informatieverstrekking (tabel 2.13), het informeren van het LIJV over de informatiebehoefte (tabel 2.14) en het informeren van slachtoffers/nabestaanden/nabestaanden over zittingen (tabel 2.15). Het merendeel van de parketten beoordeelt de eigen rol in het proces als goed. Desondanks worden verschillende knelpunten genoemd.

Tabel 2.13 Beoordeling van de eigen rol in het informeren van slachtoffers/ nabestaanden over de mogelijkheid tot informatieverstrekking

	Arrondissementsparketten	Ressortsparketten
Goed	8	2
Redelijk	3	2
Niet goed	3	-
Weet niet	-	-
Totaal	14	4

Tabel 2.14 Beoordeling van de eigen rol in het doorgeven van de informatiebehoefte van slachtoffers/nabestaanden aan het LIJV

	Arrondissementsparketten	Ressortsparketten
Goed	9	2
Redelijk	4	1
Niet goed	1	1
Weet niet	-	-
Totaal	14	4

Tabel 2.15 Beoordeling door arrondissementsparketten van de eigen rol in de informatieverstrekking over verlengings- en beëindigingszittingen

	Verlengingszittingen*	Beëindigingszittingen**
Goed	7	4
Redelijk	4	4
Niet goed	1	1
Weet niet	-	1
Totaal	12	10

* Twee arrondissementsparketten hebben deze vraag niet beantwoord.
* Vier arrondissementsparketten hebben deze vraag niet beantwoord.

Tien van de achttien executerende parketten geven aan dat de informatie-voorziening aan slachtoffers/nabestaanden en de werkzaamheden die daarmee gepaard gaan, nog niet altijd worden aangestuurd of gecoördineerd door leidinggevenden (zie tabel 2.4). Dit heeft verschillende gevolgen. Zo is de inhoud van het protocol niet goed bekend of verankerd in vaste werkprocedures. Eerder is het zo dat, afhankelijk van de betrokkenheid van individuele medewerkers, taken al dan niet deugdelijk en sluitend worden uitgevoerd. Ook komt het voor dat de samenwerking tussen betrokken afdelingen binnen het parket niet altijd goed verloopt omdat het informeren van slachtoffers/nabestaanden over de executiefase nog onvoldoende wordt beschouwd als een (kern)taak van het OM. De parketten weten als gevolg hiervan niet altijd of daadwerkelijk alle slachtoffers/nabestaanden worden benaderd. Toch geven de meeste parketten aan dat het management het wel belangrijk vindt dat de informatieverstrekking goed verloopt.

Een ander knelpunt is dat de executerende parketten niet altijd weten wat de taken zijn van het LIJV en dat zij geen zicht hebben op wat het LIJV in de praktijk doet. De wijze waarop de informatie-uitwisseling tussen de parketten en het LIJV is opgezet, is bovendien zodanig dat de parketten niet weten of door hen verstrekte informatie daadwerkelijk bij het LIJV aankomt. Zij krijgen daarover geen ontvangstbevestiging. Dit komt de discipline van de parketten bij de uitvoering van de werkzaamheden niet ten goede.
De ressortsparketten geven aan voor hun informatie afhankelijk te zijn van de arrondissementsparketten. De ervaring is dat in de strafdossiers die zij van de arrondissementsparketten krijgen, niet altijd duidelijk is welke slachtoffers/ nabestaanden aangeschreven moeten worden. Een van de ressortsparketten merkt op dat de kleinere arrondissementsparketten de informatie over het algemeen beter doorgeven dan grotere parketten.
Tegelijkertijd geven de parketten aan dat er in het afgelopen jaar wel verbeteringen zijn doorgevoerd. Er is bijvoorbeeld één vaste probleem-eigenaar gekomen of er zijn juist meerdere medewerkers ingewerkt en getraind. Ook is de administratie van parketten met de administratie van het LIJV vergeleken om verschillen te achterhalen.

Beoordeling door het LIJV
Het overgrote deel van de informatieverstrekking verloopt volgens het LIJV

zelf goed wat betreft de tbs-zaken. Desondanks zijn er volgens het LIJV nog veel aspecten aan het informatieproces voor verbetering vatbaar. Omdat het LIJV in het informatieproces afhankelijk is van drie partijen, zijn een goede communicatie, koppeling van informatiestromen en automatiseringssystemen, een heldere taakverdeling en een eenduidige manier van werken door de verschillende parketten en de verschillende FPC's onontbeerlijk. Op al deze punten doen zich knelpunten voor. Twee daarvan springen het meest in het oog. In de eerste plaats kan het LIJV onvoldoende bouwen op de verschillende parketten. Het komt geregeld voor dat informatie over slachtoffers/nabestaanden niet, onvolledig of onjuist wordt doorgegeven. De verschillen tussen parketten, maar ook binnen parketten, zijn daarbij groot (ontbreken van een eenduidige werkwijze). In de tweede plaats is het ontbreken van toegang tot het digitale informatiesysteem van DJI een groot knelpunt. Hierdoor is het voor het LIJV zeer tijdrovend of zelfs ondoenlijk om te controleren of daadwerkelijk alle informatie wordt ontvangen en of de informatie die wordt ontvangen, correct is. Het LIJV is van mening dat het proces van informatieverstrekking beter verloopt dan voorheen, maar dat de parketten nog meer gestimuleerd moeten worden om informatie goed aan te leveren. Er moet nu nog een grote inspanning worden geleverd om de goede informatie te krijgen. De nadruk moet meer liggen op efficiëntie. Daarnaast verloopt de informatieverstrekking rond jeugddelinquenten niet goed.

Beoordeling door IJZ
IJZ geeft aan onvoldoende op de hoogte te zijn van het gehele informatieproces om een oordeel te geven of het informatieproces wel of niet goed verloopt. Met betrekking tot de eigen werkzaamheden en mogelijkheden, benoemt IJZ geen knelpunten. De afdeling krijgt echter geen terugkoppeling van LIJV of de informatie goed bij de slachtoffers/nabestaanden terechtkomt. Volgens IJZ is om deze reden structureel overleg met het LIJV wenselijk om na te gaan of de informatieverstrekking daadwerkelijk goed verloopt.

Beoordeling door de Verlofunit
De verlofunit beoordeelt het informatieproces ten behoeve van slachtoffers/nabestaanden als een ongecoördineerd proces waarbij de verschillende partijen onvoldoende van elkaar weten wat hun taken zijn en wat hun werkwijze is. Als gevolg daarvan sluiten processen onvoldoende op elkaar aan. Hierin is sinds de eerste helft van 2008 wel verbetering gekomen als gevolg van overleg en het maken van (nieuwe) afspraken tussen het LIJV en de verlofunit.
Naast een gebrek aan overkoepelende coördinatie benoemt de verlofunit als knelpunt dat het LIJV geen toegang heeft tot het informatiesysteem van DJI. Als gevolg hiervan beschikt het LIJV over een minimum aan informatie die het LIJV bovendien niet kan controleren. Met betrekking tot de eigen werkzaamheden en mogelijkheden benoemt de verlofunit geen knelpunten. De verlofunit is echter wel afhankelijk van de plaatsingunit en de FPC's voor de registratie van (over)plaatsing in MITS.

Beoordeling door de FPC's
In de enquête is aan de FPC's gevraagd of het doorgeven van informatie aan het LIJV door hun instelling goed verloopt. De meeste FPC's zijn van mening dat dit goed gaat en dat het LIJV tijdig wordt geïnformeerd (zie tabel 2.16). In de interviews worden echter verschillende knelpunten weergeven.

Tabel 2.16 Beoordeling over doorgeven van informatie aan het LIJV

Beoordeling	Aantal
Goed	6
Redelijk	2
Niet goed	-
Weet niet	1
Totaal	9

De FPC's geven met betrekking tot het proces van informatieverstrekking aan dat niet precies duidelijk is welke betrokken partners welke taken uitvoeren en op welke manier. Pas onlangs zijn bijvoorbeeld afspraken gemaakt met het LIJV over de samenwerking. Sindsdien werkt het proces van informatie-overdracht tussen beide partijen beter. Ook de in 2008 door het LIJV georganiseerde landelijke conferentie en de uitvoering van evaluatieonderzoek[18] hebben bijgedragen aan meer inzicht in de taken en behoeften van de verschillende betrokken partijen. Desondanks doen zich nog steeds verschillen voor in aanpak tussen de verschillende FPC's en zelfs binnen één FPC. Zo geeft een aantal FPC's aan dat de kwaliteit van de informatie-overdracht afhangt van de kennis en/of motivatie van de betrokken medewerker binnen het FPC. Naast procesmatige knelpunten doen zich volgens de FPC's ook inhoudelijke knelpunten voor. Zij beoordelen de informatie waarover het LIJV beschikt bijvoorbeeld als 'mager' en 'zakelijk' en als iets waar zowel de slachtoffers/nabestaanden als de instellingen zelf niet veel aan hebben.

Beoordeling door het Meldpunt OA van het KLPD
Het Meldpunt OA is niet goed op de hoogte van het verloop van het informatieproces in zijn algemeenheid. Wel merkt het op dat de informatieverstrekking over veel schijven loopt en dat het LIJV te veel moeite moet doen om de gevraagde informatie te krijgen. De informatieverstrekking zou om deze reden veel meer gestandaardiseerd moeten worden. Tevens zou het Meldpunt liever zien dat het LIJV 24 uur bereikbaar zou zijn om slachtoffers/nabestaanden optimaal te kunnen bedienen.

2.5.2 Knelpunten

In deze subparagaaf volgen de belangrijkste knelpunten in het proces van de informatieverstrekking.

[18] Bedoeld wordt het onderzoek waarvan in dit rapport verslag wordt gedaan.

- Het voornaamste knelpunt met betrekking tot de informatie-uitwisseling is dat de betrokken instellingen onvoldoende van elkaar weten wat hun taken zijn en waar de andere partijen behoefte aan hebben. Dit knelpunt geldt in sterkere mate voor de informatie-uitwisseling met betrekking tot jeugdzaken.

- Wat betreft de parketten en de FPC's blijkt dat de volledigheid van het aanleveren van de informatie per instelling verschilt. Er is geen overkoepelende of vaste werkwijze die voor alle parketten of voor alle FPC's geldt. Er zijn geen eenduidige werkafspraken gemaakt tussen het LIJV en de parketten of de FPC's over het uitwisselen van informatie. Dat betekent voor medewerkers van het LIJV dat zij hun werkwijze moeten afstemmen op negentien verschillende parketten en twaalf verschillende FPC's.

- De medewerkers die zich bezighouden met de informatieverstrekking zijn voor hun informatie sterk afhankelijk van andere afdelingen binnen het parket of het FPC. Parketten en FPC's geven aan dat er intern niet altijd goed wordt gecommuniceerd en ook de dataregistratiesystemen en de papieren dossiers niet altijd goed worden bijgehouden.

- De gegevensuitwisseling tussen het LIJV en de andere partners is niet geautomatiseerd. De gegevensuitwisseling gaat voornamelijk per fax of brief en soms per e-mail. Het LIJV heeft geen toegang tot Compas en MITS en verwerkt de binnenkomende informatie in een eigen databestand (Oracle Database). Naast een digitaal bestand houdt het LIJV ook een papieren dossierarchief bij. Door het ontbreken van geschikte software en/of kennis bij de medewerkers van het LIJV over hoe het databestand te gebruiken, kunnen gegevens momenteel niet uit de database worden gegenereerd. Dit gebeurt als gevolg daarvan handmatig. Uit de interviews die zijn gehouden bij arrondissementsparketten en FPC's blijkt dat uitgaande informatie niet standaard wordt gecontroleerd. Controle door het LIJV is echter ook niet goed mogelijk.

- Er is geen zicht op de omvang van de groep slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden en evenmin op de omvang van de groep slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten die niet worden aangeschreven door het parket. De informatieverstrekking rondom deze laatste groep leeft nog te weinig bij parketten.

- Daar waar wordt afgeweken van het protocol of waar procedures niet worden gevolgd, komt dat met name omdat het belang van de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden nog onvoldoende leeft bij de instellingen of omdat ze onvoldoende bekend is. In de interviews met de betrokken instellingen werden de volgende redenen genoemd voor het niet-navolgen van het protocol:
  - de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden heeft te weinig

prioriteit op de afdeling/binnen de instelling;
- tijdgebrek en werkdruk;
- gebrek aan kennis over de eigen taken;
- reorganisaties waardoor onbekend is bij wie verantwoordelijkheden liggen;
- interne afhankelijkheid van andere afdelingen;
- gebrek aan interne controle.

- Alle partijen geven aan dat het informatieproces over veel verschillende schijven gaat, waardoor taken en verantwoordelijkheden niet altijd duidelijk zijn. Het ontbreken van een overkoepelende coördinator bij de meeste parketten en FPC's draagt bij aan dit knelpunt.

2.5.3 Verbeterpunten

Na bovengenoemde knelpunten op te hebben genoemd, moet nog wel worden vermeld dat het informatieproces volgens de betrokken instellingen steeds beter verloopt, met name rondom tbs-zaken. De landelijke conferentie over de informatieverstrekking in oktober 2008 heeft eraan bijgedragen dat parketten en FPC's zich meer bewust worden van hun bijdrage aan het proces en toewerken naar een betere interne afstemming en inbedding van de informatieverstrekking in de organisaties. Op basis van de bovengenoemde knelpunten zijn er verschillende verbeterpunten aan te wijzen. Zowel in de interviews als in de enquêtes is gevraagd welke suggesties de partijen hebben voor verbetering van het informatieproces.

De parketten geven aan dat een goede uitvoering van het informatieproces mogelijk is. Wel moet dan meer aandacht worden besteed aan een eenduidige werkwijze binnen parketten en wellicht ook tussen parketten. Ook is er behoefte aan meer afstemming met het LIJV en/of aan terugkoppeling van het LIJV over ontvangen informatie. Daarnaast wordt door meerdere partijen opgemerkt dat de informatie-overdracht erg foutgevoelig is doordat alles per fax wordt doorgegeven. Inzage in elkaars datasystemen is daarom wenselijk. Ook de communicatie tussen de executerende parketten en het LIJV is een verbeterpunt. Meerdere partijen hebben ook aangegeven van het LIJV te willen horen of informatie daadwerkelijk bij slachtoffers/nabestaanden terecht-komt. Gesuggereerd wordt om tot een vorm van structureel overleg met alle betrokken partijen te komen. De werkconferentie in oktober 2008 heeft ervoor gezorgd dat partijen intern de informatieverstrekking weer onder de aandacht hebben gebracht.
Tevens wordt door het LIJV en ook de verlofunit geopperd om de mogelijkheid te onderzoeken om de verantwoordelijkheid voor de informatieverstrekking niet bij het OM, maar bij de DJI te leggen. DJI beschikt over alle informatie wat betreft de veroordeelden (informatie over de strafzaak wordt overgedragen vanuit het parket; voor de executiefase is DJI zelf verantwoordelijk). Slachtoffergegevens ontbreken echter (deze vallen onder slachtofferzorg van de parketten/het OM).

Een van de belangrijkste aandachtspunten is het informatieproces rondom de jeugddelinquenten. Waar de parketten merkbaar bezig zijn om de informatieverstrekking en -uitwisseling met het LIJV over tbs-zaken te verbeteren en dit proces beter op gang komt, staat het proces rondom jeugdzaken nog in de kinderschoenen.

2.5.4 Zwakke schakels in het informatieproces

Het bereik van slachtoffers/nabestaanden met informatie
Het bereik van slachtoffers/nabestaanden met informatie over de executiefase in relatie tot de totale populatie van slachtoffers/nabestaanden, kan op basis van dit onderzoek niet worden vastgesteld. Er is namelijk niet bekend hoe groot de totale populatie is. In de onderhavige procesanalyse blijkt dat niet bij de parketten kan worden achterhaald hoeveel slachtoffers/nabestaanden tussen 2005 en 2008 over de informatiemogelijkheid zijn aangeschreven; hoeveel van hen informatie willen en of de gegevens van de slachtoffers/ nabestaanden met een informatiebehoefte daadwerkelijk aan het LIJV worden doorgegeven. Parketten hebben deze informatie onvolledig of niet kunnen aanleveren omdat zij de gegevens niet of slechts gedeeltelijk registreren. Wel is ongeveer bekend hoe groot het bestand van het LIJV is met slachtoffers en nabestaanden die aangeschreven moeten worden met informatie. Het gaat om circa 1500 personen (peildatum: 1 maart 2009). Het bestand van het LIJV staat in bijlage 3. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het gaat om handmatige tellingen.

Hoewel op basis van het onderzoek niet kan worden vastgesteld *in welke mate* het bestand van het LIJV (in)compleet is, is wel duidelijk *dat* het niet compleet is. Er is hierbij sprake van een 'getrapt bereikmodel' waarbij het bereik van slachtoffers/nabestaanden bij elke trede kleiner wordt (figuur 2.2).

Figuur 2.2 'Getrapt bereikmodel', informatieverstrekking aan slachtoffers/ nabestaanden

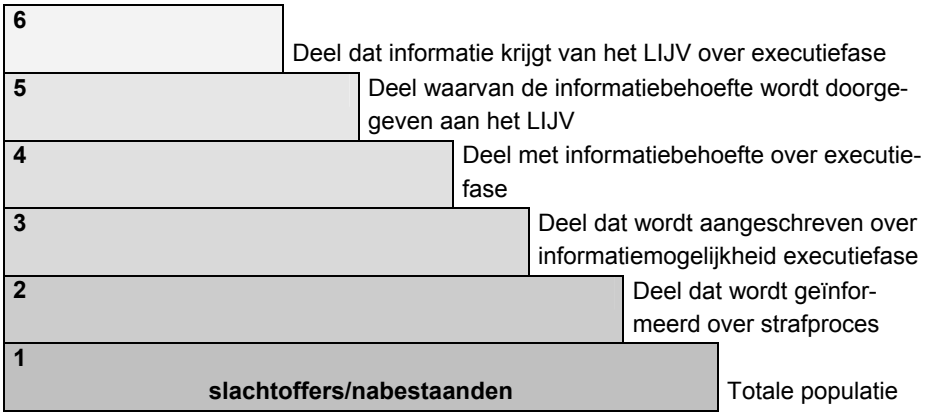

De figuur laat zien dat bij elke stap in het model een deel van de slachtoffers/ nabestaanden afvalt. De omvang van de stapsgewijze uitval is onbekend. Dat

bij elke stap minder slachtoffers/nabestaanden worden bereikt, heeft twee oorzaken. De eerste oorzaak is dat sommige slachtoffers/nabestaanden geen informatiebehoefte hebben. De tweede oorzaak hangt samen met fouten in het uitvoeringsproces (niet alle slachtoffers/nabestaanden die informatie krijgen over het strafproces, worden aangeschreven over de informatiemogelijkheid in de executiefase; niet alle slachtoffers/nabestaanden met informatiebehoefte worden door de parketten doorgegeven aan het LIJV; et cetera).

De zwakke schakels in het proces van informatieverstrekking
In paragraaf 2.2.2 zijn de informatiestromen volgens het protocol schematisch weergegeven. In figuur 2.2 wordt op basis van de interviews en enquêtes aangegeven waar zich de sterke en zwakke schakels in het proces bevinden. Zowel de informatiestromen voor het proces tbs als voor het proces jeugd zijn opgenomen in de figuur. Na de figuur worden van meer naar minder zwak de zwakke schakels weergeven en wordt ingegaan op de impact van deze zwakke schakels op het proces van informatieverstrekking.

Figuur 2.2 **Sterke en zwakke schakels in het proces van informatieverstrekking**

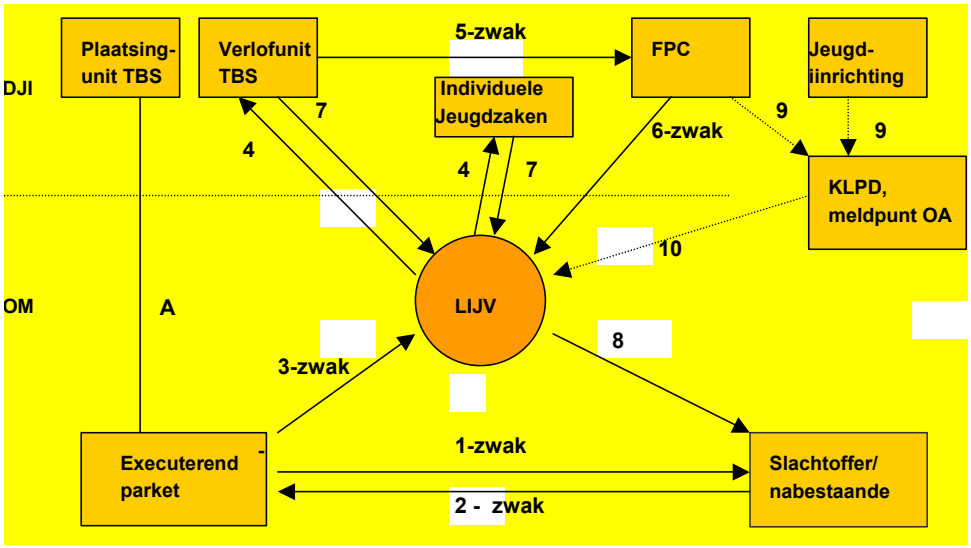

Toelichting zwakke schakels.

Informatiestroom 1 is zwak
Reden: De executerende parketten staan aan de basis van het proces van informatieverstrekking. Niet alle slachtoffers/nabestaanden worden echter bereikt door de executerende parketten (zij worden niet of op een verkeerd adres aangeschreven).
Impact: De gevolgen van het proces van informatieverstrekking zijn groot: het proces komt niet op gang omdat de executerende parketten niet van alle slachtoffers/ nabestaanden weten wat hun informatiebehoefte is.
Deels ondervangen door: Informatiestroom 6 indien de FPC's de plaatsing van een tbs-gestelde doorgeven of als FPC's contact met het LIJV opnemen voor het slachtoffer-onderzoek. Ongeveer twintig procent van de slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden is via de FPC's bij het LIJV terechtgekomen. Slachtoffers/nabestaanden van

jeugddelinquenten die in eerste instantie niet door het parket worden aangeschreven, kunnen echter niet – zoals slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden – alsnog worden 'ontdekt' omdat het LIJV niet of nauwelijks contact heeft met de Justitiële jeugdinrichtingen.

Informatiestroom 2 is zwak
Reden: De informatiebehoefte van het slachtoffer/de nabestaande wordt door twee executerende parketten niet geregistreerd. Van de zestien executerende parketten (12 arrondissementsparketten en 4 ressortsparketten) die wel de informatiebehoefte registeren, doen elf executerende parketten dit niet in een digitale maar wel in een papieren administratie. De gegevens worden dus beperkt digitaal verwerkt en bovendien niet intern gecontroleerd.
Impact: De parketten verliezen het overzicht over wel/niet aangeschreven slachtoffers/ nabestaanden en kunnen geen inschatting maken in welke mate dit correct gebeurt. Ook levert het problemen op in die gevallen dat het LIJV aanvullende vragen heeft en de parketten deze vragen vanwege een niet-accurate administratie niet volledig en/of snel kunnen beantwoorden. Het informatieproces loopt op deze manier vertraging op of kan stagneren.

Informatiestroom 3 is zwak
Reden: De respons van het slachtoffer/de nabestaande op het schrijven wordt niet door alle parketten sluitend doorgegeven aan het LIJV. Ook bij geen reactie wordt niet altijd het LIJV op de hoogte gebracht van een zaak en de hierbij betrokken slachtoffers/ nabestaanden. Het LIJV kan dan niet controleren of de gegevens wel kloppen om zonodig de slachtoffers/nabestaanden opnieuw aan te schrijven.
Impact: De gevolgen voor het proces van informatieverstrekking zijn groot als executerende parketten de slachtoffergegevens niet doorgeven aan het LIJV. Slachtoffers/nabestaanden worden niet bereikt met informatie over de bewegingsvrijheid van de tbs-gestelde of jeugddelinquent omdat het LIJV niet op de hoogte is van deze slachtoffers/nabestaanden.
Deels ondervangen door: Informatiestroom 6 (zie de beschrijving bij informatiestroom 1).

Informatiestroom 6 is zwak
Reden: Niet alle FPC's geven de plaatsing door aan het LIJV.
Impact: Het LIJV kan het slachtoffer/de nabestaande niet informeren over de plaatsing.
Deels ondervangen door: Informatiestroom 7, doordat de contactpersoon van de verlofunit ook plaatsingsinformatie doorgeeft aan het LIJV (indien de tbs-gestelde reeds geplaatst is op het moment dat de verlofunit over de informatiebehoefte wordt geïnformeerd door het LIJV).

Informatiestroom 5 is zwak
Reden: De verlofunit zet wel de informatiebehoefte van het slachtoffer/de nabestaande in MITS op naam van de tbs-gestelde, maar geeft deze informatie niet rechtstreeks door aan het FPC.
Impact: Er zijn geen verstrekkende gevolgen voor het verdere verloop van het proces van informatieverstrekking, omdat de FPC's uit het geautomatiseerde systeem van de DJI kunnen opmaken of slachtoffers/nabestaanden geïnformeerd willen worden over de executiefase.
Deels ondervangen door: Het geautomatiseerde systeem van de DJI.

2.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk is beschreven hoe het proces van informatieverstrekking volgens het protocol behoort te lopen en hoe het in de praktijk daadwerkelijk verloopt. Hierbij is gebleken dat het informatieproces op verschillende momenten zwakke schakels kent waardoor de informatie de slachtoffers/ nabestaanden niet altijd – of niet volledig – kan bereiken. De kwetsbaarheid van het proces ligt vooral bij de parketten en de FPC's. Daarnaast is een belangrijk knelpunt het digitale systeem waarmee het LIJV werkt. Enerzijds is dit systeem niet aangesloten op de systemen van de parketten en de DJI. Anderzijds hebben de medewerkers van het LIJV onvoldoende kennis en/of ontbreekt geschikte software waardoor zij geen gegevens kunnen genereren.

In het onderstaande volgen puntsgewijs de belangrijkste bevindingen van de procesanalyse:

- Hoewel de samenwerking tussen de ketenpartners door de jaren heen is verbeterd, zijn nog steeds niet alle partners goed op de hoogte van de eigen taken en de taken van de andere ketenpartners. Dit geldt met name voor de parketten en de FPC's.
- De executerende parketten schrijven de slachtoffers/nabestaanden nog niet sluitend aan over de informatiemogelijkheid. Op dit moment komt bijvoorbeeld nog steeds naar schatting twintig procent van de slachtoffers/ nabestaanden via de FPC's in het bestand van het LIJV in plaats van via de parketten.
- De werkwijze van de verschillende parketten is niet eenduidig. Hetzelfde geldt voor de FPC's. Ook binnen één parket of FPC wordt niet altijd goed gecommuniceerd, is er weinig coördinatie en worden registratiesystemen niet altijd goed bijgehouden. Een vaste contactpersoon voor het LIJV is evenmin een vanzelfsprekendheid. Parketten en FPC's geven aan dat zij een overkoepelende werkprocedure en structureel overleg met het LIJV zouden toejuichen.
- Het LIJV schat dat in 35 procent van de gevallen de informatie zoals het die doorkrijgt van de parketten, volledig is. In de overige gevallen dient het LIJV gegevens verder aan te vullen en/of uit te zoeken.
- Het LIJV heeft geen toegang tot de informatiesystemen van de DJI en het OM/de parketten. Dat maakt het LIJV afhankelijk van de informatie zoals die, lang niet altijd goed, wordt aangeleverd. Omdat digitale systemen van de verschillende betrokken instanties niet op elkaar aansluiten, moet het LIJV de binnenkomende informatie handmatig in het eigen systeem verwerken.
- De medewerkers van het LIJV hebben onvoldoende kennis van de database die zij gebruiken om er optimaal gebruik van te maken. De medewerkers weten niet hoe ze rapportages kunnen genereren. In de praktijk wordt vooral met een papieren administratie gewerkt. Als gevolg daarvan heeft het LIJV geen goed overzicht van de in- en uitgaande informatie en is een interne controleslag niet goed mogelijk.

- Als gevolg van duidelijke afspraken die zijn gemaakt tussen het LIJV en de verlofunit, worden afgegeven verlofmachtigingen tegenwoordig goed doorgegeven aan het LIJV. Dit wordt vergemakkelijkt door het feit dat de verlofunit bestaat uit één instelling en bovendien werkt met een vaste contactpersoon voor het LIJV.
- De informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden van jeugd-delinquenten moet nog grotendeels op gang komen. De informatiebehoefte van deze groep wordt zeer beperkt doorgegeven aan het LIJV. Daarnaast heeft het LIJV, anders dan bij slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden, nog beperkt tijd en energie gestoken in het vlot trekken van dit proces. Het verbeteren van het informatieproces wat betreft slachtoffers/ nabestaanden van jeugddelinquenten is een belangrijk aandachtspunt.

3 ERVARINGEN VAN SLACHTOFFERS EN NABESTAANDEN

3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is beschreven hoe het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers en nabestaanden behoort te lopen, welke partijen daarbij zijn betrokken en hoe het in de praktijk verloopt.
In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beoordeling van het informatieproces door slachtoffers en nabestaanden (paragraaf 3.3) en de beoordeling van de verkregen informatie op inhoud (paragraaf 3.4). Daaraan voorafgaand wordt in paragraaf 3.2 beschreven in welke mate de slachtoffers en nabestaanden met informatie zijn bereikt. Het hoofdstuk sluit af met een puntsgewijze samenvatting. De informatie in dit hoofdstuk is gebaseerd op interviews met zestig slachtoffers en nabestaanden.

3.2 Het bereik van slachtoffers en nabestaanden

Het totale bereik van slachtoffers/nabestaanden met informatie over de executiefase in relatie tot de totale populatie van slachtoffers/nabestaanden, kan op basis van dit onderzoek niet worden vastgesteld. Wel bleek in hoofdstuk 2 dat er sprake is van een getrapt bereikmodel waarbij bij elke trede minder slachtoffers/nabestaanden worden bereikt. Dit hoofdstuk gaat dieper in op de ervaringen en opvattingen van slachtoffers/nabestaanden van de twee laatste treden (trede 5 en 6) uit het bereikmodel. Dit zijn de slachtoffers/ nabestaanden die in het bestand van het LIJV zijn opgenomen en waaruit de steekproef van respondenten is getrokken.

De slachtoffers/nabestaanden die zijn gekomen tot trede 5 zouden op drie manieren moeten worden aangeschreven over informatie over de executiefase. Zij zouden een ‘aankondigingsbrief’ moeten hebben gekregen van het arrondissementsparket (indien het een hoger beroep zaak betreft van het ressortsparket); een ‘bevestigingsbrief’ van het LIJV en brieven met de daadwerkelijke informatieverstrekking van het parket en/of het LIJV (zie figuur 3.1). De brieven met daadwerkelijke informatieverstrekking behoren slachtoffers/nabestaanden vanzelfsprekend uitsluitend te krijgen indien er al informatie is (in de praktijk met name over plaatsing, verlof en verlenging).

Figuur 3.1 Stroomschema informatievoorziening slachtoffers/nabestaanden

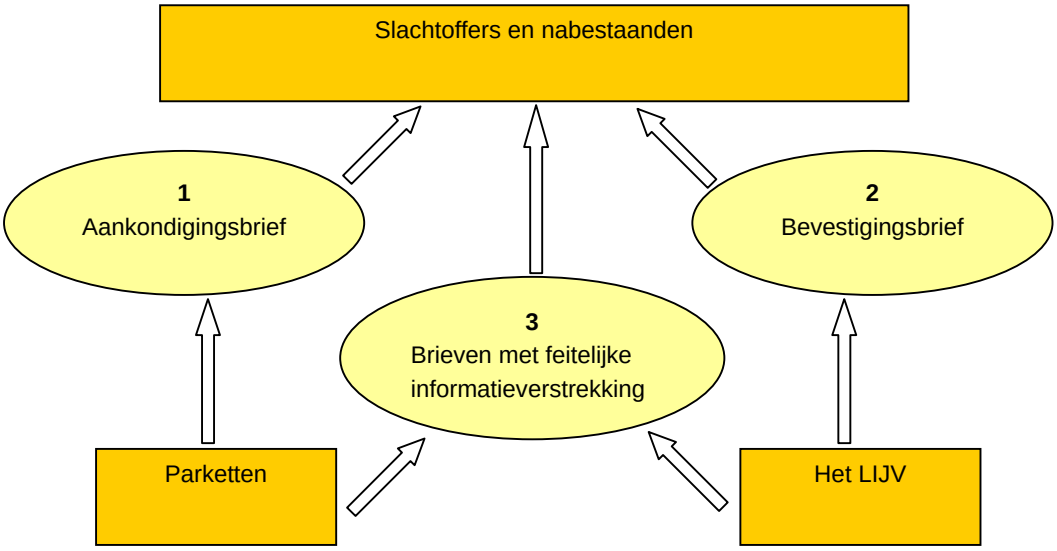

3.2.1 De aankondigingsbrief

De aankondigingsbrief is een brief van het parket waarin wordt aangegeven dat slachtoffers/nabestaanden indien gewenst op de hoogte gehouden kunnen worden van de stand van zaken gedurende de tbs-/PIJ-periode. Bij de brief is een antwoordformulier gevoegd waarop de informatiebehoefte kan worden aangekruist. Van de zestig geïnterviewde respondenten geeft 75 procent aan de aankondigingsbrief inderdaad te hebben ontvangen. Zeventien procent heeft de brief naar eigen zeggen niet gekregen (tabel 3.1).

Tabel 3.1 Overzicht van respondenten die aankondigingsbrief hebben gekregen

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs	**%**	**abs**	**%**	**abs**	**%**
Aankondigingsbrief gekregen	31	74%	14	78%	45	75%
Brief niet gekregen/zelf informatiebehoefte gemeld	6	14%	4	22%	10	17%
Weet het niet meer/onbekend	5	12%	-	-	5	8%
Totaal	**42**	**100%**	**18**	**100%**	**60**	**100%**

Welke instantie de aankondigingsbrief verstuurt, hebben de respondenten niet scherp voor ogen. Zij weten het niet meer of noemen in deze uiteenlopende instanties variërend van ‘de officier van justitie’, ‘de rechtbank’, ‘Justitie’, ‘het parket/slachtofferhulp’ tot ‘het landelijk informatiepunt TBS’. Dat een veelheid aan instanties wordt genoemd, heeft mogelijk twee oorzaken. Enerzijds is de structuur van het OM en Justitie niet helder voor de respondenten. Anderzijds komt het in de praktijk inderdaad voor dat de aankondigingsbrief door een andere instantie dan het parket wordt verstuurd. In die gevallen, waarin het parket bijvoorbeeld in gebreke is gebleven en het LIJV daar (per toeval) achterkomt, verstuurt het LIJV de aankondigingsbrief alsnog.

Het belangrijkste doel van de aankondigingsbrief, namelijk slachtoffers/ nabestaanden in de gelegenheid stellen hun informatiebehoefte kenbaar te maken, wordt door de brief echter goed gerealiseerd. De respondenten kunnen zich allemaal goed herinneren dat een antwoordformulier was bijgevoegd waarop zij hun keus (wel/geen informatie) konden aankruisen.

Met de brief behoort ook een informatieve folder meegestuurd te zijn over tbs of de PIJ-maatregel. De folders geven volgens de respondenten inzicht in het algemene verloop van de tbs of PIJ-maatregel. In de folder over tbs wordt bijvoorbeeld aangegeven dat de rechter eens in de twee jaar beoordeelt of de tbs-periode moet worden verlengd en worden de verschillende fasen van verlof uitgelegd. Ook wordt in de bijgevoegde folder gespecificeerd over welke gebeurtenissen slachtoffers/nabestaanden op de hoogte kunnen worden gehouden. Op basis van die informatie maken sommige respondenten zelf een beoordeling wanneer zij informatie kunnen verwachten over bijvoorbeeld de verlengingszittingen.

Op basis van de gesprekken met slachtoffers/nabestaanden wordt niet duidelijk of de folders over tbs of de PIJ-maatregel inderdaad altijd zijn bijgevoegd bij de aankondigingsbrief. Op basis van hetgeen de respondenten vertellen, lijkt de folder soms niet bijgevoegd te zijn bij de aankondigingsbrief maar bij de bevestigingsbrief (zie hieronder). Er kan niet met zekerheid worden vastgesteld of de respondenten zich de gang van zaken niet meer scherp herinneren of dat inderdaad beide situaties voorkomen. Wat wel duidelijk is, is dat de meeste respondenten de folders in ieder geval krijgen, ofwel bij de ene ofwel bij de andere brief.

3.2.2 De bevestigingsbrief

Het LIJV verstuurt de slachtoffers/nabestaanden na het retourneren van het antwoordformulier een bevestiging van het verzoek om informatie. Ruim de helft van de respondenten (53%) geeft aan dat zij inderdaad een bevestigingsbrief hebben gekregen. Uit de gesprekken met slachtoffers/nabestaanden blijkt dat de bevestigingsbrief in de regel redelijk vlot wordt ontvangen na het retourneren van het formulier, binnen een periode van twee weken tot een maand. Een derde van de respondenten heeft naar eigen zeggen geen bevestigingsbrief gekregen (tabel 3.2).

Tabel 3.2 Respondenten die bevestigingsbrief hebben gekregen

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Bevestigingsbrief gekregen	23	55%	9	50%	32	53%
Bevestigingsbrief niet gekregen/n.v.t.	12	28%	8	44%	20	33%
Weet het niet meer	7	17%	1	6%	8	13%
Totaal	**42**	**100%**	**18**	**100%**	**60**	**100%**

Van de 32 respondenten die aangeven de brief gekregen te hebben, weet bijna de helft (47%) niet meer van welke instantie. Voor veertien respondenten (44%) is het duidelijk dat het LIJV de brieven verstuurt, terwijl drie respondenten het parket als afzender noemen.

Naast de bevestigende functie heeft de bevestigingsbrief ook een informatieve functie. In gevallen waarin het LIJV al over de eerste informatie beschikt, wordt die in de bevestigingsbrief gegeven: is de veroordeelde inmiddels geplaatst in een FPC en per wanneer;[1] heeft hij inmiddels verlof toegekend gekregen? Van de 23 slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden die de bevestigingsbrief hebben gekregen, stond bij dertien respondenten (57%) informatie in de brief. Het gaat hierbij met name (8 keer) om informatie over plaatsing in een FPC. Tien respondenten (43%) geven aan dat in de bevestigingsbrief geen informatie stond. Van de slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten heeft geen enkele respondent naar eigen zeggen al informatie gekregen in de bevestigingsbrief.

3.2.3 De brieven met de feitelijke informatieverstrekking

Van alle geïnterviewde slachtoffers/nabestaanden geeft zeventig procent aan na de bevestigingsbrief (verdere) informatie te hebben gekregen. Slachtoffers/nabestaanden van delicten die door tbs-gestelden zijn gepleegd, krijgen in 76 procent van de gevallen informatie en slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten in 56 procent van de gevallen. Wanneer de informatie in de bevestigingsbrief wordt meegeteld, is in totaal 82 procent van alle respondenten met informatie bereikt (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Totaaloverzicht verkregen informatie

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs	**%**	**abs**	**%**	**abs**	**%**
Alleen informatie ontvangen in bevestigingsbrief	7*	17%	-	-	7	12%
Informatie ontvangen na bevestigingsbrief	32	76%	10	56%	42	70%
Helemaal geen informatie ontvangen	3	7%	8	44%	11	18%
Totaal	**42**	**100%**	**18**	**100%**	**60**	**100%**

* Hierbij gaat het in vijf gevallen om informatie over plaatsing.

De tabel laat zien dat achttien procent van de respondenten (nog) geen informatie heeft gekregen. Het gaat met name om slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten. Mogelijk is dit toe te schrijven aan het gegeven dat er nog geen informatie is. Anderzijds illustreert het mogelijk dat het informatieproces voor deze groep nog niet goed verloopt. Tabel 3.4 laat zien waarover de respondenten, na de bevestigingsbrief, informatie hebben gekregen.

[1] Slachtoffers/nabestaanden in PIJ-zaken worden niet over plaatsing geïnformeerd.

Tabel 3.4 Ontvangen informatie na bevestigingsbrief, gespecificeerd

Informatie ontvangen over...	TBS	Jeugd	Totaal	
	Abs	abs	abs	%
Plaatsing	5	n.v.t.	5	12%
Plaatsing en verlenging	2	-	2	5%
Plaatsing en verlof	1	-	1	2%
Plaatsing, verlenging en verlof	4	-	4	10%
Verlenging	9	3	12	29%
Verlenging en verlof	9	2	11	26%
(Eerste) verlof	2	4	6	14%
(Eerste) verlof en beëindiging	-	1	1	2%
Totaal	**32**	**10**	**42**	**100%**

In de tabel valt op dat twintig slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden geen informatie hebben gekregen over plaatsing, maar alleen over verlenging en/of verlof (63%). Gedeeltelijk zijn deze respondenten in de bevestigingsbrief al geïnformeerd over plaatsing (vijf respondenten). Maar ook wanneer de bevestigingsbrief wordt meegenomen, blijft een substantieel deel over dat naar eigen zeggen pas in de fase van verlenging of verlof voor het eerst met informatie is aangeschreven. Ook dit beeld komt overeen met de bevindingen uit de procesanalyse. Daaruit bleek dat het voorkomt dat de plaatsing van veroordeelden niet wordt doorgegeven door de FPC's. In die gevallen weet het LIJV pas op het moment dat FPC's contact zoeken met het LIJV voor het slachtofferonderzoek (ten behoeve van de verlofaanvraag), of op het moment dat de verlofunit de toegekende verlofmachtiging doorgeeft, dat er informatie is die aan slachtoffers/nabestaanden doorgegeven moet worden. Pas op dat moment kan het LIJV starten met informeren (over verlof). Als ook informatie over verlof niet doorkomt bij het LIJV, kan het gebeuren dat slachtoffers/ nabestaanden alleen door het parket over verlengingszittingen worden geïnformeerd.

3.3 Beoordeling proces van informatieverstrekking

Paragraaf 3.3 gaat in op de beoordeling van de respondenten van het informatieproces. Beschreven wordt of het voor de respondenten duidelijk is van welke instantie zij de informatie krijgen en wie dus aanspreekpunt is bij vragen. Ook wordt beschreven of het voor de respondenten voldoende inzichtelijk is welke informatie zij kunnen verwachten; hoe zij de manier van informatieverstrekking beoordelen; hoe de frequentie en tijdigheid van aanschrijving worden gewaardeerd; en wat volgens de respondenten mogelijke verbeterpunten zijn. Maar in de eerste plaats wordt ingegaan op wat de respondenten in het algemeen vinden van de mogelijkheid om geïnformeerd te worden over de executiefase.

3.3.1 Algemeen oordeel over de mogelijkheid van het krijgen van informatie

De respondenten gaven in de interviews aan uitermate positief te zijn over de *mogelijkheid* om informatie te krijgen over de executiefase, zo blijkt uit een open vraag naar het oordeel over de mogelijkheid tot informatieverstrekking.[2] De redenen voor deze tevredenheid waren uiteenlopend. Bij de categorisering van de antwoorden blijkt dat de argumenten voor het positieve oordeel terug zijn te brengen tot de volgende vier argumenten (sommige respondenten noemen meerdere argumenten):

1. De verstrekte informatie geeft zekerheid, rust en een gevoel van veiligheid. Ze vermindert gevoelens van stress en paniek omdat men weet waar men aan toe is.
2. Door de verstrekte informatie kan men zich emotioneel voorbereiden op een mogelijke ontmoeting met de dader of kan men veiligheidsmaatregelen treffen.
3. De verstrekte informatie draagt bij aan het verwerkingsproces. Door de informatie heeft men het gevoel grip op de situatie te hebben.
4. Door de informatieverstrekking voelt men zich als slachtoffer/nabestaande meer serieus genomen.

Hoe vaak deze argumenten zijn genoemd, staat vermeld in tabel 3.5.De respondenten noemden minimaal een van deze argumenten.

Tabel 3.5 Onderbouwing positieve beoordeling informatieverstrekking (meer antwoorden mogelijk; percentages tellen op tot meer dan 100%)[3]

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs (n=42)	%	abs (n=18)	%	abs (n=60)	%
1. Het geeft rust en een gevoel van veiligheid	20	48%	13	72%	33	55%
2. Het maakt (emotionele) voorbereiding mogelijk	12	29%	6	33%	18	30%
3. Het draagt bij aan het verwerkingsproces	11	26%	4	22%	15	25%
4. Door de informatie voelt men zich serieus genomen	2	5%	2	11%	4	7%

3.3.2 Inzicht in informatieverstrekkende instanties

Het is voor de respondenten in een substantieel deel van de gevallen niet duidelijk door welke instanties zij in de verschillende fasen van aanschrijving worden geïnformeerd en evenmin dat het daarbij om twee instanties gaat. Opvallend is dat een aanzienlijk deel (80%) van de respondenten die inmid-

[2] Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het respondenten betreft die zich voor de informatievoorziening hebben aangemeld.

dels (in de bevestigingsbrief of daarna) informatie hebben gekregen (49), het LIJV niet scherp voor ogen heeft als centraal aanspreekpunt. Een mogelijke verklaring daarvoor is dat ook de parketten bij de informatieverstrekking zijn betrokken. Daarnaast hebben slachtoffers/nabestaanden voordat zij met het LIJV te maken krijgen, al veel contact gehad met, en/of informatie gekregen van de politie, het OM/de arrondissementsparketten, Slachtofferhulp Nederland en de rechtbank. Bovendien is de scheidslijn tussen informatie over het strafproces en informatie over de executiefase niet altijd duidelijk voor de slachtoffers/ nabestaanden. De respondenten krijgen als gevolg van het delict te maken met een veelheid aan instanties. Het LIJV is daar één van en komt er bovendien als laatste bij.

In overeenstemming met het bovenstaande beeld geeft bijna een derde van de respondenten die al informatie hebben gekregen aan niet te weten bij welke instantie zij met vragen terechtkunnen. Een kwart van de respondenten zou bij vragen de correspondentie erop naslaan, omdat in alle brieven telefoonnummers staan. Zij weten niet uit hun hoofd welke instantie aanspreekpunt is, maar ervaren dit niet als knelpunt. Voor slechts drie respondenten is duidelijk dat zij bij vragen zowel bij het LIJV als bij het parket terechtkunnen. Tabel 3.6 geeft een overzicht.

Tabel 3.6 Overzicht van aanspreekpunten bij vragen volgens de respondenten

Bij vragen bellen naar...	TBS	Jeugd	Totaal	
	abs	abs	abs	%
Het LIJV	4	3	7	14%
Het parket/slachtofferzorg	6	1	7	14%
Het LIJV en het parket	1	2	3	6%
Een persoonlijk contact (bijv. bij het FPC)	5	-	5	10%
Eerst in correspondentie kijken	10	2	12	24%
Weet het niet	13	2	15	31%
Totaal	**39**	**10**	**49**	**100%**

De ervaring van respondenten die daadwerkelijk bellen als ze vragen hebben, is dat ze overwegend correct en behulpzaam te woord worden gestaan, zowel door de parketten als door het LIJV. Wel worden ze geconfronteerd met het probleem dat het LIJV weinig aanvullende informatie kan geven in verband met de bescherming van de privacy van de dader.

3.3.3 Inzicht in te verkrijgen informatie

Aan alle respondenten is gevraagd of het voor hen na de ontvangst van de aankondigings- en bevestigingsbrieven duidelijk is waarover zij te zijner tijd worden geïnformeerd. Tabel 3.7 geeft een overzicht van de antwoorden.

Tabel 3.7 Maakt de aankondigings- of bevestigingsbrief duidelijk welke informatie kan worden gekregen?

	TBS abs	Jeugd abs	Totaal Abs	Totaal %
Ja, over plaatsing en verlof	2	-	2	3%
Ja, over plaatsing, verlenging, verlof	1	-	1	2%
Ja, over plaatsing, verlof, beëindiging	3	-	3	5%
Ja, over plaatsing, verlof, ongeoorloofde afwezigheid	1	-	1	2%
Ja, over (eerste) verlof	3	7	10	17%
Ja, over (eerste) verlof en verlenging	1	1	2	3%
Ja, over verlof, verlenging, beëindiging	-	1	1	2%
Ja, over alle punten (zoals opgenomen in protocol)	9	4	13	22%
Nee, onderwerpen zijn niet uitgesplitst	12	3	15	25%
Weet het niet (meer)	5	1	6	10%
Onbekend (geen antwoord gegeven)	2	-	2	3%
N.v.t.	3	1	4	6%
Totaal	**42**	**18**	**60**	**100%**

Uit de tabel blijkt dat een kwart van de respondenten vooraf niet wist welke informatie zij zouden krijgen. Deze respondenten geven aan dat de aankondigings- en/of bevestigingsbrief (te) algemeen qua strekking was en dat de te verkrijgen informatie *niet* werd gespecificeerd. Van hen geven drie respondenten aan dat de brieven door de algemeenheid onduidelijk waren waardoor zij niet wisten wat zij konden verwachten. Drie andere respondenten vonden de algemene strekking van de brieven niet storend.
Volgens 33 respondenten (55%) was de informatie in de aankondigings- of bevestigingsbrief *wel* gespecificeerd en wisten zij vooraf welke informatie zij zouden krijgen. Twintig van hen noemen hierbij echter maar een deel van de onderwerpen waarover volgens het protocol kan worden geïnformeerd. Ook deze respondenten hebben dus geen compleet beeld van de te verkrijgen informatie, al denken ze zelf dat ze dat wel hebben.
Verschillen tussen respondenten kunnen veroorzaakt zijn door uiteenlopende waarneming, maar eventueel ook door verschillen in de tekst van de brieven. De parketten hanteren verschillende teksten, ook al zijn die op een gemeenschappelijk model gebaseerd.

3.3.4 Beoordeling manier van informatieverstrekking

Slachtoffers/nabestaanden worden per brief over de executiefase geïnformeerd. De stijl en de strekking van de brieven, zowel van de aankondigings- en bevestigingsbrief als van de brieven die daarop volgen, worden overwegend als goed beoordeeld. De brieven zijn volgens de meeste respondenten helder, kort en bondig. Slechts een klein aantal respondenten heeft moeite met het juridische taalgebruik terwijl eveneens een klein aantal de brieven kenmerkt als weinig persoonlijk en standaard van opzet. Deze respondenten hebben ook de ervaring dat het doorgeven van een juiste naam of nieuw adres slechts na herhaalde pogingen doorkomt. Zij merken daarbij op dat de betrokken instanties de doorgegeven informatie onderling niet

uitwisselen. Dit geeft de respondenten het gevoel dat aan de ernst van het delict wordt voorbijgegaan.

Wat betreft de aankondigingsbrief is vooral het antwoordformulier helder en herkenbaar terwijl de bevestigingsbrief volgens de respondenten de zekerheid geeft daadwerkelijk in het informatiesysteem te zijn opgenomen. Ook is het prettig dat in de bevestigingsbrief een eerste stand van zaken wordt gegeven. Tegelijkertijd roepen de brieven ook vragen op. Zo wordt in de aankondigings- of bevestigingsbrief vermeld dat slachtoffers/nabestaanden worden geïnformeerd als de veroordeelde meer bewegingsvrijheid krijgt. Dat geeft geen duidelijke kaders of ijkpunten in de tijd: wanneer kan die informatie precies worden verwacht? Hoe weet men dat als men geen informatie krijgt, men niet is vergeten?

Bijna driekwart van de respondenten (72%), vindt het verkrijgen van informatie per brief een goede manier en zou de informatie niet per e-mail willen ontvangen. Tabel 3.8 geeft hiervan een totaaloverzicht.

Tabel 3.8 Manier van informatieverstrekking: voorkeur voor brief of e-mail

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs	**%**	**abs**	**%**	**abs**	**%**
Voorkeur voor brief	31	74%	12	67%	43	72%
Voorkeur voor e-mail	-	-	4	22%	4	6%
Beide manieren zijn goed	9	21%	1	5%	10	17%
Onbekend	2	5%	1	5%	3	5%
Totaal	**42**	**100%**	**18**	**100%**	**60**	**100%**

De redenen dat de meeste respondenten de voorkeur hebben voor schriftelijke boven digitale informatieverstrekking, zijn technisch en praktisch van aard. Zo beschikken niet alle respondenten over een internetverbinding of kunnen zij niet met de computer overweg (oudere respondenten). Ook wordt genoemd dat de computer kapot kan zijn of de internetverbinding verbroken waardoor berichten niet aankomen. Daarnaast wordt schriftelijke informatieverstrekking als persoonlijker en officiëler ervaren en is volgens de respondenten de kans bij schriftelijke informatieverstrekking minder groot dat de informatie ongewild door familieleden wordt gelezen (bijvoorbeeld door kinderen met wie de computer wordt gedeeld).

3.3.5 Beoordeling tijdigheid van informatieverstrekking

Aan de respondenten die na de bevestigingsbrief verdere informatie hebben gekregen (42), is gevraagd of die informatie volgens henzelf op tijd is ontvangen. Uit tabel 3.9 blijkt dat 55 procent van de respondenten vindt dat zij de informatie tijdig hebben gekregen; 45 procent geeft aan dat (delen van) de informatie laat wordt gekregen of soms zelfs helemaal niet.

Tabel 3.9 Beoordeling van de tijdigheid van informatieverstrekking door respondenten die al informatie hebben gekregen

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Ja, alle informatie is tijdig ontvangen	19	59%	4	40%	23	55%
Nee, (delen van) de informatie zijn/is (te) laat ontvangen	8	25%	3	30%	11	26%
Nee, delen van de informatie zijn helemaal niet ontvangen	5	16%	3	30%	8	19%
Totaal	**32**	**100%**	**10**	**100%**	**42**	**100%**

De respondenten die aangeven laat te zijn geïnformeerd, vertellen bijvoorbeeld dat het aanbod van informatieverstrekking ver na invoering van de regeling werd gedaan. Of zij geven aan dat de datum van een verlengingszitting pas laat werd gecommuniceerd waardoor de zitting niet meer bijgewoond kon worden. Het komt ook voor dat niet secuur wordt doorgegeven dat een verlengingszitting niet doorgaat waardoor slachtoffers/nabestaanden voor niets naar de rechtbank komen. Ook wordt door de respondenten genoemd dat zij voor de uitslagen van verlengingszittingen in hoger beroep zelf veelvuldig moesten bellen voordat die informatie werd verstrekt.
Respondenten die aangeven dat delen van de informatie helemaal niet worden ontvangen, hebben het met name over informatie over verlof. In die gevallen blijken veroordeelden met verlof te mogen zonder dat de respondenten daarvan op de hoogte zijn gesteld.
Ruim een kwart (26%) van de respondenten geeft aan dat het voor hen niet duidelijk is met welke regelmaat zij informatie behoren te krijgen en wat zij kunnen verwachten. Dit maakt het proces van informatieverstrekking volgens de respondenten ondoorzichtig en veroorzaakt een sluimerend gevoel van ongerustheid. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk of er geen informatie wordt verstrekt omdat er geen informatie is, of omdat het proces van informatieverstrekking niet goed verloopt.

Van de respondenten die nog helemaal geen informatie hebben gekregen na de bevestigingsbrief (18), zouden nagenoeg alle respondenten (15) al wel een vorm van informatie hebben willen ontvangen (tabel 3.10).

Tabel 3.10 Hebben de respondenten die nog geen informatie hebben gekregen daar al wel behoefte aan?

	TBS	Jeugd	Totaal	
	abs	abs	abs	%
Ja, de respondenten zouden al informatie willen	8*	7**	15	83%
Nee, het vonnis is pas geweest	1	-	1	6%
Weet niet, geen mening/onbekend	1	1	2	11%
Totaal	**10**	**8**	**18**	**100%**

* Van deze respondenten heeft één respondent in 2005 de aankondigingsbrief gekregen; één in 2006; drie in 2007 en één in 2008. Van twee respondenten is dit onbekend.

** Van deze respondenten hebben twee respondenten in 2006 de aankondigingsbrief gekregen; drie in 2007 en twee in 2008.

Op basis van die informatie maken sommige respondenten zelf een beoordeling wanneer zij informatie kunnen verwachten over bijvoorbeeld de verlengingszittingen. De respondenten die na de bevestigingsbrief nog geen informatie hebben gekregen, geven in het algemeen aan dat zij vooral behoefte hebben aan inzicht in de frequentie waarmee de informatie zou moeten worden verstrekt en aan een bepaalde regelmaat van informatieverstrekking. Hiermee verschillen zij dus niet van de respondenten die al wel informatie krijgen. Ook als er geen nieuwe informatie is, zouden de respondenten het prettig vinden om bij voorkeur jaarlijks te worden geïnformeerd over de stand van zaken. Dit zou hen zekerheid geven over het strafverloop van de veroordeelde maar ook de zekerheid nog te zijn opgenomen in het systeem van informatieverstrekking. Vooral de respondenten die zich wat langer geleden hebben aangemeld voor informatieverstrekking, vinden het vreemd dat zij niets meer hebben gehoord nadat hen is gevraagd of zij behoefte aan informatie hebben.

Wanneer de gegevens uit tabel 3.9 en 3.10 over het (tijdig) ontvangen van informatie worden samengevoegd, dan blijkt dat bijna drie vijfde van alle zestig respondenten (57%) ervaart niet tijdig te worden geïnformeerd of dat zij helemaal geen informatie krijgen terwijl zij daaraan wel behoefte hebben.

3.3.6 Verbeterpunten

Van de 42 respondenten die na de bevestigingsbrief informatie hebben gekregen, vindt drie vijfde (60%) dat het informatieproces verbetering behoeft. Bijna twee vijfde (38%) vindt dat het proces goed verloopt en dat verbetering niet nodig is (tabel 3.11).

Tabel 3.11 Zijn er verbeterpunten wat betreft het proces van informatieverstrekking?

	TBS		Jeugd		Totaal	
	Abs	**%**	**abs**	**%**	**abs**	**%**
Ja, het informatieproces behoeft verbetering	18	56%	7	70%	25	60%
Nee, het informatieproces verloopt goed	13	41%	3	30%	16	38%
Weet niet/onbekend	1	3%	-	-	1	2%
Totaal	**32**	**100%**	**10**	**100%**	**42**	**100%**

De volgende verbeterpunten zijn genoemd (meerdere antwoorden waren mogelijk):

1. De informatie die vooraf wordt beloofd over (plaatsing), verlenging en verlof, moet worden verstrekt en bovendien op tijd. Zeventien respondenten (40%) geven dit aan.

2. Er is behoefte aan een jaarlijkse update over de stand van zaken van de executiefase. Dit voorkomt onzekerheid over de situatie. Als in het huidige systeem bijvoorbeeld niet wordt geïnformeerd over verlof, dan is het voor de respondenten niet duidelijk of de veroordeelde niet met verlof mag of dat zij hierover ten onrechte niet worden geïnformeerd. Tegelijkertijd voorkomt een jaarlijkse update dat slachtoffers/nabestaanden zelf achter de informatie aan moeten bellen. Elf respondenten (26%) geven dit punt aan.

3. Er is behoefte aan een één loketsysteem: één instantie waar je bij vragen terechtkunt. Als dat niet mogelijk is, moeten de betrokken instanties de informatie ten minste onderling uitwisselen (zoals adreswijzigingen et cetera). Vijf respondenten (12%) geven dit aan.

4. Er moet duidelijker worden gecommuniceerd waarover slachtoffers/nabestaanden geïnformeerd kunnen worden en door welke instantie. Het moet kortom vooraf duidelijker zijn wat slachtoffers/nabestaanden kunnen verwachten. Drie respondenten geven dit aan.

5. De brieven zouden eenvoudiger in taalgebruik kunnen zijn; minder juridisch. Drie respondenten geven dit aan.

6. Er kan zorgvuldiger met slachtoffers/nabestaanden worden omgegaan. Een voorbeeld hiervan is dat slachtoffers/nabestaanden moeten worden afgebeld door het parket als een verlengingszitting op het laatste moment niet doorgaat. Drie respondenten geven dit aan.

7. De hoeveelheid informatie die slachtoffers/nabestaanden in brieven krijgen, zou gelijk moeten zijn aan de hoeveelheid informatie die slachtoffers/nabestaanden krijgen als ze een verlengingszitting bijwonen. Nu is daar verschil in: in de brieven staat aanmerkelijk minder informatie. Een mogelijkheid zou ook zijn om slachtoffers/nabestaanden de gelegenheid te geven om, in aanvulling op de basisinformatie in de brieven, per telefoon meer informatie te krijgen. Die informatie zou kunnen komen van het LIJV of de FPC's. Drie respondenten geven dit aan.

8. Eén respondent in een tbs-zaak geeft aan dat slachtoffers/nabestaanden met een migrantenherkomst de mogelijkheid zouden moeten krijgen om de brief in de taal van het land van herkomst te krijgen.

3.4 Inhoudelijke beoordeling van de verkregen informatie

Deze paragraaf beschrijft de beoordeling van de respondenten van de inhoud van de informatie die zij hebben gekregen. Gekeken wordt of de respondenten de informatie begrijpelijk en voldoende vinden. Ook worden suggesties voor verbeteringen beschreven zoals benoemd door de respondent.

3.4.1 Beoordeling begrijpelijkheid en hoeveelheid informatie

Het oordeel over de begrijpelijkheid van de verkregen informatie is zowel gevraagd aan respondenten die uitsluitend informatie hebben gekregen in de bevestigingsbrief, als aan respondenten die ook daarna informatie hebben gekregen. In totaal zijn dat 49 respondenten. Tabel 3.12 laat zien dat ruim vier vijfde (84%) van deze respondenten de informatie in de brieven begrijpelijk vindt.

Tabel 3.12 Is de informatie begrijpelijk?

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Ja, de informatie is begrijpelijk	33	85%	8	80%	41	84%
Nee, de informatie is niet begrijpelijk	6	15%	2	20%	8	16%
Totaal	**39**	**100%**	**10**	**100%**	**49**	**100%**

Volgens de respondenten die de informatie begrijpelijk vinden, zijn de brieven kort en bondig en helder wat betreft taalgebruik. Respondenten die de brieven minder begrijpelijk vinden, hebben met name moeite met het juridische taalgebruik. Ook wordt genoemd dat het lastig is om de brieven te interpreteren of te bepalen wat de informatie in de praktijk betekent. Informatie over plaatsing en verlofmachtigingen roept bijvoorbeeld vragen op als: waar is de tbs-gestelde geplaatst? Is dat bij mij in de buurt? In welk weekend gaat de tbs-gestelde met verlof? Kan ik de tbs-gestelde tegenkomen?

Een tweede belangrijke vraag, naast de vraag naar de begrijpelijkheid van de informatie, is dan ook of de respondenten de informatie die zij krijgen voldoende vinden. Tabel 3.13 laat zien dat dit voor drievijfde van de respondenten niet het geval is.

Tabel 3.13 Is de informatie die wordt gegeven voldoende?

	TBS		Jeugd		Totaal	
	Abs	%	abs	%	abs	%
Ja, de informatie is voldoende	18	46%	1	10%	19	39%
Nee, de informatie is niet voldoende	21	54%	9	90%	30	61%
Totaal	**39**	**100%**	**10**	**100%**	**49**	**100%**

De respondenten die vinden dat zij voldoende informatie krijgen (39%), geven aan dat de informatie voldoende inzicht geeft in de stand van zaken waardoor zij weten waar zij aan toe zijn. De respondenten die vinden dat onvoldoende informatie wordt gegeven (61%), vinden dat over meer onderwerpen moet worden geïnformeerd en/of dat de informatie te weinig gedetailleerd is. Soms wordt volgens de respondenten (delen van de) informatie helemaal niet ontvangen. Tabel 3.14 laat dit zien.

Van de respondenten die informatie hebben gekregen en hun oordeel hebben gegeven of dit voldoende is, geven negen respondenten (18%) tevens aan dat het niet helemaal duidelijk is welke informatie zij eigenlijk behoren te krijgen. Dit zijn in de meeste gevallen respondenten die vinden dat zij onvoldoende informatie krijgen.

Tabel 3.14 Redenen dat de verkregen informatie als onvoldoende wordt beoordeeld (meer antwoorden mogelijk, percentage telt op tot meer dan 100%)

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs (n=21)	%	abs (n=9)	%	abs (n=30)	%
Over meer onderwerpen moet worden geïnformeerd	8	38%	7	78%	15	50%
De gedetailleerdheid per onderwerp is beperkt	10	48%	6	67%	16	53%
Delen van de informatie zijn helemaal niet verstrekt	5	24%	3	33%	8	27%

De respondenten die aangeven over meer onderwerpen geïnformeerd te willen worden (50%), noemen dat zij inzicht zouden willen hebben in het behandelplan dat door het FPC/de jeugdinstelling wordt ingezet en de resultaten daarvan. Zij willen weten wat de ontwikkelingen zijn wat betreft de psychiatrische gesteldheid van de tbs-gestelde/jeugddelinquent en wat de kans op recidive is. Inzicht op dit punt vinden de respondenten belangrijk omdat het duidelijk maakt waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt zoals wel/geen verlenging; wel/geen verlof; et cetera. Daarnaast zou het de respondenten voor hun gevoel de gelegenheid geven een betere beoordeling te maken van het verloop van de executiefase inclusief de kansen op verlof en op wat zij binnen een bepaalde periode kunnen verwachten. Vooral respondenten die de veroordeelde in hun omgeving kunnen tegenkomen (bijvoorbeeld ten tijde van verlof), vinden inzicht in diens psychiatrische gesteldheid van belang. Naast inzicht in het behandelplan en de psychiatrische gesteldheid van de veroordeelde noemen de slachtoffers/ nabestaanden van jeugddelinquenten dat ze behoefte hebben aan meer informatie over verlof. Zij krijgen nu alleen informatie over het eerste verlof. Dat wordt ervaren als zeer beperkt en weinig inzichtgevend in hoe het verlof in de praktijk verloopt.
De groep die aangeeft dat de gedetailleerdheid per onderwerp beperkt is (53%), heeft het daarbij over de onderwerpen ‘plaatsing’ en ‘verloven’. Deze groep wil niet alleen weten of een veroordeelde is geplaatst of dat een verlofmachtiging is afgegeven, maar ook in welke FPC/instelling de veroordeelde is geplaatst; op welke dag/in welk weekend de veroordeelde met verlof gaat en waar de veroordeelde dan naartoe mag.

Of de informatie voldoende wordt bevonden, hangt samen met drie factoren:

- Is de veroordeelde al dan niet een bekende van de slachtoffers/ nabestaanden en/of woont de veroordeelde in de buurt?
- Wat is de uitkomst van een beslissing (bijvoorbeeld van de rechter bij een verlengingszitting of van de verlofunit bij een verlofaanvraag)?
- Hoe lang geleden is het delict gepleegd?

Zo blijkt uit de interviews dat van de slachtoffers/nabestaanden van wie de veroordeelde een bekende is of in de buurt woont, 25 procent de verstrekte informatie voldoende vindt. Is de veroordeelde een onbekende of woont de veroordeelde niet in de buurt, dan vindt 57 procent van de slachtoffers/ nabestaanden de informatie voldoende. Zie tabel 3.15.

Tabel 3.15 Beoordeling informatieverstrekking (is het voldoende) afgezet tegen het feit of de veroordeelde een bekende of onbekende is

De veroordeelde is een…	Bekende		Onbekende		Totaal	
De informatie is…	abs	%	abs	%	abs	%
Voldoende	7	25%	12	57%	19	39%
Onvoldoende	21	75%	9	43%	30	61%
Totaal	**28**	**100%**	**30**	**100%**	**49**	**100%**

Een slachtoffer van wie de veroordeelde een onbekende is en evenmin in de buurt woont, vertelt dat zij niet hoeft te weten wanneer de dader precies met verlof gaat:

“Ik was op de verkeerde tijd op de verkeerde plek. Wij kenden elkaar niet. De kans is daarom erg klein dat ik hem nog een keer tegenkom. Voor mij is het voldoende dat ik weet dat hij met verlof mag. Wanneer en waar hij met verlof gaat, is voor mij minder relevant.”

Een andere respondent, wiens kind is misbruikt door een buurtgenoot, geeft aan:

“Gedetailleerde informatie is heel belangrijk. Stel dat de dader tijdens verlof terugkomt in onze buurt en je komt hem tegen zonder dat je daarop voorbereid bent… Dat zou vreselijk zijn.”

Maar niet alleen het feit of de veroordeelde een bekende is en/of in de buurt woont, speelt een rol. Ook de uitkomst van beslissingen over verlenging en verlof en de recentheid van het gepleegde delict zijn van invloed op de tevredenheid over de verkregen informatie. Eén respondent, van wie de veroordeelde een bekende is, verwoordt het algemene beeld dat is verkregen uit de interviews als volgt:

“Ik ben mishandeld door mijn ex-partner. Over de informatie die ik krijg ben ik tevreden. Het geeft voldoende houvast. Onlangs heb ik bijvoorbeeld gehoord

dat zijn tbs weer met twee jaar is verlengd. Daar ben ik blij om want dan kan ik hem de aankomende twee jaar dus niet tegenkomen en hoef ik niet bang te zijn. Bovendien is de mishandeling ook alweer een tijdje geleden gebeurd (1995) waardoor de scherpe randjes eraf zijn."

Tabel 3.16 laat de relatie zien tussen de tevredenheid over de hoeveelheid informatie en de recentheid van het delict. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen delicten die tien jaar of korter geleden zijn gebeurd en delicten die langer dan tien jaar geleden zijn gebeurd.[4]

Tabel 3.16 Beoordeling informatieverstrekking (is het voldoende) afgezet tegen de recentheid van het delict

Het delict is…	10 jaar of korter geleden		Langer dan 10 jaar geleden		Totaal	
De informatie is…	abs	%	abs	%	abs	%
Voldoende	6	20%	13	68%	19	39%
Onvoldoende	24	80%	6	32%	30	61%
Totaal	**30**	**100%**	**19**	**100%**	**49**	**100%**

De tabel laat zien dat van de respondenten bij wie het delict tien jaar of korter geleden is gebeurd, twintig procent de verstrekte informatie voldoende vindt. Van de respondenten bij wie het delict langer dan tien jaar geleden is, vindt 68 procent de informatie voldoende.

Verwachtingen

De respondenten hebben hun verwachtingen in hoofdlijn afgestemd op hetgeen in de aankondigings- en bevestigingsbrief is aangekondigd. Maar ook de behoefte van de respondenten beïnvloedt de verwachtingen over de informatie die zij zullen krijgen. De respondenten die na de bevestigingsbrief informatie hebben gekregen, hebben aangegeven of de verkregen informatie aan hun verwachtingen voldoet. Tabel 3.17 laat zien dat de groepen respondenten voor wie de informatie wel en niet aan de verwachtingen voldoet, nagenoeg even groot zijn (respectievelijk 43 procent en 45 procent).

De respondenten die vinden dat de informatie voldoet aan de verwachtingen, geven aan dat de informatie die in de aankondigings- en/of bevestigingsbrief werd beloofd ook wordt verstrekt. Het gaat volgens de respondenten om beknopte en feitelijke informatie. Deze groep geeft ook aan dat de informatie aan de verwachtingen voldoet omdat die in hun geval voldoende inzicht geeft in de stand van zaken omtrent (plaatsing,) verloven en/of verlenging.

[4] Gezien de ernst van de delicten gaan er vele jaren overheen voordat de respondenten het gevoel hebben dat het delict wat langer geleden is gebeurd.

Tabel 3.17 Voldoet de informatie aan verwachtingen

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Ja, ze voldoet aan verwachtingen van de respondent	16	50%	2	20%	18	43%
Ze voldoet (iets) beter dan vooraf verwacht	1	3%	1	10%	2	5%
Nee, ze voldoet niet aan de verwachtingen	13	41%	6	60%	19	45%
N.v.t.: respondent had vooraf geen verwachtingen	2	6%	1	10%	3	7%
Totaal	**32**	**100%**	**10**	**100%**	**42**	**100%**

De respondenten die vinden dat de informatie niet aan de verwachtingen voldoet, geven aan dat informatie die vooraf is beloofd niet wordt verstrekt. Daarnaast waren de verwachtingen vooraf in sommige gevallen te hoog gespannen en werd meer gedetailleerde informatie verwacht (wanneer, wat, waar) of informatie over meerdere onderwerpen (behandelplan; psychiatrische gesteldheid van de veroordeelde). Zeven respondenten geven dit aan.

De respondenten uit tabel 3.17 die aangeven dat hun verwachtingen ten aanzien van de informatieverstrekking grotendeels uitkomen, zijn dezelfde respondenten uit tabel 3.13 die aangeven dat de informatie die zij krijgen voldoende is. Hiermee lijkt aan de drie factoren die van invloed zijn op de tevredenheid over de verkregen informatie, een vierde punt te kunnen worden toegevoegd. Namelijk, hoe duidelijk het vooraf voor slachtoffers en nabestaanden is welke informatie zij wel en niet kunnen verwachten.

3.4.2 Verbeterpunten

Van de 42 respondenten die na de bevestigingsbrief informatie hebben gekregen, vindt ruim twee vijfde (45%) dat de informatie verbetering behoeft. Ruim een derde (36%) vindt dat inhoudelijke verbetering niet nodig is terwijl een vijfde van de respondenten (19%) zich hierover niet heeft uitgesproken (tabel 3.18).

Tabel 3.18 Zijn er wat betreft de respondenten inhoudelijke verbeterpunten?

	TBS		Jeugd		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Ja, er zijn inhoudelijke verbeterpunten	12	37%	7	70%	19	45%
Nee, er zijn geen inhoudelijke verbeterpunten	13	41%	2	20%	15	36%
Weet niet/onbekend	7	22%	1	10%	8	19%
Totaal	**32**	**100%**	**10**	**100%**	**42**	**100%**

De volgende verbeterpunten zijn genoemd (meerdere antwoorden waren mogelijk):

1. De informatie over verlof zou uitgebreider mogen zijn. Slachtoffers/ nabestaanden van met name tbs-gestelden willen aanvullende informatie over waar, wanneer en hoe lang een veroordeelde met verlof mag. Slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten willen niet alleen informatie over het eerste verlof maar ook over de verloven die daarop volgen. Veertien respondenten geven aan aanvullende informatie over verlof te willen (33%).

2. Informatie over het behandelplan van de veroordeelde en zijn psychiatrische gesteldheid zou aan de onderwerpen van informatie moeten worden toegevoegd. Elf respondenten (26%) geven dit aan.

3. De informatieverstrekking zou afgestemd moeten worden op de individuele behoefte van slachtoffers/nabestaanden: mensen met behoefte aan meer uitgebreide informatie moeten, in aanvulling op de brief met basisinformatie, de mogelijkheid hebben die informatie per telefoon te krijgen van het LIJV en/of het parket en/of het FPC (het liefst van één instantie die de informatie gebundeld voorhanden heeft). Drie respondenten geven dit aan.

3.5 Samenvatting

Deze slotparagraaf geeft een puntsgewijze samenvatting van de bevindingen over de ervaringen en wensen van de slachtoffers/nabestaanden. Samengevat wordt in welke mate slachtoffers/nabestaanden worden bereikt met informatie en hoe zij het proces van informatieverstrekking en de verkregen informatie beoordelen. Hierbij worden de knelpunten en verbeterpunten die door de respondenten zijn benoemd ten aanzien van het proces en ten aanzien van de inhoudelijke kant van de zaak, eveneens benoemd.

Bereik
Uit de populatie slachtoffers/nabestaanden die in het bestand van het LIJV zijn opgenomen, is een aselecte steekproef getrokken en zijn met zestig personen interviews gehouden. In het bestand van het LIJV zitten met name slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden, hetgeen in de steekproef wordt weerspiegeld.

- Van die zestig respondenten heeft driekwart (75%) naar eigen zeggen de aankondigingsbrief gekregen. Het merendeel van de respondenten weet niet precies van welke instantie. De slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden en van jeugddelinquenten worden nagenoeg in gelijke mate met de aankondigingsbrief bereikt.
- Van de zestig respondenten hebben 32 personen (53%) de bevestigingsbrief gekregen; bijna de helft van hen weet niet meer van welke instantie. De slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden en van jeugddelinquenten worden nagenoeg in gelijke mate met de bevestigingsbrief bereikt.

- Bij 41 procent van de respondenten die de bevestigingsbrief hebben gekregen, stond in die brief al de eerste informatie over de executiefase; met name over plaatsing in een kliniek. Het betreft allen slachtoffers/ nabestaanden van tbs-gestelden.
- Van de zestig respondenten heeft zeventig procent na de bevestigingsbrief inmiddels verdere informatie ontvangen. Deze geeft met name informatie over verlenging en verlof. Van de slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden is 76 procent met informatie bereikt; van de slachtoffers/ nabestaanden van jeugddelinquenten is 56 procent met informatie bereikt.
- Als de respondenten worden meegeteld die in de bevestigingsbrief de eerste informatie hebben gekregen, is in totaal 82 procent met informatie bereikt.

Beoordeling proces van informatieverstrekking

Aan de respondenten is gevraagd hoe zij het proces van informatieverstrekking beoordelen. Sommige vragen konden door alle respondenten worden beantwoord; sommige vragen alleen door de respondenten die zijn geïnformeerd na de bevestigingsbrief (70%); en sommige vragen alleen door de respondenten die in de bevestigingsbrief en/of de brieven daarna informatie hebben gekregen.

- Zonder uitzondering zijn alle respondenten bijzonder positief over de mogelijkheid van informatieverstrekking in de executiefase. De voornaamste reden daarvan is dat de informatie naar hun idee zekerheid geeft en een gevoel van veiligheid en daarmee gevoelens van stress vermindert.
- Welke instanties de informatie verstrekken, is voor lang niet alle respondenten duidelijk. Zo heeft tachtig procent van de respondenten die al informatie hebben gekregen, het LIJV niet voor ogen als centraal aanspreekpunt. Een derde van de respondenten zou niet weten bij welke instantie zij terechtkunnen met vragen. Slecht drie respondenten weten dat zij bij vragen zowel bij het parket als bij het LIJV terechtkunnen.
- Een kwart van de respondenten weet op basis van de aankondigings- of bevestigingsbrief niet welke informatie zij kunnen verwachten omdat de informatie volgens hen in de brieven niet wordt gespecificeerd. Volgens ruim de helft (55%) van de respondenten wordt de informatie wel gespecificeerd. Toch heeft drie vijfde van deze laatste groep ook niet volledig zicht op het totale aantal onderwerpen waarover volgens het protocol geïnformeerd behoort te worden. Op dit punt doen zich geen zichtbare verschillen voor tussen slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden en van jeugddelinquenten.
- De stijl van de brieven wordt overwegend als goed beoordeeld. De brieven worden getypeerd als helder, kort en bondig. Bij de aankondigingsbrief wordt vooral het antwoordformulier gewaardeerd als een heldere manier van communiceren. De bevestigingsbrief geeft de zekerheid inderdaad in het informatiesysteem te zijn opgenomen. Bijna driekwart van de respondenten vindt de informatieverstrekking per brief een goede methode en zou niet per e-mail op de hoogte willen worden gehouden.

- Ruim de helft (55%) van de respondenten heeft de informatie volgens henzelf tijdig ontvangen. Bijna de helft (45%) geeft aan dat (een deel van) de informatie te laat of zelfs helemaal niet is ontvangen. Slachtoffers/ nabestaanden van tbs-gestelden ontvangen de informatie volgens henzelf in bijna drie vijfde (59%) van de gevallen op tijd, en slachtoffers/ nabestaanden van jeugddelinquenten in twee vijfde (40%) van de gevallen.
- Voor ruim een kwart (26%) van de respondenten is het niet duidelijk met welke regelmaat en in welke frequentie informatie verkregen behoort te worden. Als gevolg daarvan is het niet duidelijk of, als er niet wordt geïnformeerd, er geen informatie is of dat wordt vergeten om de slachtoffers/nabestaanden te informeren.
- Als belangrijkste verbeterpunt wat betreft het proces van informatieverstrekking noemen de respondenten dat de informatie tijdig en volledig zou moeten worden verstrekt. Ook is een belangrijk verbeterpunt volgens de respondenten dat een jaarlijkse update wordt gegeven van de stand van zaken van de executiefase, ook als er geen (nieuwe) informatie is.

Beoordeling verkregen informatie (inhoudelijk)
De respondenten is ook gevraagd zich uit te spreken over de inhoud van de verkregen informatie. Was de informatie begrijpelijk en voldoende?

- Van de respondenten die informatie hebben gekregen in de bevestigingsbrief of in de brieven daarna (49), vindt ruim vier vijfde (84%) die informatie begrijpelijk omdat de brieven kort en bondig zijn en helder wat betreft taalgebruik. Op dit punt doen zich geen noemenswaardige verschillen voor tussen slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden en van jeugddelinquenten.
- Hoewel de brieven begrijpelijk zijn, vindt drie vijfde van de respondenten (61%) de informatie die in de brieven staat, onvoldoende. Men vindt dat per onderwerp te weinig informatie wordt gegeven (wanneer vindt een verlof exact plaats; waar mag de veroordeelde naartoe; et cetera) en dat over te weinig onderwerpen wordt geïnformeerd. Wat betreft dit laatste punt is er bijvoorbeeld behoefte aan informatie over het behandelplan en de psychiatrische gesteldheid van de veroordeelde. Van alle respondenten die in de bevestigingsbrief of daarna informatie hebben gekregen, vindt tweevijfde (39%) de informatie wel voldoende. Van de slachtoffers/ nabestaanden van tbs-gestelden vindt 46 procent de informatie voldoende; van de slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten vindt tien procent de informatie voldoende.
- Of de respondenten de verkregen informatie voldoende vinden, wordt met name bepaald door drie factoren: is de veroordeelde een bekende van het slachtoffer/de nabestaande of woont de veroordeelde in de buurt; wat is de uitkomst van een beslissing (wat betreft het toekennen van verlofmachtigingen en het verlengen van tbs of van de PIJ-maatregel); en hoe lang geleden is het delict gepleegd? Is de veroordeelde bijvoorbeeld een onbekende, dan vindt 57 procent van de slachtoffers/nabestaanden de verkregen informatie voldoende. Is de veroordeelde een bekende, dan vindt 25 procent de informatie voldoende. Is het delict langer dan tien jaar

geleden, dan vindt 68 procent van de slachtoffers/nabestaanden de informatie voldoende; is het delict tien jaar of korter geleden gebeurd, dan vindt twintig procent de informatie voldoende. De invloed van de genoemde factoren lijkt in combinatie het sterkst. Als het delict bijvoorbeeld al lang geleden is gebeurd; de veroordeelde een onbekende is; en helder is dat de veroordeelde niet met verlof mag dan is het, het meest aannemelijk dat slachtoffers/nabestaanden tevreden zijn met de verstrekte informatie. Omgekeerd geldt hetzelfde. Als het delict recent heeft plaatsgevonden; de veroordeelde in de buurt woont van het slachtoffer/de nabestaande; en de uitkomst van een beslissing is dat de veroordeelde met onbegeleid verlof mag, dan is de kans groot dat men niet tevreden is met de informatievoorziening omdat die te weinig houvast biedt.

- Van de respondenten die na de bevestigingsbrief informatie hebben gekregen, vindt 43 procent dat de informatie voldoet aan de verwachtingen. Voor 45 procent voldoet de informatie niet aan de verwachtingen. De respondenten voor wie de informatie wel voldoet, geven aan dat zij op basis van de aankondigings- of bevestigingsbrief duidelijk voor ogen hadden wat zij konden verwachten. Dit zijn tevens de respondenten die tevreden zijn over de informatieverstrekking omdat die volgens hen helderheid geeft over de stand van zaken. Bij slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden voldoet de informatie in vijftig procent van de gevallen aan de verwachtingen en bij slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten in twintig procent van de gevallen.
- Als belangrijkste verbeterpunten worden genoemd dat de informatie gedetailleerder zou mogen zijn (waar, wanneer en hoe lang mag de veroordeelde met verlof) en dat over meer onderwerpen geïnformeerd zou mogen worden (behandelplan en psychiatrische gesteldheid van de veroordeelde). Met name het eerste punt geldt vooral als de veroordeelde met verlof mag en/of in de buurt van de slachtoffers/nabestaanden woont.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Inleiding

In dit afsluitende hoofdstuk worden de conclusies over het proces van informatieverstrekking getrokken en worden de verwachtingen en behoeften van slachtoffers gekoppeld aan het proces van informatieverstrekking. Wat zou in het systeem moeten worden aangepast om de informatieverstrekking zo te laten verlopen dat slachtoffers/nabestaanden daadwerkelijk met informatie worden bereikt en dat aan hun verwachtingen en behoeften kan worden voldaan?

4.2 Het proces van informatieverstrekking

Uit het onderzoek is gebleken dat het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten nog nauwelijks van de grond is gekomen.
Het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden staat wel op de rails, maar behoeft nog substantiële verbeteringen in de uitvoering. Niet alle slachtoffers/nabestaanden aan wie informatie zou moeten worden verstrekt, ontvangen deze informatie. Bij elke stap in het informatieproces valt een deel van de slachtoffers/nabestaanden af. Het is onbekend hoe groot de uitval per stap is.

Op hoofdlijnen zijn twee aspecten van invloed op het verloop en de resultaten van het proces van informatieverstrekking. In de eerste plaats is het informatieproces zoals beschreven in het protocol een complex proces waarbij een groot aantal instanties met ieder hun eigen taken betrokken is. In de tweede plaats zijn de betrokken instanties zich onvoldoende bewust van hun eigen taken en het belang van hun taken in het grotere geheel. Het gevolg is dat haperingen ontstaan in de uitvoering. Beide punten worden hieronder uitgewerkt.

4.2.1 Een complex informatieproces

Het informatieproces dat door het protocol wordt beschreven, is een complex – en daarmee kwetsbaar proces. Een groot aantal instanties is bij het proces betrokken. De instanties voorzien elkaar van informatie: de informatiestromen. De kern van de samenwerking tussen de instanties is dat de parketten en FPC's een 'brengplicht' hebben richting het LIJV. Het LIJV is daarmee afhankelijk van een adequate uitvoering door andere instanties. Eén zwakke schakel in het proces is van invloed op het verdere verloop en leidt tot een minder groot bereik van slachtoffers en nabestaanden. De parketten hebben

hierbij de grootste verantwoordelijkheid, omdat het al dan niet uitvoeren van hun taken de meest verstrekkende gevolgen heeft voor het vervolg van het informatieproces. Als een parket verzuimt om de informatiebehoefte van een slachtoffer te achterhalen en/of door te geven aan het LIJV, dan wordt dit slachtoffer niet geïnformeerd. Als een FPC verzuimt de plaatsing door te geven aan het LIJV, dan wordt het slachtoffer 'alleen' niet geïnformeerd over de plaatsing maar verder heeft het geen gevolgen.

Omdat het OM (de executerende parketten) en de DJI (de FPC's/ jeugdinstellingen, de verlofunit en IJZ) ieder over eigen stukjes van de totale informatie beschikken die het LIJV nodig heeft om slachtoffers/nabestaanden te kunnen informeren, is de complexiteit van het informatiesysteem echter niet te voorkomen. Informatie over slachtoffers/nabestaanden ligt, vanuit de fase van de strafzaak, in eerste instantie bij de negentien parketten. Informatie over de executiefase en de tbs-gestelde/jeugddelinquent ligt in eerste instantie bij de DJI. Die informatie moet, via welke lijnen dan ook, ergens bij elkaar komen zodat slachtoffers/nabestaanden geïnformeerd kunnen worden.

De basis van het huidige informatiesysteem veranderen, is dan ook niet zinvol. Op (sub)onderdelen is het wellicht wel mogelijk. Zo zorgt de werkwijze van de verlofunit voor een vangnet voor gevallen waarin FPC's hun taak in het informatieproces niet goed uitvoeren. De verlofunit geeft de plaatsing namelijk informeel door aan het LIJV. Deze informele werkwijze verloopt naar tevredenheid van zowel het LIJV (het informatiepunt wordt ten minste over plaatsing geïnformeerd) als van de verlofunit (voor de verlofunit is het een kleine moeite). Een aandachtspunt hierbij is dat de verlofunit alleen over plaatsing kan informeren indien de tbs-gestelde, op het moment dat de verlofunit en het LIJV contact hebben, al is geplaatst in een FPC. Voor het deel waarbij dat niet zo is, bijvoorbeeld omdat de veroordeelde nog in de gevangenis verblijft, is het LIJV toch weer afhankelijk van de FPC's. Daarom zou het wellicht beter zijn als de plaatsingunit de plaatsing doorgeeft aan het LIJV omdat de eerstgenoemde het meeste – en een overkoepelend – zicht op de plaatsing heeft.

4.2.2 Haperingen in de uitvoering

Zwakke schakels in het informatieproces
Gezien de (onvermijdelijke) complexiteit en kwetsbaarheid van het proces is het belangrijk dat de betrokken instanties een goed beeld hebben van het totale informatieproces en hun eigen taak daarbinnen, en die taak bovenal consequent en adequaat uitvoeren. Het onderzoek laat zien dat er in de praktijk op deze punten haperingen zijn, met name bij de parketten en de FPC's. Zo schrijven de parketten niet consequent slachtoffers/nabestaanden aan over hun informatiebehoeften en wordt die behoefte vervolgens evenmin consequent doorgegeven aan het LIJV. Zoals eerder werd aangeven, heeft dit grote gevolgen voor het verdere verloop van het informatieproces. De FPC's informeren het LIJV op hun beurt niet consequent over de plaatsing van tbs-

gestelden in hun instelling. Dit heeft echter minder grote gevolgen dan wanneer de parketten de informatiebehoefte niet achterhalen en/of doorgeven.

Werkwijze, vaste contactpersoon en aansturing
Voor de haperende uitvoering is een aantal oorzaken aan te wijzen, die bij elkaar opgeteld het complexe informatieproces nog kwetsbaarder maken. In de eerste plaats voert het OM (de parketten) zijn taken niet eenduidig uit. Op overkoepelend niveau is er geen vaste werkwijze. Binnen de parketten kan de aanpak per betrokken medewerker verschillen. Hetzelfde geldt voor de FPC's. Voor het LIJV leidt dit tot een onoverzichtelijke situatie. Het betekent in feite dat het LIJV alle verschillende werkwijzen zou moeten kennen om zicht te houden op de situatie en op (de correctheid en volledigheid van) de aangeleverde informatie. Dat de werkwijze per parket en per medewerker kan verschillen, komt omdat het protocol zowel op overkoepelend niveau als op het niveau van individuele parketten niet is vertaald in een (schriftelijk vastgelegde) vaste werkprocedure. Ook worden de medewerkers op dit punt over het algemeen niet aangestuurd door een leidinggevende.

Administratie en controleslag
De ad-hocwerkwijze van de parketten uit zich ook in de gevoerde registratiesystemen. Zo is het overkoepelende beeld op basis van het onderzoek dat geen systematische digitale administratie wordt bijgehouden over het aanschrijven van slachtoffers en het doorgeven van informatie aan het LIJV. In een groot deel van de gevallen werken de parketten met een papieren administratie of houden ze helemaal geen administratie van de informatiebehoefte bij. Registraties en gegevens van slachtoffers, zoals adresgegevens of informatiebehoefte, worden bovendien niet (structureel) door de parketten gecontroleerd. Door het ontbreken van een vaste contactpersoon bij de meerderheid van de parketten, is het voor de parketten en het LIJV lastig om afstemming te vinden, vragen te beantwoorden (van het LIJV aan de parketten) en het informatieproces op eenvoudige wijze vlot te trekken.

Digitale registratie-/administratiesystemen
Daar waar parketten wel digitaal administreren, zijn onvolkomenheden sneller op te sporen en kunnen vragen van het LIJV sneller worden beantwoord. Maar ook in die gevallen zijn er nog knelpunten wat betreft de (digitale) administratie. De digitale systemen van de betrokken instanties sluiten niet op elkaar aan, waardoor iedere instantie opnieuw gegevens moet invoeren/administreren en waardoor een zelfstandige controle door het LIJV niet mogelijk is. Een ander knelpunt doet zich voor binnen het LIJV. De medewerkers van het LIJV beschikken voor de registratie van gegevens over Oracle Database. Zij hebben echter onvoldoende kennis en/of software om de gegevens uit de database te ontsluiten. Als gevolg daarvan werken de medewerkers voornamelijk vanuit een papieren administratie (dossiers). Dit beperkt de mogelijkheden van de medewerkers van het LIJV in hun werkzaamheden. Overzichten van (aangeschreven) slachtoffers/nabestaanden in het bestand van het LIJV kan

de organisatie alleen op basis van handmatige tellingen genereren vanuit de dossiers; een interne controle voor wel/niet aangeschreven slachtoffers/nabestaanden is nauwelijks te realiseren, evenmin als het versturen van een jaarlijkse update aan de slachtoffers/nabestaanden.

Goed lopende onderdelen van het proces
Informatiestromen die goed verlopen, zijn die tussen het LIJV en de verlofunit tbs. Dat komt omdat de verlofunit uit één instelling bestaat die met een vaste contactpersoon werkt. Dat maakt de verlofunit voor het LIJV tot een eenvoudig aanspreekbare instantie. Daarnaast hebben het LIJV en de verlofunit in de loop der tijd onderling duidelijke afspraken gemaakt over de uitvoering. De verlofunit ondervangt zelfs het probleem van de niet goed functionerende informatiestroom van FPC's naar LIJV, door op informele basis de plaatsing in een FPC aan het LIJV door te geven. Deze informatie haalt de verlofunit uit het overkoepelende registratiesysteem van de DJI.

4.3 Ervaringen slachtoffers en nabestaanden

Het onderzoek leert dat van de totale populatie slachtoffers en nabestaanden niet alle personen die dat willen, worden bereikt met informatie als gevolg van een niet optimaal functionerend informatieproces. Hoe groot het ontbrekende deel is, kan op basis van het onderzoek niet worden aangegeven. Van de slachtoffers/nabestaanden die in het bestand van het LIJV zijn opgenomen, wordt 82 procent met informatie bereikt. Daarvan heeft twaalf procent uitsluitend in de bevestigingsbrief informatie gekregen en niet in de fase daarna. De overige slachtoffers/nabestaanden (18%) worden terecht – er zijn nog geen veranderingen te melden – of onterecht niet bereikt. Het bereik van slachtoffers/nabestaanden van jeugddelinquenten blijft achter bij het bereik van slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden.

De beoordeling van het proces van informatieverstrekking door slachtoffers/nabestaanden die inmiddels informatie hebben gekregen weerspiegelt de onvolkomenheden in het proces. Het voornaamste punt van kritiek van de slachtoffers/nabestaanden is dat zij informatie laat krijgen of delen van de informatie niet ontvangen. Daarnaast vraagt een kwart van de slachtoffers/nabestaanden zich expliciet af met welke regelmaat zij de informatie behoren te krijgen. Zij geven aan daar geen zicht op te hebben, hetgeen het proces in hun ogen ondoorzichtig maakt. Ook is voor een substantieel deel van de respondenten (25%) niet duidelijk welke informatie precies kan worden gekregen. Voor een derde van de respondenten is het niet duidelijk bij welke instantie zij met vragen terechtkunnen en daarmee welke instantie eindverantwoordelijk is voor de informatieverstrekking. De onduidelijkheid in het proces kan volgens de slachtoffers/nabestaanden grotendeels worden weggenomen door een jaarlijkse update van de stand van zaken in de executiefase.

Wat betreft de beoordeling van de inhoud van de informatie blijken slachtoffers/nabestaanden onder bepaalde omstandigheden tevreden te zijn over de verkregen informatie. Uit het onderzoek blijkt dat de informatie met name voldoet als de veroordeelde een onbekende is/niet in de buurt woont, als uit de informatieverstrekking blijkt dat de veroordeelde nog niet met verlof mag en/of de tbs- of PIJ-maatregel wordt verlengd en als het delict al meerdere jaren geleden is gebeurd. Ziet de situatie er anders uit dan neemt de behoefte aan meer gedetailleerde informatie toe. Is de veroordeelde bijvoorbeeld een onbekende, dan vindt 57 procent van de slachtoffers/nabestaanden de verkregen informatie voldoende. Is de veroordeelde een bekende, dan vindt 25 procent de informatie voldoende. Een vergelijkbaar beeld ontstaat als de beoordeling van de verkregen informatie wordt afgezet tegen de recentheid van een delict. Is het delict langer dan tien jaar geleden, dan vindt 68 procent van de slachtoffers/nabestaanden de informatie voldoende. Slachtoffers/nabestaanden bij wie het delict tien jaar of korter geleden is gebeurd, vinden de informatie in twintig procent van de gevallen voldoende.

4.4 Betekenis voor de informatieverstrekking

Overwogen kan worden om de informatieverstrekking op drie hoofdpunten te verbeteren en/of uit te breiden.

Drie punten van verbetering en uitbreiding zijn:
1. een sluitend bereik van de slachtoffers/nabestaanden met een informatiebehoefte.
2. periodiek informeren van slachtoffers/nabestaanden over de stand van zaken in de executiefase.
3. onderzoek naar mogelijkheden voor een meer gedetailleerde informatievoorziening.

Om op deze punten tot verbeteringen te komen, zijn aanpassingen in de samenwerking en in het verloop van het proces nodig. Dit wordt in het onderstaande uitgewerkt.

1. Sluitend bereik slachtoffers/nabestaanden
Dit punt vereist dat de afzonderlijke betrokken instanties op een meer gestructureerde manier uitvoering geven aan de informatieverstrekking. In de eerste plaats zou het OM er zorg voor moeten dragen dat alle parketten eenduidig werken. De DJI zou hetzelfde moeten doen bij de FPC's of de mogelijkheden moeten onderzoeken om de taak van de FPC's bij de verlof- of plaatsingunit te leggen. Een eenduidige werkwijze bij het OM en de DJI kan worden gerealiseerd door het opstellen van een praktisch handboek voor de parketten en een handboek voor de FPC's. In het handboek voor de parketten moet worden beschreven hoe en wanneer de slachtoffers/nabestaanden moeten worden bevraagd over hun informatiebehoefte, hoe die behoefte moet worden gead-

ministreerd en hoe die behoefte moet worden doorgegeven aan het LIJV. Per parket/FPC moet het management erop toezien dat de werkbeschrijvingen in de handboeken worden nageleefd.
Gegevens moeten op meer gestructureerde wijze geadministreerd en geregistreerd worden en een toets- of controlesysteem zou er voor moeten zorgen dat daadwerkelijk alle slachtoffers/nabestaanden worden aangeschreven. Het zou bovendien een meerwaarde hebben als de computersystemen van de betrokken partijen op elkaar zouden aansluiten voor de uitwisseling van informatie.
Tot slot is het voor een sluitend bereik van slachtoffers en nabestaanden van belang dat in beeld wordt gebracht welke mogelijkheden de Oracle Database van het LIJV heeft: welke software/tools is/zijn er bij de database gebouwd; volstaan die voor gebruik door het LIJV? Daarnaast moeten de medewerkers van het LIJV mogelijk worden getraind zodat zij de Oracle Database optimaal kunnen gebruiken en er zo min mogelijk fouten optreden in de aanschrijving van slachtoffers/nabestaanden.

2. Periodiek informeren over de stand van zaken in de executiefase.
Om aan deze behoefte van slachtoffers te kunnen voldoen moet in de eerste plaats de ketensamenwerking goed verlopen. Het LIJV moet zowel een accuraat overzicht hebben van slachtoffers/nabestaanden per parket die geïnformeerd willen worden, als sluitend op de hoogte worden gehouden van plaatsingen en afgegeven verlofmachtigingen. Het LIJV is echter pas bij machte om de informatie periodiek, bijvoorbeeld jaarlijks, door te geven aan slachtoffers/nabestaanden als het beschikt over voldoende software om de informatie uit de Oracle Database te kunnen ontsluiten en/of als de medewerkers weten hoe zij die software moeten gebruiken. Dit vereist training van de medewerkers.

3. Mogelijkheden voor een meer gedetailleerde informatieverstrekking
Onder bepaalde omstandigheden hebben slachtoffers/nabestaanden behoefte aan meer informatie dan zij in de huidige opzet kunnen krijgen. Aan deze behoefte is lastig tegemoet te komen in verband met de bescherming van de privacy van veroordeelden. Toch zou nagegaan kunnen worden in hoeverre er mogelijkheden zijn om meer gedetailleerde informatie te verstrekken.
Opgemerkt moet worden dat slachtoffers/nabestaanden dergelijke extra informatie soms wel kunnen verkrijgen als zij aanwezig zijn bij verlengingszittingen of als zij, in sommige gevallen, persoonlijk contact onderhouden met de FPC's.

Samenvattend zijn de belangrijkste verbeterpunten voor het proces van informatieverstrekking:
1. De betrokken instanties, met name de parketten, moeten eenduidig werken. In de praktijk betekent dat bijvoorbeeld dat alle parketten dezelfde werkwijze, neergelegd in een handboek en uitgedragen via leidinggevenden, toepassen.
2. Gegevens moeten structureel en digitaal worden geregistreerd en er moet

een intern controlemechanisme worden ingebouwd om gegevens te controleren.

3. Wat betreft de taak van de FPC's, het informeren van het LIJV over plaatsing, zou onderzocht kunnen worden wat de mogelijkheden zijn om deze taak neer te leggen bij (bij voorkeur) de plaatsingunit of anders de verlofunit. Indien dit niet mogelijk is, moeten ook de FPC's eenduidig gaan werken en een gestructureerde digitale administratie ten behoeve van het informatieproces gaan voeren.
4. Alle partijen moeten zijn voorzien van een automatiseringssysteem dat geschikt is voor het proces van informatie-uitwisseling. De partijen zouden toegang kunnen krijgen tot elkaars systemen of met eenzelfde systeem kunnen werken.
5. Onderzocht moet worden of het LIJV beschikt over voldoende software en/of kennis om te kunnen werken met hun automatiseringssysteem. Mogelijk moeten de medewerkers worden getraind om met de database te kunnen werken.

Zonder dergelijke verbeteringen zal de voorgenomen verbreding van het proces van informatieverstrekking naar slachtoffers/nabestaanden van veroordeelden met een reguliere (niet-tbs) vrijheidsstraf in de praktijk niet goed te realiseren zijn.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Overzicht benadering en respons

Benadering en respons sleutelfiguren

De interviews
Om het informatieproces in beeld te brengen, zijn in totaal vijftien interviews afgenomen met partijen die betrokken zijn bij het proces rondom de informatieverstrekking aan slachtoffers/nabestaanden in de executiefase.
De verdeling van de interviews is als volgt:
OM:

- Het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof (gesproken is met twee uitvoerende medewerkers en de leidinggevende).
- Vier arrondissementsparketten (gesproken is met de contactpersoon dan wel een uitvoerend medewerker en/of de leidinggevende).
- Twee ressortsparketten (gesproken is met de contactpersoon dan wel een uitvoerend medewerker).

DJI:

- De verlofunit (gesproken is met de contactpersoon van het LIJV en het hoofd).
- Individuele Jeugdzaken (IJZ) (gesproken is met de selectiefunctionaris en een PIJ-medewerker).
- Vier forensische psychiatrische centra (gesproken is met de contactpersoon dan wel een uitvoerend medewerker).
- Eén Justitiële jeugdinrichting (gesproken is met een uitvoerend medewerker).

KLPD:

- Het Meldpunt Ongeoorloofde Afwezigheid (gesproken is met de oude en de huidige leidinggevende).

De interviews met het LIJV, de verlofunit en IJZ zijn face to face afgenomen. De overige interviews zijn telefonisch afgenomen.

De enquête
Voor aanvullende kwalitatieve en kwantitatieve informatie is een enquête uitgezet onder negentien arrondissementsparketten; vijf ressortsparketten en twaalf FPC's. De gezamenlijke respons bedraagt 75 procent. Tabel B2.1 laat dit zien.

Tabel B2.1 Respons betrokken instellingen

	Respons
Arrondissementsparketten	14
Ressortsparketten	4
FPC's	9
Totaal	27 (75%)

In tabel B2.2 staat een overzicht van de parketten en FPC's die de enquêtes ingevuld hebben.

Tabel B2.2 Deelnemende instellingen

Arrondissementsparket	Ressortsparket	FPC
Amsterdam	Amsterdam	Van der Hoeven Kliniek
Rotterdam	Den Haag	Pompekliniek
Den Haag	Arnhem	FPC De Beuken/Hoeve Boschoord
Utrecht	Leeuwarden	FPC De Kijvelanden
's Hertogenbosch		FPC dr. S van Mesdag
Groningen		FPC GGZE
Breda		GGZ Drenthe – FPK
Arnhem		FPC Veldzicht
Haarlem		FC De Rooyse Wissel
Leeuwarden		
Dordrecht		
Roermond		
Alkmaar		
Middelburg		

Benadering en respons slachtoffers en nabestaanden

In totaal zijn 343 slachtoffers/nabestaanden uit de registraties van het LIJV uitgenodigd voor deelname aan het onderzoek. Om te voorkomen dat meer dan zestig personen zich voor het onderzoek zouden aanmelden, zijn de slachtoffers/nabestaanden in drie tranches aangeschreven. De doelgroep kon haar wens voor deelname kenbaar maken door een antwoordstrook te retourneren aan Regioplan. In totaal hebben 117 personen de antwoordstrook geretourneerd (34%). Daaruit bleek dat een groep van 75 personen (22%) mee wilde doen aan het onderzoek en een groep van 42 personen niet. Van de groep die wel mee wilde doen, zijn uiteindelijk zestig interviews afgenomen. De overige interviews gingen niet door om uiteenlopende redenen (personen trokken zich toch terug; personen hoorden niet tot de doelgroep; personen waren slecht bereikbaar et cetera).

In tabel B2.3 wordt de aanschrijving van de slachtoffers/nabestaanden en de respons weergegeven.

Tabel B2.3 Overzicht aanschrijving en respons slachtoffers/nabestaanden

	TBS		PIJ		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Wel deelname (formulier retour)	42	16%	18	22%	60	17%
Geen deelname (formulier retour)	34	13%	8	10%	42	12%
Geen deelname (formulier niet retour)	171	66%	55	66%	226	66%
Restgroep* (formulier retour)	13	5%	2	2%	15	4%
Totale aanschrijving	**260**	**100%**	**83**	**100%**	**343**	**100%**

* De restgroep bestaat uit personen die op het antwoordformulier hebben aangeven deel te willen nemen, maar met wie uiteindelijk geen interview is gehouden. Bijvoorbeeld omdat zij uiteindelijk toch niet wilden deelnemen; zij telefonisch moeilijk bereikbaar waren; of zij niet tot de doelgroep bleken te behoren.

De personen die niet wilden deelnemen aan het onderzoek, konden daarvan de reden noteren op de antwoordstrook. Tabel B2.4 geeft een overzicht van deze non-respons.

Tabel B2.4 Overzicht redenen non-respons

	TBS	PIJ	Totaal	
	abs	abs	abs	%
De herinneringen zijn te pijnlijk	5	3	8	19%
Aangeschrevene heeft het gebeurde afgesloten	2	1	3	7%
Geen behoefte aan een interview/evaluatie	8	-	8	19%
Geen tijd	2	1	3	7%
Aangeschrevene is niet de juiste persoon	1	1	2	5%
Onbekend/geen reden opgegeven	16	2	18	43%
Totaal	**34**	**8**	**42**	**100%**

Van de 42 slachtoffers/nabestaanden die niet willen deelnemen aan het onderzoek, hebben acht personen (19%) op het formulier genoteerd dat de informatieverstrekking naar behoren en tevredenheid verloopt. Twee personen (slachtoffers/nabestaanden van tbs-gestelden) zijn niet tevreden; in het ene geval omdat de informatie steeds achteraf wordt ontvangen en in het andere geval omdat nog helemaal geen informatie is gekregen.

BIJLAGE 2

De enquêtes

ENQUETE ARRONDISSEMENTSPARKETTEN

Toelichting op het onderzoek en de enquête
In opdracht van het ministerie van Justitie evalueert Regioplan het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers en nabestaanden van tbs-gestelden en van jeugddelinquenten met een pij-maatregel of strafrestant langer dan zes maanden. Het gaat om informatie over de *executiefase van de rechtelijke uitspraak (plaatsing in instelling en verloven)*.

Voor dit onderzoek zet Regioplan een enquête uit onder alle arrondissements-parketten. De enquête is als volgt opgebouwd:
Deel A: Contactgegevens van de persoon die de enquête invult
Deel B: Werkwijze parket
Deel C: Informatie over aantallen tbs- en jeugdzaken
Deel D: Informatie over aantallen slachtoffers die benaderd/geïnformeerd worden
Deel E: Doorgeven van informatie aan het LIJV
Deel F: Informatie over verlengings- en beëindigingszittingen
Deel G: Tot slot

In totaal gaat het om 36 vragen die grotendeels zijn uitgesplitst naar tbs-gestelden en jeugddelinquenten. Daarnaast wordt bij een aantal vragen een uitsplitsing gemaakt naar jaar (2005 t/m 2008). Mochten gegevens binnen uw parket niet zijn geregistreerd of antwoorden moeilijk te geven zijn, dan kunt u de vraag overslaan. Ook een gedeeltelijk ingevulde enquête is voor het onderzoek waardevol!

Wilt u de enquête uiterlijk maandag 26 januari 2009 aan Regioplan retourneren in de bijgevoegde antwoordenvelop?

In het vervolg van de enquête wordt gesproken van:
- ‘slachtoffers’ daar waar ‘slachtoffers en nabestaanden’ worden bedoeld;
- ‘jeugddelinquenten’ daar waar ‘jeugddelinquenten met een pij-maatregel of strafrestant langer dan zes maanden’ worden bedoeld.

DEEL A: CONTACTGEGEVENS

Arrondissementsparket:	
Enquête is ingevuld door (naam):	
Functie:	
Afdeling:	
Telefoon:	

DEEL B: WERKWIJZE PARKET

1. Werkt het parket wat betreft de informatieverstrekking aan slachtoffers omtrent de executiefase met een vaste werkprocedure? *(Kruis uw antwoord aan; één antwoord mogelijk)*
   - [1] Ja, sinds (vul maand en jaar in s.v.p.): ……/……..
   - [2] Nee
   - [3] Weet niet

2. Werkt het parket wat betreft de informatieverstrekking aan slachtoffers met één of met meerdere uitvoerende medewerkers? *(Eén antwoord mogelijk)*
   - [1] Met één medewerker (incidenteel ondersteund door collega)
   - [2] Met meerdere medewerkers
   - [3] Weet niet

3. Wordt deze medewerker (of medewerkers) hierbij geïnstrueerd/aangestuurd door een leidinggevende? *(Eén antwoord mogelijk)*
   - [1] Ja
   - [2] Nee
   - [3] Anders, namelijk:……
   - [4] Weet niet

4. Vindt het management het belangrijk dat de informatieverstrekking aan slachtoffers (goed) gebeurt; wordt het beleid gedragen door de organisatie? *(Eén antwoord mogelijk)*
   - [1] Ja, helemaal
   - [2] Dat komt op gang
   - [3] Nee
   - [4] Weet niet

5. Op welke manier informeert uw parket slachtoffers over de mogelijkheid tot informatieverstrekking in de executiefase? *(Maximaal 2 antwoorden mogelijk)*

1	Telefonisch
2	Per mail
3	Per fax
4	Per brief
5	Anders, namelijk:……..
6	Weet niet

6. Kunt u kort beschrijven op welk *moment* uw parket slachtoffers informeert over de mogelijkheid tot informatieverstrekking in de executiefase? *(Bijvoorbeeld gelijktijdig met het mededelen van de gerechtelijke uitspraak; later, namelijk..; et cetera)*

7. Op welke manier informeert uw parket het LIJV over de informatiebehoefte van slachtoffers? *(Maximaal 2 antwoorden mogelijk)*

1	Telefonisch
2	Per mail
3	Per fax
4	Per brief
5	Anders, namelijk:……..
6	Weet niet

8. Kunt u kort beschrijven binnen welke *termijn* uw parket het LIJV informeert over de informatiebehoefte van slachtoffers?

9. Kunt u voor onderstaande zaken aangeven of die *structureel worden geadministreerd* en zo ja, hoe? (NB: het gaat niet om dossiers. Per onderwerp één antwoord aankruisen s.v.p.)

	Ja, digitaal	Ja, schriftelijk	Ja, beide	Nee	Weet niet
Aanschrijven slachtoffer					
Informatiebehoefte slachtoffers					
Doorgeven informatie aan het LIJV					

DEEL C: AANTALLEN ZAKEN/DOSSIERS

NB: Als cijfers niet of niet volledig kunnen worden gegeven, wilt u dan toch de hele enquête doorlopen; de vragen die u wel weet beantwoorden; en de vragenlijst naar Regioplan retourneren?

10. Kunt u invullen hoeveel dossiers het parket ter executie heeft overgedragen aan DJI? Wilt u dit per jaar invullen en onderscheid maken tussen tbs-gestelden en jeugddelinquenten?
    (Heeft u over een bepaald jaar geen gegevens, zet dan een streepje of laat het vakje leeg)

	Vul de aantallen overgedragen dossiers aan DJI in s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		- *
2006		
2007		
2008		

* Het beleid over informatieverstrekking aan slachtoffers van jeugddelinquenten is pas in 2006 in werking getreden en hoeft voor 2005 dus niet ingevuld te worden.

11. Bij hoeveel zaken heeft het parket slachtoffers geïnformeerd over de mogelijkheid van informatieverstrekking tijdens de executiefase?

	Vul het aantal zaken in waarbij slachtoffers zijn geïnformeerd s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

12. Bij hoeveel van deze zaken wilden betrokken slachtoffers geïnformeerd worden over de executiefase?

	Vul het aantal zaken in waarbij slachtoffers geïnformeerd wilden worden s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

DEEL D: AANTALLEN SLACHTOFFERS

Bij vraag 13 t/m 20 gaat het om zaken *exclusief verlengings- en beëindigingszittingen*

13. Hoeveel slachtoffers heeft het parket geïnformeerd over het *vonnis/de rechterlijke uitspraak*?

	Vul het aantal aangeschreven slachtoffers in s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

14. Hoeveel slachtoffers heeft het parket geïnformeerd over de *mogelijkheid tot informatieverstrekking in de executiefase*?

	Vul het aantal aangeschreven slachtoffers in s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

15. Hoeveel slachtoffers hebben gereageerd op het aanbod van informatie-verstrekking in de executiefase?

	Vul het aantal slachtoffers dat gereageerd heeft in s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

16. Wat doet het parket als slachtoffers binnen een bepaalde termijn niet reageren op het aanbod van informatieverstrekking? (Eén antwoord mogelijk)

1	Nogmaals aanschrijven
2	Adres controleren en nogmaals aanschrijven
3	Niets
4	Anders, namelijk: ……
5	Weet niet

17. Hoeveel slachtoffers van *tbs-gestelden* willen wel/geen informatie over de executiefase en hoeveel slachtoffers hebben niet gereageerd?

	Vul de aantallen slachtoffers in die wel/geen info willen of niet hebben gereageerd op het informatieaanbod			
	Wel informatie	Geen informatie	Geen reactie	Onbekend
2005				
2006				
2007				
2008				

18. Hoeveel slachtoffers van *jeugddelinquenten* willen wel/geen informatie over de executiefase en hoeveel slachtoffers hebben niet gereageerd?

	Vul de aantallen slachtoffers in die wel/geen info willen of niet hebben gereageerd op het informatieaanbod			
	Wel informatie	Geen informatie	Geen reactie	Onbekend
2006				
2007				
2008				

19. Hoe vindt u dat de informatieverstrekking aan slachtoffers over de *mogelijkheid tot informatieverstrekking in de executiefase* door uw parket verloopt?
(Eén antwoord mogelijk)

1	Goed
2	Redelijk
3	Niet goed
4	Weet niet

20. Kunt u uw antwoord toelichten?

DEEL E: DOORGEVEN INFORMATIE AAN HET LIJV

21. Bij hoeveel *zaken* zijn gegevens doorgestuurd aan het LIJV?

	Vul de aantallen overgedragen zaken aan LIJV in s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

22. Van hoeveel *slachtoffers* heeft het parket gegevens doorgegeven aan het LIJV?

	Aantal slachtoffers waarover gegevens naar LIJV gestuurd, vul in s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

23. Hoe vindt u dat het doorgeven van informatie aan het LIJV door uw parket verloopt? *(Eén antwoord mogelijk)*

1	Goed
2	Redelijk
3	Niet goed
4	Weet niet

24. Kunt u uw antwoord toelichten?

DEEL F: VERLENGINGS- EN BEEINDIGINGSZITTINGEN

25. Hoeveel *verlengingszittingen* zijn er geweest?

	Vul het aantal verlengingszittingen in s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

26. Bij hoeveel verlengingszittingen zijn slachtoffers geïnformeerd?

	Vul in bij hoeveel zittingen slachtoffers zijn geïnformeerd s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

27. Hoeveel slachtoffers zijn geïnformeerd over de verlengingszittingen?

	Vul in hoeveel slachtoffers zijn geïnformeerd s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

28. Hoeveel *beeïndigingszittingen* zijn er geweest?

	Vul aantal beëindigingszittingen in s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

29. Bij hoeveel beëindigingszittingen zijn slachtoffers geïnformeerd?

	Vul in bij hoeveel zittingen slachtoffers zijn geïnformeerd s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

30. Hoeveel slachtoffers zijn geïnformeerd over de beëindigingszittingen?

	Vul in hoeveel slachtoffers zijn geïnformeerd s.v.p.	
	Tbs-gestelden	Jeugddelinquenten
2005		-
2006		
2007		
2008		

31. Hoe achterhaalt het parket de informatiebehoefte van slachtoffers ten tijde van een verlengings- of beeïndigingszitting?
(Kruis de twee belangrijkste mogelijkheden aan)

1	Uit de eigen administratie
2	Uit het dossier
3	Via het LIJV
4	Via DJI
5	Via de tbs-instelling of jeugdkliniek
6	Anders, namelijk:……
7	Weet niet

32. Hoe vindt u dat de informatieverstrekking aan slachtoffers over verlengings- en beëindigingszittingen verloopt?

Verlengingszittingen		Beëindigingszittingen	
1	Goed	1	Goed
2	Redelijk	2	Redelijk
3	Niet goed	3	Niet goed
4	Weet niet	4	Weet niet

33. Kunt u uw antwoord toelichten?

DEEL G: TOT SLOT

34. Hoe beoordeelt u het totale proces van informatieverstrekking aan slachtoffers? *(Denk aan de samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen; het feit dat de verantwoordelijkheid bij het OM ligt et cetera) (Eén antwoord mogelijk)*

1	Goed
2	Redelijk
3	Niet goed
4	Weet niet

35. Kunt u uw antwoord toelichten?

36. Heeft u tot slot suggesties voor verbeteringen wat betreft de informatie-verstrekking aan slachtoffers?
(Het mag zowel om de uitvoeringspraktijk binnen het parket gaan als om het totale informatieproces)

1	
2	
3	

Einde van de enquête.
Hartelijk dank voor deelname!

ENQUETE FORENSISCH PSYCHIATRISCHE CENTRA

Toelichting op het onderzoek en de enquête
In opdracht van het ministerie van Justitie evalueert Regioplan het proces van informatieverstrekking aan slachtoffers en nabestaanden van tbs-gestelden. Het gaat om informatie over de ten uitvoerlegging van de tbs-maatregel (plaatsing in instelling en verloven). Informatie hierover wordt door de FPC's en de Verlofunit doorgegeven aan het Landelijk Informatiepunt Justitieel Verlof (LIJV). Het LIJV geeft de informatie vervolgens door aan het slachtoffer. De informatieverstrekking aan het slachtoffer is bedoeld om een onverwachte ontmoeting met de dader te voorkomen.

Voor het onderzoek naar het proces van informatieverstrekking zet Regioplan onder meer een enquête uit onder alle FPC's in Nederland. De enquête is als volgt opgebouwd:
Deel A: Contactgegevens van de persoon die de enquête invult
Deel B: Werkwijze en taken FPC
Deel C: Informatiebehoefte slachtoffers
Deel D: Informeren LIJV
Deel E: Tot slot

In totaal gaat het om 25 vragen die voor een deel zijn uitgesplitst naar jaar (2005 t/m 2008). Mochten gegevens niet zijn geregistreerd of een antwoord moeilijk te geven is, dan kunt u de vraag overslaan. Ook een gedeeltelijk ingevulde enquête is waardevol voor het onderzoek!

Wilt u de enquête uiterlijk maandag 26 januari 2009 aan Regioplan retourneren in de bijgevoegde antwoordenvelop?

In het vervolg van de enquête wordt gesproken van 'slachtoffers' daar waar 'slachtoffers en nabestaanden' worden bedoeld.

DEEL A: CONTACTGEGEVENS

Naam instelling:	
Enquête is ingevuld door (naam):	
Functie:	
Afdeling:	
Telefoon:	

DEEL B: WERKWIJZE EN TAKEN FPC

1. Bent u op de hoogte van het beleid dat regelt dat slachtoffers van tbs-gestelden sinds 2005 informatie kunnen krijgen over de plaatsing in een instelling en toegekende verloven?

(Kruis uw antwoord aan; één antwoord mogelijk)

1	Ja
2	Nee
3	Weet niet

2. Welke activiteiten behoren volgens uw interpretatie tot de taak van FPC's in het informatieproces t.b.v. slachtoffers? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

1	Het LIJV informeren over de plaatsing van tbs-gestelden in de instelling
2	Het LIJV informeren over (het van start gaan van toegekende) verloven
3	Het slachtoffer rechtstreeks informeren over plaatsing
4	Het slachtoffer rechtstreeks informeren over verloven
5	Anders, namelijk:……
6	Weet niet

3. Wat *doet* uw instelling in het kader van het informeren van slachtoffers? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

1	Het LIJV informeren over de plaatsing van tbs-gestelden in de instelling
2	Het LIJV informeren over (het van start gaan van toegekende) verloven
3	Het slachtoffer rechtstreeks informeren over plaatsing
4	Het slachtoffer rechtstreeks informeren over verloven
5	Anders, namelijk:……
6	Weet niet

4. Indien uw instelling contact heeft met het LIJV over *verloven*, is dit in het kader van het slachtofferonderzoek t.b.v. de verlofaanvraag of is dit om (het van start gaan van) toegekende verloven door te geven?

1	Het gaat om contact t.b.v. het slachtofferonderzoek
2	Het gaat om het doorgeven (van het van start gaan) van toegekende verloven
3	Het gaat om beide
4	Anders, namelijk: …….
5	Weet niet

5. Op welke manier heeft u vooral contact met het LIJV in dit kader? *(Maximaal twee antwoorden aankruisen)*

1	Telefonisch
2	Per mail
3	Per fax
4	Per brief
5	Anders, namelijk:……..
6	Weet niet

6. Werkt uw instelling wat betreft de informatieverstrekking t.b.v. slachtoffers met een vaste werkprocedure? *(Eén antwoord mogelijk)*

1	Ja, sinds (vul maand en jaar in s.v.p.): ……./……..
2	Nee
3	Weet niet

7. Werkt uw instelling wat betreft de informatieverstrekking t.b.v. slachtoffers met één of met meerdere uitvoerende medewerkers? *(Eén antwoord mogelijk)*

1	Met één medewerker (incidenteel ondersteund door een collega)
2	Met meerdere medewerkers
3	Weet niet

8. Wordt deze medewerker (of medewerkers) hierbij geïnstrueerd/aangestuurd door een leidinggevende? *(Eén antwoord mogelijk)*

1	Ja
2	Nee
3	Anders, namelijk:……
4	Weet niet

9. Vindt het management het belangrijk dat de informatieverstrekking aan slachtoffers (goed) gebeurt; wordt het beleid gedragen door de instelling? *(Eén antwoord mogelijk)*

1	Ja, helemaal
2	Dat komt op gang
3	Nee
4	Weet niet

10. Worden ondernomen acties omtrent de informatieverstrekking t.b.v. slachtoffers structureel geadministreerd/geregistreerd binnen uw instelling?

(Eén antwoord mogelijk)

1	Ja, digitaal
2	Ja, schriftelijk
3	Ja, beide
4	Nee
5	Weet niet

DEEL C: INFORMATIEBEHOEFTE SLACHTOFFERS

11. Wordt uw instelling op de hoogte gesteld van de informatiebehoefte van slachtoffers en zo ja, hoe? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

1	Ja, dat staat in het dossier
2	Ja, dat staat in MITS
3	Ja, door de plaatsingunit
4	Ja, door de verlofunit
5	Ja, door het LIJV
6	Ja, door andere FPC's/tbs-klinieken
7	Ja, door slachtoffer zelf
8	Ja, anders namelijk:…….
9	Nee
10	Weet niet

12. Heeft uw instelling voldoende inzicht in de informatiebehoefte van slachtoffers of blijft het soms onduidelijk? *(Eén antwoord mogelijk)*

1	We hebben voldoende inzicht
2	We hebben redelijk inzicht, maar het kan beter
3	We hebben onvoldoende inzicht
4	Weet niet

13. Kunt u uw antwoord toelichten?

DEEL D: INFORMEREN LIJV

14. Kunt u aangeven hoeveel plaatsingen van tbs-gestelden er zijn geweest in uw instelling in de jaren 2005 t/m 2008?

	Vul het aantal plaatsingen per jaar in s.v.p.
2005	
2006	
2007	
2008	

15. Bij hoeveel van die plaatsingen heeft u het LIJV hierover geïnformeerd?

	Vul het aantal plaatsingen per jaar in waarover het LIJV is geïnformeerd
2005	
2006	
2007	
2008	

16. In welke gevallen geeft u de plaatsing door aan het LIJV, in alle gevallen of uitsluitend als slachtoffers van betreffende tbs-gestelden behoefte hebben aan informatie? *(Eén antwoord mogelijk)*

1	In alle gevallen
2	Alleen indien slachtoffers informatiebehoefte hebben
3	Anders, namelijk:……..
4	N.v.t.
5	Weet niet

17. Hoe vindt u dat het informeren van het LIJV door uw instelling verloopt? *(Eén antwoord mogelijk)*

1	Goed
2	Redelijk
3	Niet goed
4	Weet niet

18. Kunt u uw antwoord toelichten?

19. Kunt u aangeven hoeveel verlofmachtigingen er zijn geweest in 2005 t/m 2008?

	Vul het aantal verlofmachtigingen per jaar in s.v.p.
2005	
2006	
2007	
2008	

20. Indien u het LIJV informeert over (het van start gaan van toegekende) verloven, doet u dit structureel of soms wel en soms niet?

(Eén antwoord mogelijk)

1 Structureel
2 Soms wel en soms niet
3 Anders, namelijk: ……..
4 N.v.t.
5 Weet niet

21. Kunt u uw antwoord toelichten?

22. Geeft uw instelling nog andere informatie door aan het LIJV?

1 Ongeoorloofde afwezigheid
2 Incidentele afwezigheid
3 Overlijden tbs-gestelde
4 Anders, namelijk: …….
5 Nee
6 Weet niet

DEEL E: TOT SLOT

23. Hoe beoordeelt u het totale proces van informatieverstrekking aan slachtoffers op dit moment? *(Denk aan de samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen; het feit dat de verantwoordelijkheid bij het OM ligt; et cetera)*

(Eén antwoord mogelijk)

1 Goed
2 Redelijk
3 Niet goed
4 Weet niet

24. Kunt u uw antwoord toelichten?

25. Heeft u tot slot suggesties voor verbeteringen wat betreft de informatieverstrekking aan slachtoffers?

(Het mag zowel om de uitvoeringspraktijk binnen het parket gaan als om het totale informatieproces)

1	
2	
3	

Einde van de vragenlijst.
Hartelijk dank voor deelname!

BIJLAGE 3

Het bestand van het LIJV

Tabel B4.1 Overzicht van het aantal tbs-gestelden en aantal slachtoffers/nabestaanden die over de bewegingsvrijheid van deze tbs-gestelden geïnformeerd willen worden *per parket*

Parket	Aantal tbs-gestelden	Aantal slachtoffers/ nabestaanden
Den Bosch	105	162
Breda	56	71
Maastricht	36	57
Roermond	37	47
Arnhem	88	123
Zutphen	62	100
Zwolle	43	57
Almelo	29	38
Den Haag	71	93
Rotterdam	90	130
Dordrecht	32	58
Middelburg	22	31
Amsterdam	66	73
Alkmaar	29	45
Haarlem	47	65
Utrecht	51	79
Leeuwarden	55	96
Groningen	39	59
Assen	38	53
Overige dossiers in behandeling	47	63
Totaal	**1043**	**1500**

Bron: handmatige tellingen van het LIJV. Peildatum: maart 2009